

Деловодни број: 167/2026.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ОШ "МОША ПИЈАДЕ"
2026/27-2029/30.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ШКОЛИ

Назив школе : Основна школа "Моша Пијаде"

Место : Бачки Брег

Адреса : Југословенска 13

Телефон/факс : 025/809-015

email:so.osmpijade@naeobee.net

СТРУЧНИ АКТИВ ЗА РАЗВОЈ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Стручни актив за развој школског програма, у оквиру и поред послова опште надлежности стручних органа(члан 79.Статута), обавља следеће послове:

1. Израђује предлог Школског програма
2. Израђује пројекте који су у вези са Школским програмом
3. Прати реализацију Школског програма

За свој рад стручни актив за развој Школског програма одговара Наставничком већу.

ЧЛАНОВИ СТРУЧНОГ АКТИВА ЗА РАЗВОЈ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА
ПРЕДСЕДНИК: Владимир Пеурача - наставник историје
Члан: Јовић Ивана - школски педагог
Члан: Иван Јоцић – наставник српског језика
Члан : Јелена Бједов – наставник разредне наставе
Члан: Милица Пањак - наставник хемије
Члан : Кристина Бења - наставник ликовне културе

Стручни актив израдио је предлог ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА за период од школске 2026/2027. до школске 2029/2030. године

На седници Школског одбора одржаној године предлог Школског програма за период од школске 2026/2027.. до школске 2029/2030. године је у целости усвојен.

Садржај Школског програма:

САДРЖАЈ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА:

- 1) циљеви школског програма
- 2) план наставе и учења основног образовања и васпитања
- 3) програме обавезних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање
- 4) програме изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање
- 5) програм активности по разредима, са начином и поступцима њихово и поступцима за њихово остваривање
- 6) програм допунске и додатне наставе
- 7) програм културних активности школе
- 8) програм школског спорта и спортских активности
- 9) програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програми спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања
- 10) програм ваннаставних активности ученика
- 11) програм професионалне оријентације ученика
- 12) програм здравствене васпитања и унапређења менталног здравља
- 13) програм социјалне заштите
- 14) програм заштите животне средине
- 15) програм сарадње са локалном самоуправом
- 16) програм сарадње са породицом
- 17) програм излета, ескурзија и наставе у природи
- 18) програм рада школске библиотеке
- 19) начин остваривања других области развојног плана школе који утичу на образовно васпитни рад

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школски програм основне школе « Моша Пијаде » Бачки Брег сачињен је у складу са могућностима и условима школе, као и према потребама деце, родитеља, поштујући прописане законске одредбе и важеће правилнике у време израде истог:

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школски програм основне школе „ Моша Пијаде „ у Бачком Брегу сачињен је у складу са могућностима и условима школе, као и према потребама деце, родитеља, поштујући прописане законске одредбе и важеће правилнике у време израде истог:

1. Закон о основама система образовања и васпитања
<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2017/88/1/reg>
2. Закон о основном образовању и васпитању
<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2013/55/1/reg>
3. Правилник о **плану** наставе и учења за **први циклус** основног образовања и васпитања и **програму** за **први** разред основног образовања и васпитања
<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2017/10/1/reg>
4. Правилник о **програму** наставе и учења за **други** разред основног образовања и васпитања
<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/16/3/reg>
5. Правилник о **програму** наставе и учења за **трећи** разред основног образовања и васпитања
<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/5/3/reg>
6. Правилник о **програму** наставе и учења за **четврти** разред основног образовања и васпитања
<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/11/1/reg>
7. Правилник о **плану** наставе и учења за **пети и шести** разред основног образовања и васпитања и **програму** наставе и учења за **пети и шести** разред основног образовања и васпитања
<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2/reg>
8. Правилник о **програму** наставе и учења за **седми** разред основног образовања и васпитања
<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/5/4/reg>
9. Правилник о **програму** наставе и учења за **осми** разред основне школе
<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/11/2/reg>
10. ПРАВИЛНИК о стандардима квалитета рада установе
<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?regactid=426440&doctype=reg&findpdfurl=true/>

11. Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи: 30/2019-46
<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/ministarstva/pravilnik/2019/30/9/reg>
12. Услови рада школе
13. Образовне потребе ученика, родитеља и локалне заједнице

НАЧЕЛА НА КОЈИМА ЈЕ УТЕМЕЉЕН ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

- 1) усмерености на процесе и исходе учења;
- 2) заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
- 3) уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
- 4) хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- 5) поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
- 6) заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
- 7) уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
- 8) развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;
- 9) коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
- 10) уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи

1. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школски програм усмерен је на:

- Остваривање циљева образовања и васпитања

- 1) обезбеђивање добробити и подршка celovitom развоју детета, ученика и одраслог;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за celoviti развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање позитивних људских вредности;
- 13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

-Остваривање исхода образовања и васпитања

Исходи образовања и васпитања представљају способност ученика да:

- 1) изрази и тумачи идеје, мисли, осећања, чињенице и ставове у усменој и писаној форми;
- 2) прикупља, анализира, организује и критички процењује информације;
- 3) користи српски језик, односно језик националне мањине и страни језик у зависности од културног наслеђа и средине, потреба и интересовања;
- 4) ефикасно и критички користи научна и технолошка знања, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини;
- 5) ради ефикасно са другима као члан тима, групе, организације и заједнице;
- 6) зна како да учи;
- 7) уме да разликује чињенице од интерпретација;
- 8) примењује математичко мишљење и знање у циљу решавања низа проблема у свакодневним ситуацијама;
- 9) поуздано, критички и одговорно према себи и другима користи дигиталне технологије;
- 10) одговорно и ефикасно управља собом и својим активностима;
- 11) ефикасно и конструктивно учествује у свим облицима радног и друштвеног живота, поштује људска права и слободе, комуницира асертивно и ненасилно посебно у растућој разноликости друштава и решавању сукоба;
- 12) покреће и спремно прихвата промене, преузима одговорност и има предузетнички приступ и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха;
- 13) остварује идеје, планира и управља пројектима ради постизања циљева који доприносе личној афирмацији и развоју, друштвеној или привредној активности;
- 14) схвата свет као целину повезаних система и приликом решавања конкретних проблема разуме да нису изоловани;
- 15) има свест о сопственој култури и разноликости култура, уважава значај креативног изражавања идеја, искустава и осећања путем различитих медија, укључујући музику, књижевност, извођачке и визуелне уметности.

Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

-Остваривање стандарда образовања и васпитања

- 1) стандарди постигнућа ученика;
- 2) стандарди квалитета рада установе;
- 3)) стандарди компетенција наставника и стручних сарадника;
- 4) стандарди компетенција директора.

Остваривање међупредметних компетенција

- 1) компетенција за учење;
- 2) одговорно учење у демократском друштву;
- 3) естетичка компетенција;
- 4) комуникација;

- 5) одговоран однос према околини;
- 6) одговоран однос према здрављу;
- 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
- 8) рад са подацима и информацијама;
- 9) решавање проблема;
- 10) сарадња;
- 11) дигитална компетенција

СТРУЧНА СЛУЖБА ШКОЛЕ

сарадници у релаизацији Школског програма

Р. бр.	Име и презиме	Звање	Радно место/занимање/разред	СТРУЧАН
1.	Ивана Јовић	Дипломирани педагог	школски педагог	да
2.	Александра Стричевић Станојевић	Магистар псих. Наука	Школски психолог	да

РУКОВОДЕЋИ КАДАР

задужен за обезбеђивање услова за реализацију Школског програма

Директор школе	Дијана Стојановић – професор разредне наставе
Школски одбор	Представници запослених Представници родитеља Представници локалне самоуправе
Савет родитеља	<u>Чланови света родитеља</u> Чланови Савета родитеља бирају се на почетку сваке школске године по један за свако одељење. Укупно их је 8

3.1. НАСТАВНИ КАДАР

Име и презиме	Врста стручне спреме	Предмет који предаје	Лиценца	стручност	Ангажовање у школи	Ангажовање у другој школи
Ивана Радуловић	Професор разредне наставе	Учитељица 1. разреда	не	Да	100	-
Јелена Бједов	Професор разредне наставе	Учитељица 2 разреда	не	Да	100	
Ката Вранић	Професор разредне наставе	Учитељица 3. разреда	Да	Да	100	-
Татјана Вулиновић	Мастер разредне наставе	Учитељица 4. разреда	да	Да	100	-
Иван Јоцић	Дипломирани филолог за српски језик и књижевност	Наставник српског језика	Да	Да	94,44	-
Анка Вујовић	Дипломирани учитељ	Наставник математике' -од 5. до 8. разреда	Не	Не	88,89	-
Владимир Пеурача	Професор историје	Наставник историје - од 5. до 8. разреда,	Да	Да	35	ОШ “Аврам Мразовић“, Сомбор, ОШ „Огњен Прица“, Колут

Бранка Ковач	Дипломирани биолог	Наставник иологије -од 5. до 8. Разред	Да	Да	40	СЕШ Сомбор, ОШ „Огњен Прица“, Колут
Сузана Нинковић	Професор разредне наставе	Наставник физике -од 6. до 8. Разред		Да	30	-
Тамара Лерић	Наставник разредне наставе	Наставник руског језика од 5.до 8.разреда	Не	Не	44	-
Наташа Перишкић	Професор физичке културе	Наставник физичког и здравственог васпитања од 5. до 8. Разреда	Да	Да	60	Бачки Моноштор
Немања Ристић	Богословско катихетски програм - Православни богословски факултет у Београду	Вероучитељ православног катихизиса -од 1. до 8. разреда	Не	Да	10	ОШ „Огњен Прица у Колуту
Милица Пањак	Професор хемије	Наставник хемије -7. и 8. Разред	Не	Да	20	Кљајићево, Бездан
Стипан Перишкић	Теолог – катехета	Вероучитељ католичког вјеронаука-од 1. до 8. разреда	Не	Да	20	Бездан, Б.Моноштор
Гордана Танић	Професор географије	Наставник географије од 5. до 8. Разреда	Да	Да	35	Колут, Риђица

Катарина Потић	Професор енглеског језика	Натавник енглеског језика од 5. до 8. Разреда и од 1. до 4.разреда	Да	Да	44,44	Липар
Небојша Стоисављевић	Мастер дизајнер медија	Наставник информатике и рачунарства -5.6. 7. и 8. Разред	да	Да	20	Чонопља, Бездан
Бојан Спасић	Наставник музиче културе	Наставник музичке културе -од 5. до 8. Разреда	да	Да	25	ОШ“Аврам Мразовић Сомбор
Сузана Нинковић	професор разредне наставе	Наставник Техничког и информатичког образовања -од 5. до 8. разреда	Не	не	40	-
Кристина Бења	Наставник ликовног одгоја	Наставник ликовне културе -од 5. до 8. разреда	Да	Да	25	Светозар Милетић“, Колут ,

ЈЕЗИК НА КОМЕ СЕ РЕАЛИЗУЈЕ ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Целокупан Школски програм реализује се на српском језику.

2.ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА

ОСТВАРИВАЊЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

У основној школи, ученици похађају наставу у два циклуса – први циклус образовања обухвата први, други, трећи и четврти разред а други циклус обухвата пети, шести, седми и осми разред.

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик _____ језик ¹	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски језик као нематерњи ²	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
10.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
У К У П Н О: А		20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1.	Верска настава/Грађанско васпитање ³	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁴	2	72	2	72	2	72	2	72
У К У П Н О: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
У К У П Н О: А + Б		21-	756-	22-	792-	22-	792-	22-25*	792-900*

		23*	828*	24*	864*	25*	900*		
--	--	-----	------	-----	------	-----	------	--	--

▪ **Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети и изборни програми**

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава					1	36	1	36
4.	Настава у природи**	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

▪

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Vannastavne активности ⁵	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

▪

**ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
ДРУГИ ЦИКЛУС**

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	5	180	4	144	4	144	4	136

	_____језик ¹								
2.	Српски језик ²	3	108	3	108	3	108	2	68
3.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	68
4.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
6.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
8.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
11.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
12.	Техничко и информатичко образовање	2	72	2	72	2	72	2	68
13.	Физичко васпитање	2	72	2	72	2	72	2	68
УКУПНО: А		23-26*	828-936*	24-27*	864-972*	26-29*	936-1044*	26-28*	884-952*
Ред. број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ								
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање ³	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Страни језик ⁴	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Физичко васпитање - изабрани спорт ⁵	1	36	1	36	1	36	1	34
УКУПНО: Б		4	144	4	144	4	144	4	136
УКУПНО: А + Б		27-30*	972-1080*	28-31*	1008-1116*	30-33*	1080-1188	30-32*	1020-1088*
Ред. број	В. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ ⁶								
1.	Чувари природе	1	36	1	36	-		-	
2.	Свакодневни живот у прошлости	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Цртање, сликање и вајање	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Хор и оркестар	1	36	1	36	1	36	1	34
5.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
6.	Матерњи језик са елементима националне културе	2	72	2	72	2	72	2	68
7.	Шах	1	36	1	36	1	36	1	34
8.	Домаћинство	-	-	-	-	1	36	1	34
	УКУПНО: В	1-2*	36-72*	1-2*	36-72*	1-2*	36-72*	1-2*	34-68*

УКУПНО: А + Б + В	28-31*	1008-1116*	29-32*	1044-1152*	31-34*	1116-1224*	31-33*	1054-1122*
-------------------	--------	------------	--------	------------	--------	------------	--------	------------

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни наставни предмети

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	28-31*	1008-1116*	29-32*	1044-1152*	31-34*	1116-1224*	31-33*	1054-1122*
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Додатни рад	1	36	1	36	1	36	1	34

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Обавезне vannastavne активности								
	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Слободне активности								
	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	34-68
	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

3. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

Програм наставе и учења обавезних предмета по разредима се реализује по следећим важећим документима

РАЗРЕД	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РС-ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК
1. РАЗРЕД	Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања: 10/2017-1, 12/2018-1, 15/2018-1, 18/2018-1, 1/2019-18, 2/2020-1, 16/2022-1, 1/2023-79 (исправка), 13/2023-455, 14/2023-383, 11/2024-1, 1/2026-157) https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2017/10/1
2. РАЗРЕД	Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања: 16/2018-47, 3/2019-1, 5/2021-1, 13/2023-457 https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/16/3/20190417
3. РАЗРЕД	Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања: 5/2019-6, 1/2020-1, 6/2020-1, 7/2022-1, 13/2023-457 https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/5/3
4. РАЗРЕД	Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања: 11/2019-1, 6/2020-20, 7/2021-671, 1/2023-1, 13/2023-458 https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/11/1/20230901
5. РАЗРЕД	Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања: 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94, 17/2021-1, 16/2022-1, 13/2023-458, 14/2023-384, 3/2024-1, 6/2025-7, 1/2026-219 https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2
6. РАЗРЕД	Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања: 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94, 17/2021-1, 16/2022-1, 13/2023-458, 14/2023-384, 3/2024-1, 6/2025-7, 1/2026-219 https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2
7. РАЗРЕД	Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања: 5/2019-61, 1/2020-60, 6/2020-99, 8/2020-597, 5/2021-4, 17/2021-42, 16/2022-2, 13/2023-460, 14/2023-399, 6/2025-22 https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/5/4/20250625
8. РАЗРЕД	Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања: 11/2019-61, 2/2020-6, 6/2020-118, 5/2021-8, 17/2021-58, 16/2022-2, 13/2023-470, 14/2023-407, 4/2024-1, 6/2025-38 https://pravnoinformacionisistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/11/2/20250526

4. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

Програм наставе и учења обавезних предмета по разредима се реализује по следећим важећим документима:

Разред	Изборни програм:	Службени гласник РС- Просветни гласник
1.	Грађанско васпитање	Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање – сазнање о себи и другима за први разред основне школе: 5/2001-3, „Службени гласник РС“, број 93/2004-1 (др. правилник) https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2001/5/2/reg
2.		Правилник основне школе наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање – Сазнање о себи и другима за други разред основне школе: 8/2003-1 https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408121

3.		Правилник основне школе о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање – Сазнање о себи и другима за трећи разред основне школе: 20/2004-3 https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408117
4.		Правилник основне школе о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање – Сазнање о себи и другима за четврти разред основне школе: 2/2005-16 https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408113
5.		Правилник основне школе о наставном плану и програму предмета грађанско васпитање за пети разред основне школе ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 15/2005) https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408109
6.		(Правилник основне школе о наставном плану и програму предмета грађанско васпитање за шести разред основне школе "Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 15/2005) https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408109
7.		Правилник основне школе о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање за седми разред основне школе: 7/2007-1) https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408104
8.		Правилник основне школе о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање за осми разред основне школе: 6/2008-1 https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408099

Разред	Изборни програм:	Службени гласник РС- Просветни гласник
1.	Православни катихизис Католички вјеронаук	ПРАВИЛНИК О НАСТАВНОМ ПЛАНУ И ПРОГРАМУ ПРЕДМЕТА ВЕРСКА НАСТАВА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник" https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408122
2.		ПРАВИЛНИК О НАСТАВНОМ ПЛАНУ И ПРОГРАМУ ПРЕДМЕТА ВЕРСКА НАСТАВА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 9/2005) https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408122
3.		ПРАВИЛНИК О о наставном плану и програму предмета Верска настава за трећи разред основне школе : 23/2004-14 https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408116
4.		ПРАВИЛНИК о наставном плану и програму предмета Верска настава за четврти разред основне школе: 9/2005-18

		https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408111
5.		Правилник о наставним плану и програму предмета Верска настава за пети разред основне школе9/2005-9 https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408112
6.		ПРАВИЛНИК О НАСТАВНОМ ПЛАНУ И ПРОГРАМУ ПРЕДМЕТА ВЕРСКА НАСТАВА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", ", бр. 9/2005) https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408112
7.		ПРАВИЛНИК о наставном плану и програму предмета Верска настава за седми разред основне школе: 2/2008 - https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408102
8.		ПРАВИЛНИК О НАСТАВНОМ ПЛАНУ И ПРОГРАМУ ПРЕДМЕТА ВЕРСКА НАСТАВА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 9/2005) https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408098

Разред	Изборни програм:	Службени гласник РС- Просветни гласник
5.	Други страни језик РУСКИ ЈЕЗИК	Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2
6.		Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2
7.		https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/5/4/20250625
8.		Правилник о програму наставе и учења за осми разред основне школе https://pravnoinformacionisistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/11/2/20250526

5. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ПО РАЗРЕДИМА

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

План и програм слободних наставних активности реализује се на основу следећих Правилника - Правилник о допунама Правилника о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања (Сл. гласник РС – Просветни гласник, бр.17/2021), Правилник о допуни Правилника о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања (Сл. гласник РС – Просветни гласник, бр.17/2021) и Правилника о допуни Правилника о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања (Сл. гласник РС – Просветни гласник, бр.17/2021)

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	РАЗРЕД	АКТИВНОСТ	РОЈ ЧАСОВА ГОДИШЊЕ
Животне вештине	5./6.	Циљ активности је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће му омогућити да боље разуме различите животне ситуације и изазове, повећа капацитет да на одговоран начин брине о себи, другима и околини и понаша се у складу са културом безбедности	36
Медијска писменост	5./6.	Циљ активности је да подстакне развој медијске културе ученика и допринесе јачању способности разумевања деконструкције и креирања медијских садржаја, који ће ученику помоћи за даљи когнитивни, емоционални и социјални развој у савременом медијацентричном окружењу	36
Вежбањем до здравља	5./6.	Циљ активности је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове и вредности од значаја за одговоран однос према сопственом здрављу, физичком вежбању и здравим животним навикама	36
Цртање, вајање и сликање	5./6.	Циљ активности је да ученик кроз ликовни рад развија стваралачко мишљење и унапређује визуелно опажање, естетичке критеријуме и способност ликовног изражавања	36

Чувари природе	5./6.	Циљ активности је да ученици стекну знање, понашање, ставове и вредности који су потребни за очување и унапређење животне средине, биодиверзитета, природе и одрживог развоја	36
Музиком кроз живот	5./6.	Циљ активности је да ученик развија стваралачко и креативно мишљење кроз практичан рад, мотивацију, интелектуални социјални, емоционални и морални развој, свест о сопственом здрављу, опажање, осетљивост за естетику, радозналост и самопоуздање како би био оспособљен за креативно решавање проблема и имао одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа	36
Сачувајмо нашу планету	5. - 6.	Циљ активности је развијање функционалне писмености из области заштите животне средине, разумевање односа човек-природа са циљем бољег схватања света који га окружује, лакше сналажење у природном и социјалном окружењу и формирање одговорног и активног појединца у циљу разумевања и примене концепта одрживог развоја	36
Врлине и вредности као животни компас I	5.-6.	Циљ програма је оснаживање личног развоја ученика и подстицање развоја вредности и врлина као главних ослонаца и водича у животу за добробит појединца и друштва, као и развој социјалних вештина значајних за просперитет, физичко и ментално здравље и живот у атмосфери узајамног уважавања и бриге једних за друге.	36
Моја животна средина	7./8.	Циљ активности је да допринесе развоју компетенција потребних за одговорну улогу у друштву у погледу очувања животне средине, биодиверзитета и одрживог развоја	36/34
Уметност	7./8.	Циљ активности је да ученик развија вештине комуникације и сарадње, критичко и стваралачко мишљење, осетљивост за естетику, радозналост, мотивацију за истраживање и изражавање у различитим медијима, као и одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа	36/34

Предузетништво	7./8.	Циљ активности је да допринесе развоју иновативности и предузимљивости код ученика, способности да се идеје претворе у акцију, способности за тимски рад и коришћење разноврсних извора знања ради бољег разумевања друштвених процеса и појава и преузимања одговорне улоге у савременом друштву	36/34
Домаћинство	7./8.	Циљ активности је да ученици интегришу и функционализују знања стечена у оквиру различитих предмета у контексту свакодневног живота, да унапреде вештине и формирају навике у вези са важним активностима у свакодневном животу у области становања, одевања, исхране и употребе различитих материјала	36/34
Филозофија са децом	7./8.	Циљ активности је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће подстаћи и убрзати његов интелектуални развој и унапредити вештине размишљања, закључивања, самосталног, критичког и креативног мишљења	36/34
ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС II (7. и 8. разред)	7./8.	Циљ програма је оснаживање личног развоја ученика и подстицање развоја вредности и врлина као главних ослонаца и водича у животу за добробит појединца и друштва, као и развој социјалних вештина значајних за просперитет, физичко и ментално здравље и живот у атмосфери узајамног уважавања и бриге једних за друге.	36/34

СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ ПО РАЗРЕДИМА

Раз ред	Изборни програм:	Службени гласник РС- Просветни гласник
5.	Животне вештине	https://pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/viewdoc?uuid=4bb956bf-8bcd-4f6b-934a-10d44017f91a&actid=979122&doctype=og
6.	Животне вештине	https://pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/viewdoc?uuid=4bb956bf-8bcd-4f6b-934a-10d44017f91a&actid=979122&doctype=og
7.	Домаћинство	https://pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/viewdoc?uuid=5d9b256c-edfa-4f7e-9398-c50e74cce091&actid=979123&doctype=og
8.	Домаћинство	http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a

НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА РАДА И УСЛОВА

у којима се изводи образовно-васпитни рад

Школа прилагођава услове рада ученицима, посебно онима којима је потреба додатна подршка у образовно-васпитном процесу кроз :

1. Физичке услове рада :

- распоређивање одељења у кабинетима који одговарају посебним потребама ученика
- обезбеђивање одговарајућег намештаја
- постављањем рампе на улаз у школску зграду

2. Техничке услове рада :

- обезбеђивањем одговарајуће опреме за учионице – класична табла, бела табла, интерактивна табла, рачунар, пројектор или телевизор
- обезбеђивање наставних средстава посебно за сваки предмет
- обезбеђивање асистивне технологије за ученике којима је неопходна додатна подршка у раду
- обезбеђивање одговарајућих уџбеника за ученике којима је неопходна додатна подршка у раду

3. Прилагођавање метода, средстава и облика рада у настави:

- прилагођавање и израђивање индивидуалних образовних планова (ИОП1) за ученике којима је неопходна додатна подршка у раду (ИОП документи садрже начине прилагођавања метода, облика и средстава рада за сваког ученика посебно и чине прилог Школском програму)

Листа могућих прилагођавања (која може да се прошири у складу са потребама детета) :

ПРЕДАВАЊЕ – УВОЂЕЊЕ НОВЕ ЛЕКЦИЈЕ

- обезбедити визуелна помагала, велика слова, филмове, шеме, графичке приказе
- предавати на начин који ангажује више чула (визуелно, аудитивно, кинестетичко) уз коришћење адекватног материјала за учење (нпр. Сlike, постери, шарени папири, пластелин, дрвени предмети...)
- дозволити ученику да сними лекције како би их прегледао касније
- поновити упутства ученику након што су дата одељењу, затим тражити од њега да их понови и објасни упутства наставнику
- написати кључне ставке на таблу и дати адекватан преглед лекције са главним појмовима
- тражити од ученика да писмено или усмено да преглед кључних ставки
- поред усмених дати и писана упутства, како би дете могло поново да их прегледа касније
- дати пример како би се помогло ученицима, поставити пример тако да могу често да га погледају
- користити подвлачење, истицање за налажење главних идеја/детаља у тексту
- поделити дужа предавања на краће делове
- додатна прилагођавања (нпр. поделити ученике у парове да контролишу рад, обезбедити ученика који помаже у учењу..)

ЗАДАЦИ

- дати додатно време за завршавање задатака
- поједноставити сложена упутства
- смањити ниво штива у задацима
- тражити мање тачних одговора за завршавање (квалитет наспрам квантитета)
- скратити задатке поделом рада на мање делове
- дозволити компјутерски одштампане задатке које припреми ученик или које је диктирао ученик, а припремио неко други
- користити контролне листе, шеме, картице за подсећање и сл.
- смањити задате домаће задатке, посебно задатке који захтевају пуно читањ
- Дозволити штампана уместо писаних слова у иради задатака
- Пратити задатке којима ученик сам одреди динамику (дневна, недељна, двонедељна)
- организовати да оде кући са јасним, концизним упутствима за зраду домаћих задатака
- признати и наградити усено учешће ученика на часу
- додатна прилагођавања (обезбедити обуку из вештина учења/стратегија за учење)

ПРОВЕРА ЗНАЊА

- дозволити контролне вежбе /провере са отвореним књигама
- дати усмене тестове

- дати тестове који се раде код куће
- користити објективнија питања (нпр. мање одовора који траже дужа писања)
- дозволити ученику да даје одговоре на питања из теста на магнетофону
- правити честе кратке квизове, а не дуге тестове
- дати додатно време за тест
- прочитати ученику питања из теста
- писати одговоре на питања из теста уместо ученика
- избегавати притисак на ученика у смислу времена или конкуренције
- додатна прилагођавања

ОРГАНИЗАЦИЈА УЧЕЊА

- обезбедите помоћ око организације учења
- одредите један систем за повезивање белешки и задатака
- припремити унапред распоред учења/задатака са учеником
- омогућити ученику да држи књиге у школи и даима додатни компле код куће
- направити систем награђивање за завршавање рада у школи и домаћих задатака
- слати кући дневне /недељне извештаје о напредовању
- додатна прилагођавања (нпр одредити ученика који ће помагати)
- ставити ученика бизу наставника
- ставити ученика близу позитивног узора
- стајати близу ученика приликом давања упутстава или предавања лекција
- избегавати стимулације које одвлаче пажњу (нпр. расхладни систем, области густог саобраћаја...)
- организовати више радних група у просторији
- додатна прилагођавања

ПОНАШАЊЕ

- поједноставите правила у учионици тако да су јасна и доступна за подсећање
- користити мераче времена завршавања задатака
- одредити прелазна/слободна време (нпр. одмори, прелаз са часа на час, време за ручак)
- похвалите одређена понашања
- користити стратегије за самоконтролу
- дати посебне привилегије/позитивне подстицаје; убрзати њихову примену
- „мудро искористите“ негативне последице
- дозволите кратке одморе између задатака
- подсећати ученика да не прекида рад на задатку (различитим невербалним сигнаlima)
- оценити тачне одговоре ученика, не његове грешке
- спровести систем управљања понашањем у учионици
- омогућити дозвољено кретање, време када ученик није на свом месту (нпр. послати га да изврши неки налог)
- игнорисати неодговарајуће понашање које није драстично изван граница дозвољеног у учионици
- додатна прилагођавања

4. Прилагођавање циљева, исхода и садржаја образовно-васпитног рада

- израђивање индивидуалних образовних планова (ИОП2) за ученике којима је неопходна додатна подршка у раду (ИОП документи садрже начине прилагођавања или измене стандарда за сваког ученика посебно и чине прилог Школском програму)

5. Остваривање додатне подршке за ученике школе

- школа сарађује са Интерресорном комисијом путем чега обезбеђује укључивања стручњака и индивидуалних пратиоца у рад са ученицима којима је неопходна додатна подршка у раду

ИОП – индивидуални образовни план

Саставни део Школског програма је индивидуални образовни план. Ради се сваке године као додатна подршка у образовању и васпитању за ученике који имају потешкоћа у савладавању градива или за ученике који постижу резултате који превазилазе очекивани ниво образовних постигнућа. ИОП је посебан акт који има за циљ оптимални развој детета и ученика прилагођавањем начина остваривања школског програма. ИОП израђује Тим за пружање додатне подршке ученику, а остварује се након сагласности родитеља, односно другог законског заступника ученика. Врсте ИОП-а су: ИОП-1 – прилагођавање начина рада и услова у којима се одвија образовно-васпитни рад; ИОП – 2 – прилагођавање циљева, садржаја и начина остваривања програма наставе и учења и исхода образовно-васпитног рада и ИОП – 3 проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада за ученике са изузетним способностима. Тим за инклузивно образовање, односно Тим за пружање додатне подршке детету и ученику, у склопу годишњег плана рада прецизираће појединости око прописаних процедура, а после усвајања ИОП – а (на седници педагошком колегијуму) сваке године ће то бити анекс Школском програму.

6.ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

ПРВИ ЦИКЛУС

Циљ допунске наставе у млађим разредима из наставних предмета српски језик, математика и немачки језик је пружање подршке ученицима у учењу и савладавању наставних садржаја. Планиран фонд на годишњем нивоу за српски језик и математику је 36 часова.

СРПСКИ ЈЕЗИК-ДОПУНСКА НАСТАВА

Разред	Област/Тема	Број часова	Активности ученика
1.разред	Почетно читање и Писање	5	Правилно говори, пише, чита
	Књижевност	3	Чита, илуструје, уочава, игра по улогама, препознаје, прича, препричава, Рецитије
	Језик	5	Уочава, чита, пише, запажа, образлаже, саопштава
	Језичка култура	5	Прича, препричава, описује, слуша, чита
Укупно		18	
2.разред	Књижевност	5	Чита, разуме, уочава ликове, место, време, тему, мотив, поступке, поуку, богати речник, записује, прича, препричава, проширује, рецитије
	Језик	10	Уочава, чита, открива, истражује, процењује, закључује, образлаже, саопштава, запажа, усваја, упоређује
	Језичка култура	3	Прича, препричава, описује, слуша, чита, пише
Укупно		18	
3.разред	Књижевност	4	Чита, истражује, илуструје, записује, уочава, разликује, препознаје, запажа, примењује, рецитије, богати речник
	Језик	10	Уочава, чита, открива, истражује, процењује, закључује, образлаже, саопштава, запажа, усваја, упоређује
	Језичка култура	4	Прича, препричава, описује, слуша, чита, пише
Укупно		18	
4.разред	Књижевност	5	Чита, истражује, илуструје, записује, уочава, разликује, препознаје, запажа, примењује, рецитије, богати речник
	Језик	7	Уочава, чита, открива, истражује, процењује, закључује, образлаже,

			саопштава, запажа, усваја, упоређује
	Језичка култура	6	Прича, препричава, описује, слуша, чита, пише
Укупно		18	

МАТЕМАТИКА-ДОПУНСКА НАСТАВА

Разред	Област/Тема	Број часова	Активности ученика
1.разред	Геометрија	5	Уочава, препознаје, разликује, именује, црта, упоређује
	Бројеви	11	Пребројава, броји, пише, чита, упоређује, сабира, одузима
	Мерење и мере	2	Мери, упоређује, бележи
Укупно		18	
2.разред	Природни бројеви до 100	10	Броји, сабира, одузима, множи, дели, упоређује
	Геометријске фигуре и њихови међусобни односи	4	Уочава, препознаје, разликује, именује, црта, упоређује
	Мерење и мере	4	Мери, упоређује, бележи, црта
Укупно		18	
3.разред	Природни бројеви до 100	10	Броји, сабира, одузима, множи, дели, упоређује
	Геометријске фигуре и њихови међусобни односи	4	Уочава, препознаје, разликује, мери, пребројава, именује, црта, обележава, Упоређује
	Мерење и мере	4	Мери, упоређује, бележи, црта, сабира, одузима, множи, дели
Укупно		18	
4.разред	Скуп природних бројева	9	Сабира, одузима, множи, дели, упоређује, групише
	Површина	5	Мери, упоређује, бележи, црта, сабира, одузима, множи, дели
	Мерење и мере	4	Мери, упоређује, бележи, црта, сабира, одузима, множи, дели
Укупно		18	

МАТЕМАТИКА-ДОДАТНА НАСТАВА

План рада додатне наставе 3. разред

1.	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ДО 1000	23
	- научили смо у разреду – осврт на такмичења	
	- логички задаци	1
	- забавни задаци	2
	- сами састављамо задатке – научено сабирање и одузимање	2
	- проблемски задаци	2
	- загонетне приче	2
	- римске цифре	1
	- игре палидрвцима	2
	- анаграми и ребуси	2
	- математичко логичке игре	1
	- магични квадрати	1
	- приче о познатим математичарима	2
	- математичке игре са интернета	1
	- множење и дељење игре на рачунару	2
	- множење и дељење – сами састављамо задатке	1
		1
2.	ГЕОМЕТРИЈСКЕ ФИГУРЕ	6
	- слагалице – пазл	
	- слагалице – танграм	1
	- линије, праве и полуправе	1
	- квадрат и правоугаоник – обим	1
	- круг и троугао – игре шестаром	1
	- геометрија кроз игру – рачунар	1
		1

3.	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	4
	- мерење дужи	
	- мерење масе	1
	- мерење времена	1
	- мерење запремине	1
		1
4.	ТАКМИЧЕЊА	3
	1. Такмичења: Мислиша, Школско и Општинско такмичење	3
	УКУПНО	36

Циљ додатне наставе у четвртном разреду, из наставног предмета математика, је пружање нових, додатних садржаја ученицима који су савладали програм редовне наставе, а показују интересовање. Планиран фонд на годишњем нивоу је 36 часова.

Разред	Област/Тема	Број часова	Активности ученика
4.разред	Скуп природних бројева	5	Сабира, одузима, множи, дели, упоређује, групише
	Проблемски задаци	5	Чита, записује, црта, упоређује, анализира, закључује, сабира, одузима, множи, дели
	Магични квадрат	3	Уочава, препознаје, пребројава, упоређује, сабира, одузима, множи
	Нумерација	3	Броји, сабира, одузима, множи, дели, упоређује
	Дешифровање рачунских Операција	4	Уочава, препознаје, разликује, именује, записује, упоређује, рачуна
	Решавање задатака помоћу једначина, табела, дијаграма, Погача	4	Чита, упоређује, бележи, црта, графички представља, сабира, одузима, множи, дели
	Геометријске фигуре и њихови међусобни односи	6	Мери, упоређује, бележи, црта, сабира, одузима, множи, дели, графички представља
	Мерење и мере	6	Мери, упоређује, бележи, црта, сабира, одузима, множи, дели, графички Представља

Укупно		36	
--------	--	----	--

ДРУГИ ЦИКЛУС

Циљ допунске наставе у другом циклусу основног образовања и васпитања је пружање подршке ученицима у учењу и савладавању наставних садржаја.

Додатна настава се организује за ученике који показују посебне способности и интересовања за поједине области природних и друштвених наука, пружајући им могућност да континуирано развијају своју даровитост.

СРПСКИ ЈЕЗИК-ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ	Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.	
Кораци	Идентификовање ученика који спорије напредују, организација допунског рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење допунске наставе, праћење ученика.	
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације.	
ПЕТИ РАЗРЕД	Врсте речи	2
	Главни и зависни реченични чланови, врсте предиката	2
	Падежи и основна значења падежа	3
	Глаголски вид, глаголски род, презентска и инфинитивна основа, перфекат, футур, Презент	2
Укупно		9
ШЕСТИ РАЗРЕД	Придевске заменице	2
	Гласови и гласовне промене	3
	Творба речи (корен, творбена основа, начини творбе)	3
	Глаголски облици (сви обрађени у шестом и петом)	2
	Писање назива васионских тела, писање одричних придевских заменица са предлогом	1

Укупно		11
СЕДМИ РАЗРЕД	Прост/сложен, именски/ глаголски предикат; прави/неправи објекат; логички/граматички субјекат	3
	Значења падежа	2
	Конгруенција	2
	Правопис Употреба црте, цртице, тачке запете...	2
	Укупно	9

ОСМИ РАЗРЕД	Прост/сложен, именски/ глаголски предикат; прави/неправи објекат; логички/граматички субјекат	1
	Комбинована творба, претварање	1
	Значења глаголских облика.	1
	Врсте зависних реченица, служба зависних реченица, интерпункција у зависним Реченицама	3
	Писање скраћеница, писање имена из страних језика	2
Укупно		8

СРПСКИ ЈЕЗИК-ДОДАТНА НАСТАВА

Циљ	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке.	
Кораци реализације	Уочавање ученика који брже напредују, организација додатног рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење додатне наставе, праћење ученика.	
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације, учешће даровитих ученика свим нивоима такмичења (школско, општинско, градско, републичко, међународно)	
ПЕТИ РАЗРЕД	Врсте речи	1
	Падежи	1
	Глаголи и глаголски облици	4
	Књижевно- теоријски појмови	2
Укупно		8
ШЕСТИ РАЗРЕД	Врсте речи	1
	Падежи	1
	Глаголи и глаголски облици	2
	Књижевно- теоријски појмови	2
	Облици приповедања	1
	Творба речи	2
Укупно		9
СЕДМИ РАЗРЕД	Акценат	2
	Лексика	2
	Медији	2
	Књижевност	4
Укупно		10
ОСМИ РАЗРЕД	Акценат	2
	Лексика	2
	Медији	1
	Књижевност	4
Укупно		9

МАТЕМАТИКА-ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ	Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.		
Кораци реализације	Идентификовање ученика који спорије напредују, организација допунског рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење допунске наставе, праћење ученика.		
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака према индивидуалним способностима ученика у виду радних/наставних листића, или делова одређених целина из наставних садржаја. Комбиновани рад		
Временски оквир	Током школске године		
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације.		
ПЕТИ РАЗРЕД	Скупови и операције са њима		2
	Делљивост бројева		3
	Угао		3
	Разломци		10
	Укупно		18
ШЕСТИ РАЗРЕД	Цели бројеви		3
	Троугао		6
	Рационални бројеви		5
	Четвороугао		2
	Површине троугла и четвороугла		2
	Укупно		18
СЕДМИ РАЗРЕД	Реални бројеви		4
	Питагорина теорема		4
	Рационални алгебарски изрази		4
	Многоугао		2
	Круг		2
	Зависне величине и њихово графичко представљање		1
	Сличност		1
	Укупно		18
ОСМИ РАЗРЕД	Сличност троуглова		2
	Тачка, права, раван		2
	Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом		2
	Призма		2
	Пирамида		1
	Линеарна функција		3
	Графичко представљање статистичких података		1
	Систем линеарних једначина са две непознате		2
	Ваљак		1
	Купа		1
	Лопта		1
	Укупно		18

МАТЕМАТИКА-ДОДАТНА НАСТАВА

Циљ	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке.	
Кораци реализације	Уочавање даровитих ученика који брже напредују, организација додатног рада према склоностима, способностима и интересима (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење додатне наставе, праћење и подстицање даровитих ученика на даљи рад.	
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације, учешће даровитих ученика на свим нивоима такмичења (школско, општинско, градско, републичко, међународно)	
ПЕТИ РАЗРЕД	Скупови, операције са њима и скупови тачака	3
	Делјивост бројева	4
	Угао	4
	Разломци	7
	Укупно	18

ШЕСТИ РАЗРЕД	Цели бројеви	4
	Троугао	6
	Рационални бројеви	4
	Четвороугао	4
	Укупно	18
СЕДМИ РАЗРЕД	Реални бројеви	5
	Питагорина теорема	5
	Рационални алгебарски изрази	4
	Многоугао и круг	4
	Укупно	18
ОСМИ РАЗРЕД	Сличност троуглова	2
	Тачка, права, раван	1
	Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом	2
	Призма-сложенији примери	2
	Пирамида- сложенији примери	2
	Линеарна функција	2
	Графичко представљање статистичких података	1
	Систем линеарних једначина са две непознате	2
	Ваљак- сложенији примери	2
	Купа- сложенији примери	1
	Лопта- сложенији примери	1
	Укупно	18

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК – ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ	Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.
Кораци реализације	Идентификовање ученика који спорије напредују, организација допунског рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење допунске наставе, праћење ученика.
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи
Временски оквир	Током школске године
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације.

ПЕТИ РАЗРЕД	Greetings	1
	The verb 'be'	2
	Possessive adjectives/Family members	1
	Present Simple Tense	3
	Nouns	2
Укупно	9	9
ШЕСТИ РАЗРЕД	Verbs 'be' and 'have got'	1
	Present Simple Tense	3
	Prepositions	1
	Countable and uncountable nouns	1
	The comparison of adjectives	2
	Present Continuous Tense	1
Укупно	9	9
СЕДМИ РАЗРЕД	Past Simple	3
	Future with 'will' and 'going to'	2
	Present Perfect	3
	Past Continuous	1
Укупно	9	9
ОСМИ РАЗРЕД	Past Simple and Past Continuous	2
	Present Perfect	3
	Passive voice	2
	First conditional	2
Укупно	9	9

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК – ДОДАТНА НАСТАВА

Циљ	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради боље комуникације ученика на енглеском језику.	
Кораци реализације	Уочавање ученика који брже напредују, организација додатног рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење додатне наставе, праћење ученика.	
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације, учешће даровитих ученика на свим нивоима такмичења (школско, општинско, градско, републичко, међународно)	
ПЕТИ РАЗРЕД	School days	2
	Family	2
	Time out and places	3
	Food	2
Укупно	9	9
ШЕСТИ РАЗРЕД	My life	2
	Holidays	2
	Food	3
	The world	2
Укупно	9	9
СЕДМИ РАЗРЕД	My life	2
	The future	3
	Cities	2
	Experiences	2
Укупно	9	9
ОСМИ РАЗРЕД	Past and present	2
	Fame and fortune	2
	Health and safety	3
	Our environment	2
Укупно	9	9

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК – ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ	Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.	
Кораци реализације	Идентификовање ученика који спорије напредују, организација допунског рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење допунске наставе, праћење ученика.	
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације.	
ПЕТИ РАЗРЕД	Глаголски облици презент и перфекат	6
	Временски прилози, упитне речи	8
	Присвојни члан, личне заменице у номинативу и акузативу	8
	Модални глаголи	4
	Deshalb, претерит од глагола haben и sein, предлози са дативом	6
Укупно		32
ШЕСТИ РАЗРЕД	Зависне реченице са dass и weil.....	4
	Модални глаголи у претериту, придевски наставци у дативу	6
	Повратни глаголи, деклинација welch – dies, jed - ,	6
	Придеви – компарација, зависне реченице са wenn	8
	Придев испред именице	5
	Бројеви	3
Укупно		32
СЕДМИ РАЗРЕД	Времена (презент, перфекат, претерит)	10
	Предлози са дативом и акузативом,	4
	Зависне реченице	8

	Деклинација придева	6
	Локални предлози	4
Укупно		32
ОСМИ РАЗРЕД	Времена (презент, перфекат, претерит, футур, плусквамперфект)	10
	Релативне реченице	3
	Коњуктив 2, пасив	8
	Финалне, временске реченице	7
Укупно		28

БИОЛОГИЈА– ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ	Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.	
Кораци	Идентификовање ученика који спорије напредују, организација допунског рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење допунске наставе, праћење ученика.	
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака: Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације.	
ПЕТИ РАЗРЕД	Особине живих бића: ћелијска организација, нивои организације и покретљивост	
	Особине живих бића: исхрана и дисање	
	Особине живих бића: надражљивост, размножавање и излучивање	
	Особине живих бића: одржање стабилне унутрашње равнотеже организма	
	Особине живих бића: променљивост током времена, разноврсност живог света	
	Живот у екосистему	
	Наслеђивање и еволуција	
	Порекло и разноврсност живота	

	Човек и здравље	
Укупно		9 часова
ШЕСТИ РАЗРЕД	Протисти: амебе, бичари, трепљари и паразитске праживотиње	
	Једноставни бескичмењаци: сунђери, дупљари, плъснати црви	
	Једноставни бескичмењаци: ваљкасти црви, чланковити црви, мекушци	
	Бескичмењаци сложеније грађе: зглавкари и бодљокошци	
	Кичмењаци: рибе	
	Кичмењаци: водоземци и гмизавци; амнионтско јаје	
	Кичмењаци: птице	
	Кичмењаци: сисари	
	Еволуција живог света; природна и вештачка селекција	
Укупно		9 часова
СЕДМИ РАЗРЕД	Човек и његови преци	
	Ћелијска организација; ћелијске деобе; хромозоми, ДНК, и гени	
	Кожни систем; скелетни систем; мишићни систем	
	Нервни систем;	
	Ендокрини систем; систем чулних органа	
	Дигестивни систем и систем органа за дисање	
	Систем органа за циркулацију: крвни и лимфни систем	
	Систем органа за излучивање; систем органа за размножавање	
	Пубертет и промене у понашању	
Укупно		9 часова
ОСМИ РАЗРЕД	Живот и животна средина	
	Основи екологије: абиотички фактори, популација	
	Основи екологије: биотоп и биоценоза, еколошка ниша, спратовност, фенолошке фазе	
	Основи екологије: екосистем; кружење супстанце и проток енергије; трофички нивои; Сукцесије	
	Основи екологије: биоми и биосфера	
	Биодиверзитет, црвене листе, црвене књиге, природна добра и национални паркови	
	Климатеске промене; глобално загревање; киселе кише	
	Оштећење озонског омотача; дефорестација; десертификација	
	Еколошка култура; правни основи у заштити животне средине	
		9 часова

БИОЛОГИЈА– ДОДАТНА НАСТАВА

Циљ	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке.	
Кораци реализације	Уочавање ученика који брже напредују, организација додатног рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење додатне наставе, праћење ученика.	
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације, учешће даровитих ученикана свим нивоима такмичења (школско, општинско, градско, републичко, међународно)	
ПЕТИ РАЗРЕД	Посматрање ћелија воћа, плуте, хуманих ћелија	
	Посматрање грађе лептира, пера птице	
	Посматрање протока воде кроз биљку; транспирација (опционо)	
	Вегетативно размножавање биљака	
	Гајење винских мушица	
	Модел плућа – вежба и оглед	
	Генетика и ја – огледи	
	Врсте које нестају – пројекат	
	Израда хранилице и кућица за птице – пројекат	
Укупно		9 часова
ШЕСТИ РАЗРЕД	Гајење амебе у култури; огледи	
	Гајење еуглене у култури; огледи	
	Гајење парамецијума у култури; огледи	
	Гајење хидре; огледи	
	Гајење кишних глиста; израда виваријума; испитивање бројности кишних глиста у Земљишту	
	Дафнија и циклопс у језерској води; посматрање тардиграда	
	Оглед са рибљим мехуром	
	Мерење висине и дужине скокова жабе; посматрање грађе пера и јајета птица	

	Израда хранилице и кућица за птице – пројекат	
Укупно		9 часова
СЕДМИ РАЗРЕД	Посматрање властитог ткива и ћелија	
	Упознај своје кости и мишиће; испитивање састојака кости	
	Распоред чула у кожи; испитивање зона укуса на језику	
	Доказивање постојања слепе мрље у оку; оптичке илузије	
	Прављење модела плућа сисара;	
	Испитивање деловања амилазе на скроб; деловање хлороводоничне киселине и пепсина на беланчевине; дејство жучи на масти; доказивање жучних боја; припремање физиолошког раствора; хидролиза масти – добијање сапуна	
	Дисекција срца	
	Дисекција бубрега; реакција мокраће	
	Антрополошка истраживања	
Укупно		9 часова
ОСМИ РАЗРЕД	Фенолошка посматрања	
	Утицај еколошких фактора (температуре, светлости и воде) на биљке	
	Доказивање присуства угљен-диоксида у ваздуху; доказивање прашине у ваздуху	
	Симбиоза – корен биљке (лепирњача) и микроорганизми	
	Испитивање киселости тла; испитивање шумске стеље	
	Екосистем стајаћих вода – језеро или бара; ливадска или шумска заједница – теренски Рад	
	Одређивање густине популације; одређивање покривности биљних врста	
	Израда дихотомог кључа врста биљака	
	Врсте које нестају – пројекат	
Укупно		9 часова

ИСТОРИЈА– ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ	Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.
Кораци реализације	Идентификовање ученика који спорије напредују, организација допунског рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење допунске наставе, праћење ученика.

Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације.	
Разред	Теме	Број часова
ПЕТИ РАЗРЕД	Увод у историју	2
	Праисторија	2
	Стари исток	3
	Укупно	7
ШЕСТИРАЗРЕД	Европа и средоземље у раном средњем веку	2
	Срби и њихово окружење у раном средњем веку	2
	Европа у позном средњем веку	4
	Српски народ у позном средњем веку	1
	Укупно	9
СЕДМИРАЗРЕД	Велика географска открића	1
	Српски народ под страном влашћу 16-18 век	4
	Нововековне српске државе	2
	Укупно	7
ОСМИ РАЗРЕД	Први светски рат	2
	Други светски рат	2
	Европска унија	2
	Укупно	6

ИСТОРИЈА– ДОДАТНА НАСТАВА

Циљ	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке.	
Кораци реализације	Уочавање ученика који брже напредују, организација додатног рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење додатне наставе, праћење ученика.	
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака (садржаја) према индивидуалним способностима, склоностима и интересовањима ученика. Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације, учешће даровитих ученика на свим нивоима такмичења (школско, општинско, градско, републичко, међународно)	
Разред	Теме	Број часова
ПЕТИ РАЗРЕД	Увод у историју	2
	Праисторија	2
	Стари исток	3
	Укупно	7
ШЕСТИРАЗРЕД	Европа и средоземље у раном средњем веку	2
	Срби и њихово окружење у раном средњем веку	2
	Европа у позном средњем веку	4
	Српски народ у позном средњем веку	1
	Укупно	9
СЕДМИРАЗРЕД	Велика географска открића	1
	Српски народ под страном влашћу 16-18 век	4
	Нововековне српске државе	2
	Укупно	7
ОСМИ РАЗРЕД	Први светски рат	2
	Други светски рат	2
	Европска унија	2
	Укупно	6

ГЕОГРАФИЈА– ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ	Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.
-----	--

Кораци реализације	Идентификовање ученика који спорије напредују, организација допунског рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење допунске наставе, праћење ученика.	
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације.	
Разред	Теме	Број часова
ПЕТИ РАЗРЕД	Васиона и Земља	2
	Географска карта	2
	Планета Земља	3
	Укупно	7
ШЕСТИ РАЗРЕД	Становништво на Земљи	2
	Регионална географија Европе	2
	Северна и Јужна Америка	4
	Азија, природне и друштвене одлике	1
	Африка, природне и друштвене одлике	1
	Укупно	10
СЕДМИ РАЗРЕД	Аустралија	5
	Укупно	5
ОСМИ РАЗРЕД	Природне одлике Р. Србије	1
	Становништво и насеља Р. Србије	1
	Привреда Р. Србије	1
	Укупно	3

ГЕОГРАФИЈА– ДОДАТНА НАСТАВА

Циљ	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке.
Кораци реализације	Уочавање ученика који брже напредују, организација додатног рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење додатне наставе, праћење ученика.

Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака (садржаја) према индивидуалним способностима, склоностима и интересовањима ученика. Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације, учешће даровитих ученика на свим нивоима такмичења (школско, општинско, градско, републичко, међународно)	
Разред	Теме	Број часова
ПЕТИ РАЗРЕД	Васиона и Земља	2
	Географска карта	2
	Планета Земља	3
	Укупно	7
ШЕСТИ РАЗРЕД	Становништво на Земљи	2
	Регионална географија Европе	2
	Северна и Јужна Америка	4
	Азија, природне и друштвене одлике	1
	Африка, природне и друштвене одлике	1
	Укупно	10
СЕДМИ РАЗРЕД	Аустралија	4
	Укупно	4
ОСМИ РАЗРЕД	Природне одлике Р. Србије	1
	Становништво и насеља Р. Србије	1
	Привреда Р. Србије	1
	Укупно	3

ФИЗИКА – ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ	Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.
Кораци реализације	Идентификовање ученика који спорије напредују, организација допунског рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење допунске наставе, праћење ученика.
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи
Временски оквир	Током школске године

Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације.	
ШЕСТИ РАЗРЕД	Мерење	4
	Кретање	4
	Сила	2
	Маса и густина	7
	Притисак	5
Укупно		22
СЕДМИ РАЗРЕД	Сила и кретање	12
	Кретање тела под дејством силе теже. Сила трења	6
	Равнотежа	5
	Механички рад и енергија	5
	Топлотне појаве	2
Укупно		30
ОСМИ РАЗРЕД	Осцилаторно и таласно кретање	2
	Светлосне појаве	4
	Електрично поље	3
	Електрична струја	7
	Магнетно поље	2
	Елементи атомске и нуклеарне физике	2
Укупно		20

ФИЗИКА – ДОДАТНА НАСТАВА

Циљ	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке.	
Кораци реализације	Уочавање ученика који брже напредују, организација додатног рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење додатне наставе, праћење ученика.	
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације, учешће даровитих ученика на свим нивоима такмичења (школско, општинско, градско, републичко, међународно)	
ШЕСТИ РАЗРЕД	Кретање	7
	Сила	7
	Мерење	7
	Маса и густина	6
	Притисак	5
Укупно		32
СЕДМИ РАЗРЕД	Сила и кретање	12
	Кретање тела под дејством силе теже. Сила трења	6
	Равнотежа	5
	Механички рад и енергија	6
	Топлотне појаве	3
Укупно		32
ОСМИ РАЗРЕД	Осцилаторно и таласно кретање	4
	Светлосне појаве	7

	Електрично поље	5
	Електрична струја	9
	Магнетно поље	4
	Елементи атомске и нуклеарне физике	3
Укупно		32

ХЕМИЈА– ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ	Утврдити садржаје са оним ученицима, који нису успели да их усвоје у редовној настави применом индивидуализације како би им се омогућило усвајање програма.	
Кораци реализације	Идентификовање ученика који спорије напредују, организација допунског рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење допунске наставе, праћење ученика.	
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације.	
СЕДМИ РАЗРЕД	Основни хемијски појмови	4
	Структура супстанце	10
	Хомогене смеше-раствори	6
	Хемијске реакције и израчунавања	14
Укупно		34
ОСМИ РАЗРЕД	Основни хемијски појмови	3
	Хемијски елементи и једињења	8
	Неорганска једињења	6
	Електролитичка дисоцијација	3
	Угљоводоници	6
	Ацикличка органска једињења са кисеоником	5

	Биолошки важна органска једињења	4
Укупно		35

ХЕМИЈА– ДОДАТНА НАСТАВА

Циљ	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке.	
Кораци реализације	Уочавање ученика који брже напредују, организација додатног рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење додатне наставе, праћење ученика.	
Начин реализације (облици и методе рада)	Диференцијација задатака Индивидуални рад, рад у пару, рад у групи	
Временски оквир	Током школске године	
Вредновање – начин коришћења резултата вредновања	Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације, учешће даровитих ученикана свим нивоима такмичења (школско, општинско, градско, републичко, међународно)	
СЕДМИ РАЗРЕД	Основни хемијски појмови	10
	Хомогене смеше-раствори	10
	Хемијске реакције и израчунавања	16
Укупно		36
ОСМИ РАЗРЕД	Хемијски елементи и једињења	9
	Класе неорганских једињења	10
	Угљоводоници	5
	Ацикличка органска једињења са кисеоником	5
	Биолошки важна органска једињења	5
Укупно		34

ДОПУНСКА НАСТАВА ЗА ПЕТИ И ШЕСТИ РАЗРЕД

Циљ: допунска настава се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја. Допунска настава се организује за све ученике који не усвоје потребан минимум захтева, односно слабије напредују у савладавању наставних садржаја из руског језика. То су најчешће ученици који у току године имају недовољан успех из руског језика, али је допунски рад намењен и ученицима који наилазе на различите потешкоће у учењу или често изостају са редовне наставе. Допунску наставу одликују диференцирани или индивидуални приступ учењу. Могућа су одступања у броју часова или наставним садржајима, јер се допунски рад организује према потребама ученика.

ТЕМАТСКИ САДРЖАЈИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Руска азбука (штампана и писана слова) Појам акцента и изговор слова О Кратка питања и одговори : Кто это? – Это... Что это? – Это... Кратки потврдни и одрични одговори	септембар
Читање Сугласници у руском језику Исказивање припадности (у првом и другом лицу једнине, питања и одговори) : чије је нешто (мој, моја, моје, моји) ; ко шта има (имам, имаш...) Личне заменице	октобар
Именице у номинативу једнине/ множине Разликовање рода Читање Писање	новембар

ДОПУНСКА НАСТАВА ЗА СЕДМИ И ОСМИ РАЗРЕД

Допунска настава организоваће се за ученике који из објективних разлога у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја. Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања. Допунски рад организоваће се током целе наставне године, односно одмах чим се уоче тешкоће појединих ученика у усвајању програмских садржаја наставног предмета.

ЦИЉ	НАСТАВНА ТЕМА/ОБЛАСТИ	БРОЈ ЧАСОВА
Надокнађивање пропуштеног знања	Глаголска времена	2
Усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе.	Именице	2
Усвајање наставних садржаја предвиђених наставним планом и програмом на основном нивоу.	Глаголи	2
Увежбавање и понављање стечених знања и вештина и давање упута за савладавање потешкоћа у учењу.	Придеви	2
Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању наставних садржаја.	Вежбе читања и говорне вежбе	4
Пружање помоћи ученицима који због болести, слабог предзнања или из било којег другог разлога нису усвојили одређено наставно градиво.		

РУСКИ ЈЕЗИК – ДОДАТНА НАСТАВА

Додатни рад за ученике од V до VIII разреда

Наставна тема и садржај	Број часова	Активности	Облици извођења
1.Руска Федерација: Обичаји и навике Приче и предања везане за земљу.	2	слушање допуњавање реченица, читање, препричавање,	демонстрација; интерактивна
3.Руске реалије: Знаменитости Исказивање хронолошког следа.	2	писање по диктату (познати текст); писање писма захвалнице; одговори на питања; читање	Фронтално Демонстација Дијалог
4.Руска традиција: Знаменитости земаља чији се језик изучава; руска историја;	4	Слушање Читање Демонстација	Фронтално Индивидуални рад групни рад дијалог;
5.Остало: Наука и технологија; Празници	4	Демонстрација радова,	Фронтално Индивидуални рад групни рад дијалог;
6.Граматичке целине: Управни и неуправни говор; Врсте речи Грађење речи Падежи	14	спеловање; вежбе замене речи у граматичким целинама; представљање себе и других, квиз	Фронтално Индивидуални рад групни рад дијалог;
7.Остало: Припреме за такмичење	8	Индивидуални одговори писаним путем	Индивидуални рад

7. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Редни Број	Активности	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
1.	Приредба за предшколске групе и ученике првог разреда	Приредба у холу школе	Ученици и родитељи одељењског већа 4. разреда	1.септембар сваке школске године

2.	Учешће у прослави Дана села	Укључивање у програмске активности Месне заједнице	У зависности од активности – учитељи, руководиоци секција, одељењске старешине	Октобар
3.	Обележавање Дечије недеље	ЧОС посвећен правима детета, цртање у дворишту за редовну наставу, панои са лепим порукама, разговор представника ученичког парламента са директором школе, спортски турнири и други садржаји планирани са програмом обележавања Дечије недеље	Учитељи, одељењске старешине, координатор Ученичког парламента, ученици	Прва недеља октобра
4.	Дан ученика у настави	Све часове реализују ученици школе, мењају и остале запослене	Ученици, одељењске старешине, предметни наставници	Петак у Дечијој недељи или у новембру Дан просветних радника
5.	Прослава Нове године	Уређење холова и учионица, одељењска дружења, израда честитки за суграђане и подела уз послужење	Учитељи и родитељи, ученици, стручни сарадници	Децембар – до поласка на распуст
6.	Прослава Светог Саве	Приредба за ученике и родитељњ	Вероучитељи, наставница музичке културе и српског језика	27. јануар
7.	Посета Музеју, Градској галерији, Културном центру	Организовани одлазак ученика и обилазак поставки, учешће у креативним радионицама	Учитељи, одељењске старешине, наставници ликовне културе, историје и српског језика, директор	Током године, према садржајима и активностима који буду на програмима наведених институција
8.	Гледање позоришне представе, гледање биоскопске представе	Организовани одлазак ученика	Одељењске старешине	Једном до два пута у току године
9.	Обележавање Дана школе	Постављање изложбе ученичких радова у холовима, литерарни и ликовни конкурс и	Наставник српског језика, ликовне културе, музичке културе, техничког, учитељи и други наставници у зависности од планираних активности	23. април

		доделе награда, приредба, друге активности према ГПРШ		
10.	Посете сеоској и Градској библиотеци	Упознавање са библиотеком ученика првог разреда, присуство креативним радионицама, присуство књижевним вчерима и другим активностима које библиотека организује	Учитељи, наставник српског језика, одељењске старешине	Током године у зависности од понуђених активности
11.	Мала школа Бонтонa	Реализације по шест радионица у одељењу трећег разреда према бази сценарија за радионице	Учитељица трећег разреда	Октобар и новембар
12.	Ускршњаа изложба дечијих радова	Израда дечијих радова на часовима слободних активности (могућа продајна изложба)	Ученици, одељењске старешине, наставници ликовне културе, биологије техничког и руководиоци појединих секција	Март и април
13.	Припреме за дружење ученика разредне наставе са предшколцима и њиховим родитељима	Припрема дечијих радова за поклон предшколцима, припреме пригодних мини приредби и радионица	Стручно веће разредне наставе у сарадњи са васпитачицом	Април/мај
14.	Фестивал науке	Демонстрације огледа, експеримената, примена савремене технологије у свакодневном животу из разних научних области	Предметни наставници	Новембар или мај
15.	Хуманитарне акције	Реализација различитих хуманитарних акција: учешће у	Учитељи, наставници, директор школе	Током целе године

		кросу, „Друг другу“, у Дечијој недељи књиге и прибор за најугоженију децу града Сомбора, акције Црвеног крстаа, поклон пакетића за децу „Вук Караџић“, друге акције		
16.	Сабирне акције	Прикупљање секундарних сировина, сабирна акција књига за школску библиотеку исл.	Одељенске старешине	Током године
17.	Промоција најуспешнијих ученика осмог разреда	Додела Вукове и посебних диплома на свечаности са уручењем награда и пригодним програмом, пријем носиоца Вукове дипломе и родитеља	Одељењске старешине, наставник српског језика и музичке културе, директор	Јун пре полагања завршног испита
18.	Другарско вече за ученике осмог разреда	Дружење	Представници Ученичког парламента, родитељи, одељењски старешина	Јун пре полагања завршног испита

Садржаји у овом програму биће допуњени сваке школске године. У великој мери зависе од активности у локалној средини, као и од укључивања школе у нове пројекте.

8.ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Овим прграмом обухваћени су сви ученици Школе. Ученици седмог и осмог разреда анкетом на почетку школске године опредељују се за изборни спорт, који се реализује са једним часом недељно. За ученике петог и шестог разреда у оквиру предмета физичко и здравствено васпитање реализује се фонд од 1,5 часа недељно за изабрни спорт и друге физичке активности.

Редни Број	Активности	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
1.	Турнири у изабраним спортовима за ученике од 5. до 8. Разреда	Међуразредне(међушколске) Утакмице по изабраним спортовима	Наставници физичког васпитања	Септембар, октобар, април и мај
2.	Рад спортских секција	Тренинзи и учешће на спортским надметањима у следећим спортовима: кошарка, фудбал, одбојка, стони тенис, гимнастика	Наставници физичког васпитања	Током целе године
3.	Крос „За срећније детињство“, априлски крос, Крос РТС-а	Реализација кроса уз учешће ученика свих узраста	Наставници физичког васпитања и учитељи	Прва недеља октобра, април
4.	Улична трка града Сомбора	Реализација трке у сарадњи са градом	Наставници физичког васпитања и учитељи	април
5.	ОСИОШОС	Учесће на такмичењу у оквиру ОСИОШОС-а	Наставници физичког васпитања	Април, мај
6.	Такмичење у стоном тенису	Релизација турнира у стоном тенису са „комшијским“ школама	Наставници физичког васпитања и учитељи	Новембар
7.	Недеља спорта	Ликална манифестација сортских активности ученика кроз различите турнире и спортск такмичеа у школи током једне наставне недеље	Наставници физичког васпитања, учитељи и одељењске старешине	Окобар, април или мај
8.	Наставак реализације физичких активности у разредној настави – пројекат	У делу часова физичког васпитања у резредној настави реализоваће се спортске активности са коришћењем реквизита у учионицма и фискултурној	Учитељице и ученици	Током целе школске године, а посебно током зимског

	„Покренимо нашу децу“	сали са повремено и спортском полигону школе		периода, када је физичка активност смањена
9.	Друге спортско-рекреативне активности и активности током реализације излета и наставе у природи	Према ГПРШ за сваку школску годину и годишњим плановима за физичко васпитање, плановима наставе у природи	Наставници физичког васпитања и учитељи	Током године

9.ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемарицање („Сл. гласник 11/24“) прописују се садржаји и начини спровођења превентивних и интервентних активности, услови и начини за процену ризика, начини заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, праћење ефеката предузетих мера и активности, као и начини развијања отпорности установе за ефикасно реаговање на кризне догађаје, процедуре поступања када се догоди кризни догађај и начине праћења ефеката предузетих мера и активности. Превенција дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као један од приоритета у остваривању образовно-васпитног рада планира се развојним планом, школским програмом, који чине саставни део годишњег плана рада.

Школа програмом заштите од насиља, злостављања и занемаривања одређује мере и активности које обезбеђују развијање и неговање позитивне атмосфере и безбедно окружење (даље: програм заштите од насиља).

Принципи на којима се заснива Програм за заштиту и поступање на основу њега, односе се на:

- право на живот, опстанак и развој;
- најбољи интерес детета, уз обезбеђивање поверљивости података;
- спречавање дискриминације, што значи обухватање свих ученика овим Програмом;
- активно учешће ученика, које се обезбеђује правовременим информисањем и давањем могућности да искажу своје мишљење.

Општи циљ Програма:

Програм заштите ученика од насиља има као општи циљ унапређивање квалитета живота ученика у школи применом мера превенције, ради стварања безбедне средине, и мера интервенције у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање ученика.

Специфични циљеви у превенцији су:

- Подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања;
- Идентификација безбедносних ризика у школи увидом у документацију, непосредно окружење евидентирањем критичних места у школи, анкетирањем ученика, наставника и родитеља;
- Повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад школе, на препознавање насиља и злостављања;
- Унапређење способности свих учесника у школском животу – наставног и ваннаставног особља, ученика, родитеља, локалне заједнице – за уочавање, препознавање и решавање проблема насиља;
- Оспособљавање свих запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању деце који указују на потенцијално насилно понашање;
- Пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу;
- Изграђивање и примена норми понашања, информисање о правилима и кућном реду;
- Дефинисање процедура и поступака реаговања на насиље и информисање свих учесника у школском животу о томе;
- Омогућавање свим ученицима који имају сазнања о могућем насилном акту да без излагања опасности врше пријављивање насиља;
- Спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина;
- Сарадња са родитељима путем Савета, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора;
- Сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у школи.

Специфични циљеви у интервенцији:

- Спровођење процедура и поступака реаговања у ситуацијама насиља;
- Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности спровођења Програма заштите;
- Рад на отклањању последица насиља и интеграција ученика у заједницу вршњака;
- Саветодавни рад са ученицима који трпе насиље, врше насиље или су посматрачи насиља.

ОБЛИЦИ НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.

Насиље и злостављање сматра се насиље запосленог према детету, ученику, другом запосленом, родитељу, односно другом законском заступнику (у даљем тексту: родитељ); ученика према другом детету, ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику, запосленом као и према трећем лицу.

Насиље и злостављање може да јави као **физичко, психичко (емоционално), социјално и дигитално.**

Физичко насиље је понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; физичко кажњавање деце и ученика од стране запослених и других одраслих особа.

Психичко насиље је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета и ученика или запосленог.

Социјално насиље и злостављање је понашање којим се искључује дете и ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба.

Дигитално насиље је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу угрожавање достојанства личности и остварује се слањем порука, видео записа, електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта (веб сите), четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и објављивањем садржаја или поверљивих личних података без сагласности (информација, слика, видео снимака и сл.).

Осим наведених облика, насиље и злостављање препознаје се и кроз: злоупотребу, сексуално насиље, насилни екстремизам, трговину људима, експлоатацију детета и ученика, породично насиље и др.

Злоупотреба детета и ученика је све оно што појединац, односно установа чини или не чини, што негативно утиче, наноси штету, ускраћује или смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи га у немоћан положај према појединцу или установи (злоупотреба у спорту, у политичке, верске, комерцијалне и друге сврхе). Злоупотреба подразумева и прекомерно подстицање, односно психолошки притисак на дете и ученика од стране родитеља ради постигнућа која могу да имају за последицу угрожавање нормалног психофизичког и социјалног развоја и најбољег интереса детета.

Сексуално насиље је понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Насилни екстремизам је промовисање, заговарање, подржавање, припремање и учествовање у идеолошки мотивисаном насиљу за остваривање друштвених, економских, верских, политичких и других циљева.

Трговина људима је врбовање, превозење, пребацивање, скривање или примање лица, путем претње силом или употребом силе или других облика присиле, отмице, преваре, обмане, злоупотребе овлашћења или тешког положаја или давања или примања новца или користи да би се добио пристанак лица које има контролу над другим лицем у циљу експлоатације.

Експлоатација је рад који није у најбољем интересу детета и ученика, а у корист је другог лица, установе или организације. Ове активности могу да имају за последицу угрожавање физичког или менталног здравља, моралног, социјалног и емоционалног развоја детета и ученика, његову економску зависност, ускраћивање права на образовање и слободу избора.

Занемаривање и немарно поступање је пропуштање родитеља, друге особе која је преузела бригу о детету и ученику, установе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета и ученика у свим областима, а што може да наруши његово здравље и развој.

Занемаривање у установи обухвата: ускраћивање појединих облика образовно-васпитног рада неопходних детету и ученику; нереаговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране родитеља; пропусти у обављању надзора и заштите детета и ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе и организације и др.

Кризни догађај је у већини случајева непредвидив догађај са потенцијално негативним последицама. Тај догађај и његове последице могу проузроковати значајну штету особама које су непосредно или посредно изложене кризном догађају.

Задаци тима за заштиту су да:

- 1) припрема програм и план заштите од насиља у складу са специфичностима установе и утврђеним мерама за унапређивање на основу анализе стања;
- 2) процењује други и трећи ниво вршњачког насиља, учествује у изради плана заштите за ученике/ плана појачаног васпитног рада за ученике;
- 3) информисе децу и ученике, запослене и родитеље о планираним активностима и могућности тражења подршке и помоћи од тима за заштиту;
- 4) учествује у обукама и пројектима за развијање компетенција запослених потребних за превенцију и интервенцију у ситуацијама насиља, злостављања и занемаривања;
- 5) предлаже мере за превенцију и заштиту, организује консултације и учествује у процени ризика и доношењу одлука о поступцима у случајевима сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања;
- 6) укључује родитеље у превентивне и интервентне мере и активности;
- 7) прати и процењује ефекте предузетих мера за заштиту деце и ученика и даје одговарајуће предлоге директору;

- 8) сарађује са стручњацима из других надлежних органа, организација, служби и медија ради свеобухватне заштите деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
- 9) води и чува документацију;
- 10) извештава стручна тела и орган управљања.

Табела: Спољашња заштитна мрежа у заштити ученика од насиља

Институција / Орган	Надлежности и улога у заштити
Платформа „Чувам Те“	У року од 24 сата од сазнања, а у року од 48 сати од сазнања-допуна информација
Центар за социјални рад (ЦСР)	- Процена безбедности детета - Спроводи мере заштите - Сарађује са школом и родитељима
Интерсекторски мобилни тим за кризне ситуације (Министарство просвете)	- Уколико је последица кризног догађаја 3 или више настрадалих лица
Министарство унутрашњих послова (Полиција)	- Интервенише у хитним случајевима - Истражује насиље и врши безбедносне процене - Школски полицајац
Јавно тужилаштво / Судови	- Покрећу поступке за тежа кривична дела, ученици старији од 14 г - Изричу васпитне и казнене мере
Здравствене установе (Дом здравља, болнице, службе за ментално здравље)	- Медицински прегледи и извештаји - Психолошка/психијатријска подршка - Хоспитализација по потреби
Школска управа (Министарство просвете)	- Саветодавна подршка школи - Надзор и контрола поступања у случајевима насиља
Локална самоуправа / Интерресорна комисија	- Обезбеђује ресурсе и подршку у заједници - Укључује друге службе у решавање случаја

Институција / Орган	Надлежности и улога у заштити
Управа за друштвену бригу о деци / Заводи за социјалну заштиту	- Стручна подршка центрима и системима - Обуке и мониторинг
Заштитник грађана (Омбудсман)	- Поступа по пријавама повреде права детета - Контрола рада институција

АКТИВНОСТИ У ОКВИРУ ПРОГРАМА

Области активности	Носиоци активности	Време реализације	Очекивани исходи
Планирање, координација и праћење спровођења Програма заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Тим за заштиту, директор	Током школске године	Програм заштите се плански реализује, прати и унапређује.
Упознавање запослених, ученика и родитеља са законским прописима, правима, обавезама и процедурама поступања у случајевима насиља и дискриминације	Тим за заштиту, стручни сарадници, одељењске старешине	Почетак школске године и према потреби	Сви учесници образовно-васпитног процеса упознати су са правилима заштите и начинима реаговања.
Превентивне активности усмерене на развој безбедног, подстицајног и инклузивног школског окружења	Наставници, одељењске старешине, стручни сарадници, Ученички парламент, Вршњачки тим	Током школске године	Развијају се ненасилна комуникација, толеранција, уважавање различитости и одговорно понашање ученика.
Реализација радионица, предавања, пројеката и кампања из области заштите ученика	Тим за заштиту, стручни сарадници, наставници, спољашњи сарадници	Током школске године	Ученици, родитељи и запослени развијају знања и вештине за превенцију насиља, дискриминације и других ризичних понашања.
Сарадња са родитељима у области превенције насиља и јачања васпитне улоге породице	Одељењске старешине, стручни сарадници, Тим за заштиту	Током школске године	Родитељи активно учествују у превентивним активностима и сарађују са школом.
Сарадња са установама и организацијама из спољашње мреже заштите	Директор, Тим за заштиту, стручни сарадници	Током школске године	Обезбеђена међусекторска сарадња у превентивном и интервентном раду.
Идентификовање ученика у ризику, пружање	Тим за заштиту, стручни	Континуирано	Правовремено препознати ризици и

Области активности	Носиоци активности	Време реализације	Очекивани исходи
подршке и спровођење превентивних и интервентних мера	сарадници, одељењске старешине		обезбеђена одговарајућа подршка ученицима.
Организовање активности којима се промовишу позитивне вредности, партиципација ученика и култура ненасиља	Ученички парламент, Вршњачки тим, наставници, Тим за заштиту	Током школске године	Повећано учешће ученика у школском животу и развијена култура међусобног уважавања.
Промоција здравих стилова живота, безбедности и заштите права детета кроз наставне и ваннаставне активности	Наставници, стручни сарадници, Тим за заштиту	Током школске године	Ученици развијају одговорно понашање, свест о сопственој безбедности и поштовању права других.
Праћење, анализа и евалуација остваривања Програма заштите	Тим за заштиту, директор	Током школске године и на крају школске године	Извршена евалуација програма и дефинисане мере за његово унапређивање.

КОРАЦИ У ИНТЕРВЕНЦИЈИ

1. Сазнање о насиљу или откривање насиља одвија се непосредним увидом да је насиље у току или посредно, препознавањем спољашњих знакова или поверавањем самог детета или треће особе.

2. Прва реакција треба да буде заустављање насиља и обавештавање о томе надлежних особа: дежурног наставника, чланова Тима, директора или помоћника, одељенског старешине, педагошко–психолошке службе, а који ће даље проценити да ли треба позвати МУП или здравствену службу.

3. Смиривање ситуације подразумева удаљавање ученика из ситуације и смањење напетости кроз разговор са актерима. Тај разговор треба да буде умирујући, без спомињања могућих последица и застрашивања.

4. Прикупљање информација значи разговор са актерима и другим учесницима у догађају уз вођење записника. Разговор треба да води неко од чланова Тима, педагог или психолог, одељенски старешина. (Напомена: У образовно–васпитном систему нема места за истрагу или доказивање злостављања, о постојању сумње се обавештавају надлежне службе.) Посебна пажња треба да буде обраћена на жртву насиља тако што ће јој се омогућити да се осећа безбедно и да нема страх од освете ученика којима ће бити изречене мере.

5. Након тог разговора обављају се консултације у оквиру установе – са колегом, са Тимом за заштиту ученика од насиља, са Педагошко – психолошком службом, директором, дежурним наставником, при чему се анализирају чињенице, процењује ниво ризика и прави план заштите, водећи рачуна о принципу поверљивости и најбољем интересу ученика. Уколико је потребно, обављају се консултације са службама ван установе

(Центар за социјални рад, здравствена служба). На основу консултација треба донети одлуку о начину реаговања и праћења и одредити улоге, задатке и одговорности у самом поступању.

6. Након консултација и заузимања става школе о догађају, предузимају се акције: позивају се родитељи и информишу о догађају, спроведеним консултацијама, закључцима и предложеним мерама (предочава се законска регулатива, мере заштите ученика, мере даљег васпитног деловања); уколико је потребно, обавештава се МУП, Центар за социјални рад (рок три дана од дана када се насиље десило). Подношење пријаве тим службама треба да буде у усменој и писаној форми, након што је са родитељима обављен разговор (осим ако се нису одазвали позиву или је у најбољем интересу дечије безбедности да родитељи не буду укључени).

7. Праћење ефеката предузетих мера врши Тим, водећи рачуна о интеграцији свих актера у заједницу и успостављању односа сарадње и толеранције.

ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У КРИЗНИМ СИТУАЦИЈАМА

Програм поступања установе у кризним догађајима саставни је део програма заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и њиме се дефинише начин поступања у реаговању на кризни догађај, јачање отпорности установе за ефикасно реаговање на кризне догађаје и пружање заштите ученицима и запосленима који су били изложени кризном догађају на индиректан или директан начин, као и начина и активности школе за повратак у редован начин рада.

Кризни догађај је у већини случајева непредвидив догађај са потенцијално негативним последицама. Тај догађај и његове последице могу проузроковати значајну штету особама које су му непосредно или посредно изложене. Кризни догађај карактерише број жртава (повређених или настрадалих), материјална штета, психолошке реакције појединца и/или заједнице у целини, као и солидарност у сврху отклањања последица.

Кризни догађаји су:

- Природна смрт детета/ученика;
- Покушај убиства и убиство детета/ученика (у установи или ван ње);
- Покушај самоубиства ученика и самоубиство (у установи или ван ње);
- Природна смрт, самоубиство или убиство запосленог у установи;
- Саобраћајна незгода у којој је повређено или настрадало дете, односно ученик и/или запослени у установи;
- Нестанак детета/ученика;
- Масовно тровање у простору установе;
- Дојава о подметнутој експлозивној направи у установи или терористичком нападу и слично;

- Талачка криза;
- Насиље већих размера (масовне туче, вишеструка убиства, терористички напади);
- Техничко-технолошке опасности (експлозија, изливање, испаравање отровних материја и пожар);
- Природне катастрофе (поплаве, земљотреси, пожари...);
- Епидемија која је обухватила територију/општину на којој се налази установа;
- Други кризни догађаји, у смислу Правилника о протоколу.

Јачање отпорности установа за ефикасно реаговање на кризне догађаје

Школа је у обавези да континуирано унапређује процедуре поступања ради ефикасног деловања у сврху отклањања или свођења на минимум последица које је кризни догађај изазвао по организацију рада и функционисање школе, као и по физичко и ментално здравље појединца. Јачање отпорности установе заснива се на следећим принципима:

- 1) Континуитет** - подстицање приправности и обезбеђивање континуираног пружања квалитетног образовања и васпитања, подизање свести, планирање и припрема за реаговање у кризним догађајима.
- 2) Сарадња** - интерсекторска повезаност и заједничко деловање у ванредним ситуацијама, с обзиром на врсту кризе.
- 3) Доступност** - омогућавање брзог приступа доступним ресурсима како би установа обезбедила континуитет и право на квалитетно образовање и васпитање у време кризног догађаја.
- 4) Ефикасност** - обезбеђивање да установа активно предузима правовремене и адекватне кораке у реаговању на кризни догађај.

Програм рада сачињава се на основу специфичности школе и садржи:

- 1. Процену снага, капацитета и специфичности школе** да се суочи са различитим потенцијалним кризним догађајима
- 2. План поступања у ситуацијама кризе** дефинисан на основу процењених снага, капацитета и специфичности школе, а који подразумева предвиђена безбедна места унутар и изван школе у зависности од кризног догађаја, дефинисан начин алармирања, односно оглашавања и информисања у школи у зависности од врсте кризног догађаја (нпр. претња оружаним нападом, терористички напад, дојава о експлозивној направи, талачка криза, пожар и сл.), у складу са евакуационим планом школе, распоред просторија, као и начин означавања свих просторија у школама (ходника, учионица, кабинета и других просторија, са унутрашње и спољашње стране)
- 3. Стручно усавршавање запослених** ради јачања компетенција за пружање психосоцијалне подршке, за реализацију плана евакуације и друге обуке које могу допринети ефикасном реаговању школе у различитим кризним ситуацијама
- 4. Начин унапређивања безбедносне културе деце, односно ученика и запослених**
- 5. Начин реаговања - кораке у поступању школе** када се догоди кризни догађај
- 6. Начине укључивања и сарадње са породицом** ради заједничког деловања на јачању отпорности установе
- 7. Начине праћења, евалуацију и извештавања о реализацији програма**

1. ПРОЦЕНА СНАГА, СЛАБОСТИ И СПЕЦИФИЧНОСТИ ШКОЛЕ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
Школа ради у једној (преподневној) смени	Школа се налази близу граничног прелаза Школа нема радника обезбеђења Полицајац по службеној дужности повремено обилази школу, јер обилази и друге школе у околини Поједини родитељи слабо сарађују у остваривању планова појачаног васпитног рада
У школи постоји сарадничка атмосфера међу свим актерима школског живота	
Школа остварује квалитетну сарадњу са СЗМ	
Школа добро сарађује са локалном заједницом	
Преко пута школе налазе се просторије МЗ „Бачки Брег“	
Наставно особље и стручна служба континуирано се стручно усавршавају	
Постојање правилника и планова којима се регулише безбедност ученика и запослених	
Постојање видео надзора, плана евакуације, редовна провера контроле ПП апарата	
Око школе постоји вертикална и хоризонтална сигнализација (светлосни показатељ брзине, знакови обавештења о приближавању школи)	
Школа има два улаза, од којих један води на улицу, а други у школско двориште	
Развијен систем дежурстава наставника	
Развијен систем ефикасног информисања запослених, ученика и родитеља (школски сајт и ФБ страница)	

2. ПЛАН ПОСТУПАЊА У КРИЗНИМ ДОГАЂАЈИМА

2.1.ПЛАН ИНФОРМИСАЊА У КРИЗНИМ СИТУАЦИЈАМА

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	АКТИВНОСТ
ДИРЕКТОР ШКОЛЕ	- именује решењем чланове Тима за кризне ситуације за послове: 1. координације активности, 2. психосоцијалне подршке 3. информисање и давање саопштења - дефинише начине/процедуре како се информише у установи о кризном догађају - обучен је да координира активностима, планира, организује и сарађује са спољашњом заштитном мрежом - хитно обавештава надлежне институције и координира сарадњом са спољашњом заштитном мрежом (процењује које актере СЗМ укључује и поступа у складу са упутствима) - прикупља, проверава, врши селекцију и дистрибуцију информација о КД - припрема званичне информације унутар установе, за: 1 родитеље, 2. ученике, 3. запослене - издаје јавна саопштења - одговоран је да сачини измењен и прилагођен план рада (у сарадњи са интерсекторским мобилним тимом) који води ка стабилизацији стања у установи и постепени повратак на редован начин рада пре кризног догађаја, као и за обучавање (појединих) чланова Тима за исто - заједно са другим члановима Тима и СЗМ сачињава план са начинима реаговања на различите кризне догађаје (унутар установе или ван ње) и са овим планом су упознати и наставници, ненаставно особље, ученици и родитеље

	- након доласка полиције проверава да ли су деца и запослени у установи безбедни на месту које је планом дефинисано као безбедно место или место поновног окупљања
ПРАВНИК ШКОЛЕ	- у сарадњи са директором, утврђује редослед интерног обавештавања (унутар установе) и правне аспекте кризног поступања - хитно обавештава чланове Тима о кризном догађају (путем већ формиране вибер групе „Тим за кризне догађаје“, као и других платформи/мрежа уколико процени да је неопходно – СМС, фејсбук и сл.) - одговорна је особа која има контакт телефоне свих запослених, који се редовно ажурирају и који су доступни свима у ланцу информисања - помаже директору у прокупљању и припреми званичних информација за родитеље, ученике и запослене - заједно са другим члановима Тима и СЗМ сачињава план са начинима реаговања на различите кризне догађаје (унутар установе или ван ње) и са овим планом су упознати и наставици, ненаставно особље, ученици и родитеље - након доласка полиције проверава да ли су деца и запослени у установи безбедни на месту које је планом дефинисано као безбедно место или место поновног окупљања

ПСИХОЛОГ И ПЕДАГОГ ШКОЛЕ	- обавештавају одељенске старешине о кризном догађају и преносе инструкције од стране директора и правника о поступању (усмено или путем вибер групе за запослене) - пружају психосоцијалну, индивидуалну и групну подршку ученицима и запосленима - одговорне су за информисање запослених о пружању прве психолошке помоћи, као и стручно усавршавање запослених на овом пољу - заједно са другим члановима Тима и СЗМ сачињава план са начинима реаговања на различите кризне догађаје (унутар установе или ван ње) и са овим планом су упознати и наставици, ненаставно особље, ученици и родитеље
ОДЕЉЕНСКЕ СТАРЕШИНЕ	- обавештавају ученике и родитеље о КД (путем вибер групе за своје одељење), воде уредно евиденцију контаката родитеља - обавештавају ученике и родитеље о термину и начину извођења вежби евакуације - у складу са договором са Тимом за КД упућују ученике и родитеље како да препознају знак алармирања за кризне ситуације
ТЕХНИЧКО ОСОБЉЕ / ОЧЕВИДАЦ КРИЗНОГ ДОГАЂАЈА	- одговорни су (унутар установе) за звучно оглашавање опасности – алармирање - знак који користе за узбуђивање је школско звоно у непрестаном трајању од једног минута и/или усмено упозоравање запослених

2.2.ПРОСТОРНИ ПЛАН УСТАНОВЕ

АКТИВНОСТ	ОДГОВОРНА ЛИЦА
План распореда просторија – достављен ПУ, истакнут у школи и архивиран	ДИРЕКТОР И ПРАВНИК ШКОЛЕ

Означавање просторија – све просторије су означене бројевима са спољашње стране	ДИРЕКТОР, ТЕХНИЧКО ОСОБЉЕ
Закључавање просторија – кључеви се налазе у просторији за спремачице, а резервни су у зборници. Сваки наставник носи са собом на час резервни кључ на час и након часа враћа на одређено место у зборници	ТЕХНИЧКО ОСОБЉЕ, НАСТАВНИЦИ
Безбедна места / скровишта: школско двориште, велики хол школе, просторије МЗ „Бачки Брег“ (налазе се преко пута школе)	ДИРЕКТОР И ПРАВНИК ШКОЛЕ (у сарадњи са стручним лицима за сачињавање плана евакуације и спасавања)

2.3.ПЛАН ЕВАКУАЦИЈЕ

АКТИВНОСТ	
У школи постоје излази за евакуацију, предвиђени Планом евакуације и спасавања. Школа има два излаза: један на школско двориште, а други на улицу. У зависности од кризног догађаја и процене чланова Тима, излази за евакуацију су подељени на следећи начин: - излаз на двориште из хола/трпезарије или кроз предшколску установу за ниже разреде - излаз на двориште за више разреде У евакуацији учествују чланови Тима, одељенске старешине, техничко особље.	
У школи су утврђена безбедна места/скровишта и то Планом евакуације и спасавања. Сем места означеног у плану евакуације и спасавања, школа може у зависности од кризног догађаја користити као безбедно место/скровиште: двориште, хол који има излаз на двориште, просторије МЗ „Бачки Брег“ (налази се преко пута школе), ватрогасну станицу (налази се недалеко од школе)	
План евакуације/упутства и постери о начину поступања истакнути су на видљивом месту у школи, тако да сви актери школи буду упознати са инструкцијама за евакуацију	

Дефинисан је начин пружања психосоцијалне помоћи ученицима са сметњама у развоју и понашању.

Одељенски старешина (у сарадњи са личним пратиоцем за ученика - уколико га има) је лице које пружа прву психолошку помоћ овим ученицима, уколико то нису у прилици педагог и психолог: с обзиром на мали број ђака у нашој школи и на основу познавања психолошко-педагошког профила ученика (израђеног у сарадњи са ПП службом).

Школа планира Годишњим планом рада термине за спровођење вежби евакуације, проверу опреме за заштиту од пожара и закључавање просторија.

Школа термин утврђује на основу школског календара, услова рада, сарадње са релевантним институцијама, односно стручним лицима и организацијама на овом пољу (ватрогасна служба, „Црвени крст“, итд.) које може да укључи у извођење вежби евакуације.

3. СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ

Школа омогућава да запослени прођу кроз следеће обуке од значаја:

- Обуке за реализацију евакуације
- Обука о противпожарној заштити
- Обука за пружање прве помоћи
- Обука за пружање прве психолошке помоћи
- Медијска писменост
- Очување / унапређивање менталног здравља младих

4. НАЧИН УНАПРЕЂИВАЊА БЕЗБЕДНОСНЕ КУЛТУРЕ ДЕЦЕ, ОДНОСНО УЧЕНИКА И ЗАПОСЛЕНИХ

Школа континуирано ради на:

- Упознавању запослених, ученика и родитеља са изменама у Правилнику о протоколу поступања у одговору на НЗЗ са посебним освртом на кризне догађаје
- Истраживању на тему безбедносне културе ученика и запослених
- Едукацији (самостално или у сарадњи са СЗМ) ученика да препознају опасне и кризне ситуације - предавања, трибине, гостовања стручњака по позиву, радионице, ИКТ квизови и сл., у складу са могућностима
- Едукацији ученика и запослених о начинима реаговања у кризним ситуацијама, на теме трауме, стреса и управљања стресом
- Информише ученике, родитеље и запослене о доступним ресурсима за пружање психосоцијалне подршке
- Спроводи по потреби вежбе евакуације

5. КОРАЦИ У ПОСТУПАЊУ

5.1. КОРАЦИ У ПОСТУПАЊУ КАДА СЕ ДОГОДИ КРИЗНИ ДОГАЂАЈ

Када школа има сазнање да се догодио кризни догађај одмах, а најкасније у року од 24 сата, активира се тим за кризне догађаје, који има следеће задатке:

- Прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа

Тим прикупља информације о догађају (опис догађаја, место и време када се десио догађај), ко је све погођен кризним догађајем и каква му је помоћ потребна, где се налази и у каквом је стању, као и о томе шта је већ урађено поводом тога у школи.

- **Успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите (социјална и здравствена заштита, полиција, јавно тужилаштво, јединица локалне самоуправе, мобилни тим)**

У зависности од врсте/облика кризног догађаја, наредни корак подразумева хитно обавештавање полиције, хитне помоћи, ватрогасне службе, као и других евентуално потребних органа/служби. Неопходно је да запослени у школи поступају у складу са планом поступања у ситуацијама кризе и у зависности од врсте кризног догађаја, и у складу са планом евакуације. На основу прикупљених података, уз обавезу хитног обавештавања спољашње мреже заштите, школа врши процену да ли може да поступа самостално или јој је потребна помоћ и подршка представника спољашње мреже заштите, са којом израђује јединствен план деловања, начин рада и извештавања. У зависности од облика/врсте и степена интензитета кризног догађаја школа процењује кога укључује од спољашње мреже заштите. Тим за кризне догађаје благовремено информисе Министарство просвете, односно надлежну школску управу о догађају, као и предузетим активностима.

- **Сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције**

Уколико кризни догађај као последицу има најмање троје или више повређених или настрадалих лица, директор је у обавези да одмах по сазнању обавестити Министарство просвете како би се ангажовао интересекторски мобилни тим за кризне ситуације, који је формиран у складу са Протоколом о поступању приликом суочавања друштва са кризним ситуацијама у оквиру Радне групе Владе Републике Србије ради пружања неопходне подршке. У ситуацијама када поступа мобилни тим, тим за кризне догађаје школе постаје саставни део мобилног тима. Тим за кризне догађаје школе пружа потребне информације мобилном тиму, учествује у заједничком планирању, организацији и реализацији психосоцијалне подршке. У сарадњи са мобилним тимом, тим установе врши праћење и идентификовање деце/ученика и запослених којима је потребна помоћ, пружа прву психолошку помоћ као и друге видове подршке.

- **Благовремено информисање деце/ученика, родитеља, запослених и медија о догађају**

Директор школе именује особе задужене за припрему званичних информација за родитеље, ученике, запослене и за медије. Обавештења имају сврху континуираног информисања запослених, родитеља и деце/ученика и медија о најновијим, провереним и тачним информацијама до којих је школа дошла, ради планирања одговарајуће подршке и предузимања других потребних мера (сузбијање гласина и ширења панике); упознавање са могућим тешкоћама, ризицима, изазовима и начинима за њихово превазилажење; упознавање са начинима подршке. Саопштење за медије сачињава се у сарадњи са надлежним службама Министарства.

- Психосоцијална подршка деци, ученицима и запосленима

Тим за кризне догађаје прати реаговања ученика, родитеља и запослених, идентификује коме је помоћ потребна и у складу са тим организује пружање психосоцијалне подршке. Приликом пружања психосоцијалне подршке као основна интервенција користи се психолошка прва помоћ. У зависности од врсте, интензитета и последица кризног догађаја, тим процењује потребу за укључивањем представника из система здравствене заштите у циљу пружања психосоцијалне подршке и/или укључивање интерсекторског мобилног тима за кризне ситуације.

- Израда и реализација плана рада школе у измењеним условима и стабилизација рада у школи

Тим за кризне догађаје у сарадњи са релевантним тимовима школе израђује план рада по измењеном, прилагођеном плану. Неопходно је да начин рада школе буде прилагођен последицама кризног догађаја, могућностима и потребама деце/ученика и запослених у погледу реализације свих школских активности непосредно након кризног догађаја. План рада треба да садржи конкретне активности/мере које школа планира да предузме, носиоце (извршиоце) планираних активности, временску динамику, начин извршења, начини праћења и извештавања. Приликом прављења плана важно је узети у обзир врсту кризног догађаја, број погођених особа, процену даљих ризика, реакцију локалне заједнице и одговарајуће правне аспекте.

- Организација евентуалних комеморативних активности

Након кризног догађаја, неопходно је да школа предузима активности које ће водити стабилизацији стања у школи - постепени повратак школе на редован начин рада који је био успостављен пре кризног догађаја уз континуирано праћење понашања деце/ученика и запослених у циљу процене ефеката подршке и предузимања даљих мера. Школа прати реализацију плана и у зависности од тока смиривања кризног догађаја, ревидира план, надопуњује га и коригује. У случају кризних догађаја са смртним исходом, тим учествује у организацији и планирању адекватних комеморативних активности.

- Праћење реализације планова и евалуација

Неопходно је праћење реализације плана рада (у оквиру плана рада тима за заштиту) у измењеним условима, евентуалне корекције и допуне плана у зависности од процене степена, броја и последица изазваних кризним догађајем и предузетим корацима.

- Вођење документације и извештавање

Тим је дужан и да води документацију о спроведеним активностима у вези поступањем у кризној ситуацијом. Извештај о поступању школе доставља се надлежној школској управи, у року од 15 дана од наступања периода стабилизације рада у школи.

- Други послови који могу бити од значаја у ситуацијама када се деси кризни догађај

Када су жртве кризног догађаја деца са хроничним болестима, деца са сметњама у развоју и инвалидитетом, тим за кризне догађаје након идентификације израђује индивидуализоване планове у сарадњи са родитељима и представницима спољашње мреже заштите.

5.2. КОРАЦИ У ПОСТУПАЊУ НАКОН КРИЗНОГ ДОГАЂАЈА

Након реализације плана поступања у кризним догађајима, и успостављања стабилног стања у школи, тим за кризне догађаје врши евалуацију спроведених активности и сачињава извештај. Евалуација обухвата: анализу ефеката спроведених мера и активности односно реализацију измењеног плана рада, као и пружање прве психолошке помоћи, са посебним освртом на снаге, изазове и препоруке у реаговању на кризни догађај. На основу евалуације плана реаговања у конкретним ситуацијама, школа даље унапређује план поступања школе у кризним ситуацијама.

Уколико је због кризног догађаја дошло до прекида или извођења наставе у измењеним условима, тим за кризне догађаје у сарадњи са педагошким колегијумом израђује посебан план даље реализације образовно-васпитног рада. Израђени план реализације усваја наставничко веће, док школски одбор доноси одлуку, а сагласност на план даје надлежна школска управа.

Извештај о реализацији посебног плана део је годишњег извештаја о реализацији плана заштите од насиља, злостављања и занемаривања.

Тим за кризне догађаје континуирано прати реаговања деце/ученика и запослених и процењује потребу за психосоцијалном подршком у наредном периоду и у сарадњи са спољашњом мрежом заштите израђује план о њеној реализацији.

Тим за кризне догађаје прати реализацију планова, у сарадњи са спољашњом мрежом заштите процењује степен смиривања ситуације и покреће процес договарања са породицама жртава и повређених о начинима обележавања сећања на догађај (обезбеђивање простора, активности сећања, обележавање годишњица и слично).

6. УКЉУЧИВАЊЕ И САРАДЊА СА ПОРОДИЦОМ

Породице ученика укључиваће се кроз:

- Акциона истраживања као испитаници
- Публика и учесници на стручним предавањима и трибинама
- Учесници и реализатори радионица, акција, едукација, семинара

- Вибер групе за важне информације на нивоу одељења
- Психосоцијална подршка – пружање индивидуалне и групне подршке

7. ПРАЋЕЊЕ, ЕВАЛУАЦИЈА И ИЗВЕШТАВАЊЕ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРОГРАМА

Тим за кризне догађаје прати, евалуира и извештава о реализацији програма и води документацију о активностима у кризним догађајима уколико су се десили. Извештај о поступању установе у случају кризног догађаја доставља се надлежној Школској управи.

ТИМ ЗА КРИЗНЕ ДОГАЂАЈЕ

Школа формира тим за кризне догађаје у оквиру тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као његов обавезни део, а у циљу ефикасног поступања школе у кризним догађајима.

Број чланова и састав тима за кризне догађаје одређује директор у складу са специфичностима школе и доноси решење којим се дефинише улога чланова тима за кризне догађаје, односно одређује чланове тима који ће обављати послове и активности које се односе на координацију, пружање психосоцијалне подршке и информисање.

- 1) Координација обухвата активности - планирања, организације, координације и сарадње са спољном заштитном мрежом, праћења и евалуације.**
- 2) Психосоцијална подршка обухвата активности - праћења реаговања, процена потреба за психосоцијалном подршком, пружање индивидуалне и групне подршке, процена потребе за укључивањем мобилног тима и уколико до тога дође, сарадња са мобилним тимом.**
- 3) Информисање обухвата активности - прикупљања, проверавања, селекције, дистрибуције информација, као и припреме саопштења.**

Директор школе руководи тимом за кризне догађаје у складу са општим актом и годишњим планом рада. Чланови тима за кризне догађаје могу бити чланови тима за заштиту, као и други одговарајући запослени, представници родитеља и представници спољашње мреже заштите.

Обавезни чланови тима за кризне догађаје су: координатор тима за заштиту, представник родитеља, стручни сарадник и одговарајући наставници, односно други запослени из школе, а који могу бити и чланови тима за заштиту.

УЛОГЕ И АКТИВНОСТИ ЧЛАНОВА ТИМА ЗА КРИЗНЕ ДОГАЂАЈЕ:

ЧЛАНОВИ ТИМА	ЗАДУЖЕЊЕ
Директор	- Координација у КД - планирање, организација, координација и сарадња са спољном заштитном мрежом, информисање
Правник	- Информисање унутар установе, припрема званичних информација у сарадњи са директором - Сачињавање плана са начинима реаговања на различите КД (самостално или у сарадњи са директором и другим члановима Тима)
Педагог	- Пружање психосоцијалне подршке током и након кризног догађаја - Учешће у планирању и реализацији стручног усавршавања запослених у домену психосоцијалне подршке
Психолог	- Пружање психосоцијалне подршке током и након кризног догађаја - Учешће у планирању и реализацији стручног усавршавања запослених у домену психосоцијалне подршке
Задужени наставник	- Праћење реализације плана рада тима и евалуација плана
Задужени наставник	- Сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне ситуације и интервенције
Задужени наставник	- Вођење документације о догађају и активностима током кризне ситуације
Представник Савета родитеља	- Информисање Савета родитеља о раду тима

ПРОГРАМ ПОСТУПАЊА УСТАНОВЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ ИЛИ УТВРЂЕНОГ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА И ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ И ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ

Запослени својим квалитетним радом и применом различитих метода, садржаја, облика рада и активности, личним понашањем и ставом утичу, помажу и обезбеђују недискриминаторно, подстицајно, инклузивно и безбедно образовно окружење за све – учеснике у образовању, за родитеље, запослене и за трећа лица у установи и својим понашањем не подстичу, не помажу, не изазивају, не доприносе вршењу дискриминације и вређања угледа, части или достојанства личности.

Наставник, васпитач, стручни сарадник и одељењски старешина избором одговарајућих садржаја и начина рада са учесницима у образовању доприносе стицању знања, вештина и формирању ставова који утичу на промену понашања, који помажу превазилажењу стереотипа и предрасуда, повећавању осетљивости на повреде осећања других лица и група по неком од заштићених личних својстава, развијању толеранције, прихватања и уважавања различитости, конструктивног превазилажења сукоба и др.

Стереотип, у смислу овог акта, подразумева унапред створено и широко прихваћено мишљење о одређеној групи, при чему се свим припадницима групе приписују иста обележја и негирају њихове индивидуалне карактеристике.

Предрасуда, у смислу овог акта, подразумева научени образац мишљења који је логички неоснован, упорно одржаван социјални став према некој групи, који се лако шири и утиче на формирање негативног мишљења и односа према одређеној групи.

Запослени су одговорни, нарочито, за своје изјаве и понашања којима се испољава и промовише дискриминаторно понашање, стереотипи, предрасуде и нетолеранција према припадницима мањинских и осетљивих друштвених група, посебно, у случају сметњи у развоју и

инвалидитета, здравствених тешкоћа, недовољног познавања српског језика или језика на коме се изводи настава, ризика од напуштања образовања и др.

Присутни запослени и дежурни наставник, односно васпитач и сваки наставник, васпитач, стручни сарадник, одељењски старешина, дужан је да на целисходан начин увек реагује и обезбеди заштиту учесника у образовању од сваког облика дискриминације и дискриминаторног понашања, заустављањем понашања које се непосредно врши и смиривањем дискриминисаног лица, извршиоца дискриминације и посматрача.

Ученици и одрасли, као одговорни учесници у образовању, обавезни су да: уважавају и поштују личност и национални, полни, верски, родни, сексуални и све друге аспекте идентитета учесника у образовању, родитеља, запослених и трећих лица; поштују правила установе која се односе на забрану дискриминације и дискриминаторног понашања и принципа једнаких могућности; активно учествују у активностима које се остварују у установи – одељенској заједници, ученичком парламенту и органима и телима, а које су усмерене на превенцију дискриминације и дискриминаторног понашања; својим понашањем не подстичу, не помажу, не изазивају, не доприносе вршењу дискриминације и вређања угледа, части или достојанства личности.

Родитељ је дужан да у најбољем интересу детета и ученика: сарађује са установом; учествује у мерама и активностима које се планирају, припремају и спроводе ради спречавања дискриминаторног понашања; уважава и поштује личност и све аспекте идентитета свог детета, друге деце, ученика, одраслих, других родитеља, запослених и трећих лица. Родитељ детета и ученика не сме својим понашањем у установи да подстиче, помаже, изазове или на било који начин допринесе дискриминацији и вређању угледа, части или достојанства личности.

Редослед поступања у интервенцији је следећи:

1) Проверавање добијене информације да се дискриминаторно понашање припрема или се догодило обавља се прикупљањем информација – директно или индиректно. Циљ проверавања информације јесте утврђивање одлучујућих чињеница на основу којих се потврђује или одбацује сумња на дискриминаторско поступање. Током прикупљања информација поштују се принципи утврђени Конвенцијом и правила која се примењују у поступцима у којима учествује малолетно лице – дете и ученик.

Установа проверава сваку информацију о дискриминаторном понашању прегледом видео записа, уколико установа има електронски надзор над простором, анонимном анкетом учесника у образовању и на други начин примерен облику и врсти дискриминаторног понашања.

Када родитељ пријави директору непримерено понашање запосленог према његовом детету, директор поступа у складу са Законом.

У случају непотврђене сумње дискриминаторног понашања, појачава се васпитни рад и прати понашање учесника у образовању. Када се потврди сумња, директор и тим за заштиту предузимају мере и активности за повреду законске забране дискриминације.

2) Заустављање дискриминаторног понашања и смиривање учесника јесте обавеза свих запослених у установи, а нарочито најближег присутног запосленог, дежурног наставника, односно васпитача или радника обезбеђења да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике.

У случају да запослени процени да не може сам да заустави дискриминаторно понашање зато што је сукоб високо ризичан, као и због истовременог физичког и здравственог насиља, одмах ће тражити помоћ.

Након заустављања сукоба, ако се посумња у повређивање дискриминисаног лица, затражиће се пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад.

Смиривање учесника подразумева, најпре, одвојене разговоре са извршиоцем дискриминације и са дискриминисаним лицем, а ако се процени да је могућ, без опасности по наставак сукоба, и заједно учесницима и родитељима.

3) Обавештавање и позивање родитеља је обавеза установе. Одмах након заустављања сукоба учесника – детета или ученика (као дискриминисаног лица и извршиоца дискриминације) установа обавештава и позива родитеља на пријављени број контакт телефона. Уколико родитељ није доступан, установа одмах обавештава центар за социјални рад.

4) Прикупљање релевантних информација и консултације врше се у установи ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа дискриминације, ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције. Нивои дискриминације, на основу овог акта, за учесника у образовању су: први, други и најтежи – трећи ниво. Процену нивоа увек врши тим за заштиту. Да би извршио правилну процену, тим за заштиту прикупља све релевантне податке, консултује, осим директора, одељењског старешину, дежурног наставника, односно васпитача, радника обезбеђења, другог запосленог као очевица, представника ученичког парламента. Тим за заштиту информише родитеље и укључује их у појачан васпитни рад и план заштите од дискриминације.

Уколико у току консултација у установи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво дискриминације, као и да одреде одговарајуће мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: Министарство – школску управу, центар за социјални рад, полицију, здравствену службу, Повереника и др.

5) Предузимање мера и активности према учеснику у образовању, и то за све нивое дискриминације. План заштите од дискриминације сачињава се за конкретну ситуацију сваког од нивоа и за све учеснике – дискриминисано лице, извршиоца дискриминације и сведоке. План заштите од дискриминације зависи од: узраста и броја учесника, облика и нивоа дискриминације, последица по лице и колектив и сл.

План заштите од дискриминације садржи: активности усмерене на промену понашања и ставова који су допринели дискриминаторном понашању – појачан васпитни рад и по интензитету примерен повреди законске забране (интензиван), рад са родитељем, васпитном групом, односно одељењском заједницом, укључивањем ученичког парламента и савета родитеља, а по потреби и органа управљања; носиоце тих активности временску динамику; начине којима ће се обезбедити поновно укључивање свих учесника у заједницу. Мере и активности се предузимају укључивањем учесника у образовању, усклађене са његовим развојним могућностима. Када тим за заштиту процени да постоји

потреба да се, осим појачаног васпитног рада или васпитног рада који у интензитету одговара потребама ученика, прилагоди и образовно-васпитни рад, предложиће тиму за пружање додатне образовне подршке припрему индивидуалног образовног плана.

План заштите од дискриминације сачињава тим за заштиту заједно са одељењским старешином, односно васпитачем, психологом, педагогом (уколико нису чланови тима за заштиту), директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. У припрему плана заштите, када год је могуће, установа ће укључити представнике одељењске заједнице, односно групе, ученичког парламента, као и учеснике у дискриминацији.

План заштите укључује и информације о мерама и активностима које установа предузима самостално, у сарадњи са другим надлежним организацијама и службама и када друге надлежне организације и службе спроводе активности самостално. Када су у мере и активности укључене друге организације и службе, одређују се задаци, одговорна лица, динамика и начини међусобног извештавања.

За сваки процењени ниво дискриминације директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство – надлежну школску управу, у року од 24 сата од догађаја. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако тим за заштиту, полиција или центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета и ученика.

Уколико је комуникација са медијима неопходна, одговоран је директор, осим ако постоји сумња или је утврђено да је директор извршилац дискриминације. У том случају комуникацију са медијима остварује председник органа управљања.

6) Праћење ефеката предузетих мера и активности прати установа (одељењски старешина, васпитач, тим за заштиту, психолог и педагог, ако нису чланови тима) ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности установе. Установа прати понашање учесника у образовању које је дискриминисано лице и које је извршилац дискриминације, али и оних који су индиректно били укључени (сведоци).

Прати се и укљученост родитеља и других надлежних органа, организација и служби. Ефекте предузетих мера прате и надлежне службе Министарства.

ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У СЛУЧАЈУ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА ЗАПОСЛЕНОГ ПРЕМА УЧЕСНИКУ У ОБРАЗОВАЊУ

Установа поступа у складу са Законом и овим актом када је запослени извршилац дискриминације, а дискриминисано лице, односно сведок–учесник у образовању.

Сазнање о дискриминаторном понашању запосленог у установи може да се добије: опажањем, сумњом или информацијом да се дискриминација припрема, догађа или се догодила. Информација може да се добије непосредно – усмено, у писаном облику, као и на основу

анонимне пријаве, коришћењем дигиталних средстава, поверавањем од самог дискриминисаног учесника у образовању или посредно – од његовог родитеља, вршњака, других запослених или трећих лица као сведока.

Редослед поступања у интервенцији зависи од тога да ли се на основу информације дискриминаторно понашање запосленог припрема, догађа или се догодило.

Редослед поступања у интервенцији је:

1) **Заустављање дискриминаторног понашања** је обавеза сваког лица које има сазнање о дискриминаторном понашању да реагује прекидањем таквог поступања запосленог и позивањем помоћи.

2) **Смиривање ситуације** подразумева обезбеђивање сигурности и подршке за учесника у образовању.

3) **Обавештавање и позивање родитеља** и информисање васпитача, односно одељењског старешине одвија се паралелно са заустављањем поступања и смиривањем учесника, са најминималнијим временским размацима.

4) **Подношење пријаве директору установе** ради покретања поступка у коме се прикупљају информације о дискриминаторском поступању запосленог и на основу релевантних чињеница предузимају мере у складу са Законом. Тим за заштиту предузима мере и активности у односу на дискриминисано лице, односно лица – учесника у образовању.

5) **Консултације тима за заштиту** које се одвијају ради прикупља свих релевантних чињеница за доношење плана заштите од дискриминације и праћењу ефеката мера за учесника у образовању као дискриминисано лице. Тим за заштиту по потреби обавља консултације са одговарајућим стручњацима и установама и укључује надлежне службе. Одељењски старешина, односно васпитач у сарадњи са тимом, информише родитеље и укључује их даље у васпитни рад или план заштите.

6) **Обавештавање Министарства – надлежне школске управе**, од стране директора установе у року од 24 сата од извршеног, односно од сазнања о дискриминаторном понашању запосленог према учеснику у образовању и на основу релевантних чињеница покреће и води дисциплински поступак, у складу са Законом.

7) **Праћење ефеката** предузетих мера заштитних мера према дискриминисаном лицу и сведоку–учеснику у образовању врши се континуирано.

У случају када дискриминаторно понашање испољава лице која није запослено у установи, кораци су исти, уз обавезу установе да поднесе притужбу Поверенику. Тим за заштиту може да предложи план заштите учесника у образовању и активности у вези са едукацијом родитеља, односног трећег лица које није запослено у установи.

Уколико се сумња у дискриминаторно поступање директора, та сумња се пријављује Министарству. Просветна инспекција самостално, а ако је потребно у сарадњи са просветним саветником, утврђује чињенице о поступању установе и њених органа о обезбеђивању заштите учесника у образовању и запослених од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као и од понашања које вређа углед, част и достојанство, а у

складу са Законом, посебним законом, Правилником, Правилником о Протоколу и овим актом. О утврђеним чињеницама, односно наложеним мерама и роковима за отклањање неправилности и недостатака, просветни инспектор обавештава орган управљања установе и министра. Уколико постоји сумња да је учињено кривично дело, привредни преступ или прекршај, односно да је повређена забрана дискриминације, насиља злостављања и занемаривања, просветни инспектор подноси пријаву, односно захтев надлежном органу.

Листа индикатора за прелиминарну идентификацију ученика који супотенцијалне жртве трговине људима

Трговина људима представља најгрубље кршење људских права и једно од најтежих кривичних дела. Систем образовања и васпитања има задатак да обезбеди сигурно и подстицајно окружење за одрастање и развој ученика, као и заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања. Трговина људима један је од најсложенијих и најтежих облика насиља којима деца, односно ученици и млади могу да буду изложени.

Улога установа образовања и васпитања у контексту заштите ученика од трговине људима огледа се у:

- реализацији превентивних активности у циљу јачања компетенција за препознавање феномена трговине људима, ризика и начина заштите;
- благовременом препознавању ризика од потенцијалног укључивања ученика у ланац трговине људима;
- благовременој интервенцији ако је ученик већ изложен неком облику трговине људима;
- обезбеђивању подршке ученику у процесу реинтеграције, након што је био изложен неком од облика трговине људима.

Услед свакодневног контакта са ученицима, наставници и стручни сарадници међу првима могу да уоче неке од знакова који указују на повећан ризик или потенцијалну укљученост у неки од облика трговине људима.

Фактори рањивости су важни за разумевање феномена трговине људима, јер најчешће представљају различите облике кршења права детета. Ови фактори представљају ризике који могу да доведу до уласка ученика у ланац експлоатације и због тога захтевају праћење у оквиру установе. Ако се препознају неки од фактора рањивости, непоходна је благовремена реакција установе која подразумева праћење, детаљну процену понашања и ситуације, а по потреби и информисање и укључивање других институција у складу са процедурама прописаним Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање (насиље у породици, занемаривање и др). Праћење у оквиру установе подразумева додатно прикупљање информација и пружање подршке ученику. Уколико на пример, ученик често неоправдано касни или изостаје са наставе, односно често на часу није концентрисан, изгледа исцрпљено, малаксало, уочљив је пад школског успеха потребно је прикупити информације и утврдити разлоге таквог понашања и у складу са тим

предузети даље мере. Установа је у обавези да препозна и прати факторе рањивости и слабе индикаторе који могу да указују на могућу трговину људима.

Фактори рањивости нису специфични за трговину људима *per se* и могу да буду и у вези са неким другим појавама или стањима на које је установа свакако у обавези да реагује (заштита од насиља и занемаривања, изостајање из школе, проблеми у учењу и др). Примери најчешћих фактора рањивости су: сиромаштво, припадност осетљивим групама, статус мигранта/избеглице, изложеност насиљу и дискриминацији, насиљу у породици, занемаривање потреба ученика, социјална изолација, менталне и физичке сметње ученика, злоупотреба психоактивних контролисаних супстанци, склоност разним видовима антисоцијалног понашања.

Индикатори за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима за систем образовања и васпитања представљају смернице које указују на постојање ситуација или околности повезане са феноменом трговине људима.

С обзиром да је трговина људима сложен феномен, не постоје карактеристични знаци или показатељи трговине људима. Већина индикатора може да указује на насиље и занемаривање ученика, породично насиље, физичке и/или менталне сметње и различите облика ризичног понашања ученика. Присуство једног или више индикатора само по себи не мора да указује да је ученик укључен у ланац трговине људима. Центар за заштиту жртава трговине људима¹ врши формалну идентификацију жртава трговине људима, а установе образовања и васпитања имају улогу у процесу прелиминарне идентификације жртава трговине људима. Прелиминарна идентификација се односи на процену постојања ризика да је ученик жртва трговине, али не подразумева верификацију да је ученик жртва трговине људима.

Индикатори се у зависности од интензитета рангирају на индикаторе слабог, умереног и јаког интензитета (1- слаб индикатор, 2- умерен индикатор и 3- јак индикатор):

- 1 – слаби индикатори су општи, указују на постојање одређених потешкоћа, проблема упонашању ученика, а који не морају нужно да указују на трговину људима;
- 2 – умерени индикатори у већој мери указују на трговину људима;
- 3 – јаки индикатори у највећој мери указују на трговину људима. Индикатори су груписани у следеће

области:

1. Понашање ученика
2. Комуникација ученика и однос са другима
3. Физички изглед ученика и начин облачења
4. Здравље ученика
5. Породица и услови живота

У прилогу је дата листа индикатора за прелиминарну идентификацију ученика који су потенцијалне жртве трговине људима. Приликом примене листе индикатора, потребно је означити индикаторе за које се процени да се односе на ученика-цу и предузети даље мере и активности у складу са Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање. У складу са Правилником, директор установе је у обавези да, уколико постоји сумња или сазнање да је ученик укључен у било који облик трговине људима, о томе обавести службу надлежну за идентификацију и подршку жртава трговине људима, односно Центар за заштиту жртава трговине људима, надлежни центар за социјални рад и полицију.

_____ Смернице за примену листе индикатора и даље поступање:

Смернице за примену листе индикатора и даље поступање:

- Уколико су идентификовани одређени фактори ризика и/или мањи број слабих индикатора у односу на целокупну листу, потребно је праћење и предузимање мера и активности у оквиру установе у складу са законском регулативом.
- Уколико се идентификују најмање три индикатора у односу на целокупну листу индикатора, без обзира на област и степен интензитета, потребне су консултације са Центром за заштиту жртава трговине ради предузимања даљих мера и активности.
- Уколико се идентификују најмање три индикатора у односу на целокупну листу индикатора (без обзира на област) од којих је један јак индикатор (3 – јак индикатор), потребно је да установа обавести Центар за заштиту жртава трговине људима, надлежни центар за социјални рад и полицију.

I ПОНАШАЊЕ УЧЕНИКА		
Ученик/ца често касни у школу, изостаје из школе или прекида школовање		
1.	Ученик/ца изостаје из школе по више дана, у време сезонских послова на почетку и/или крају школске године.	2
2.	Ученик/ца изостаје из школе дуже време неоправдано и постоје најаве (назнаке) занатуштање школе.	2
Ученик/ца је неуспешан у школи или има нагли пад у успешности у односу на потенцијал са којим располаже		
3.	Уочава се нагли и неочекивани пад успеха ученика/це.	1
4.	Ученик/ца престаје да показује заинтересованост за завршетак разреда, свеједно му је које оцене има.	2
5.	Нови ученик/ца нема основна/елементарна знања неопходна за праћење наставе која одговара његовом календарском узрасту, претходном школовању/типу школе или способностима (нпр. не зна да чита и пише и сл).	2
Ученик/ца је повучен, изгледа уплашено и када нема видљивог разлога		
6.	Ученик/ца изгледа анксиозно у контакту са вршњацима и наставницима.	1
7.	Ученик/ца има велике и/или нагле промене у понашању које се не могу објаснити развојним карактеристикама или кризном/стресном ситуацијом која је школи позната.	2
8.	Ученик/ца престаје да показује интересовање и повлачи се из свих заједничких активности са вршњацима у школи.	2

9.	Ученик/ца избегава физички контакт, тргне се или повлачи када неко покушава да му/јој приђе.	2
10.	Ученик/ца има наглу промену у понашању у присуству одраслих (запослених у школи, родитеља), плаши се, постаје упадљиво миран/а и ћутљив/а.	3
Ученик/ца предузима активности које за циљ имају прикривање трагова физичких повреда		
11.	Ученик/ца не учествује у активностима у којима могу да се уоче/виде, модрице/повреде (нпр. настава физичког и здравственог васпитања, здравствени систематски прегледи и слично понашање).	3
12.	Ученик/ца користи друга средства за прикривање видљивих физичких повреда (одећа која покрива цело тело, тамнији пудер, појачана шминка, привремена/самолепљива тетоважа и сл).	3

Ученик/ца има упадљиве осцилације у понашању и емоционалним реакцијама		
13.	Ученик/ца има бурне и/или неуобичајене реакције (напади љутње и агресивног понашања, импулсивно реагује) без видљивог разлога.	2
14.	Ученик/ца одбија помоћ и реагује интензивном љутњом и бесом када му/јој неко понуди помоћ.	2
15.	Ученик/ца има нападе панике, страха.	2
Понашање ученика/це је високо сексуализовано		
16.	Ученик/ца има профил на друштвеним мрежама изразито сексуалне природе, са специфично провокативним фотографијама (својим или туђим).	2
17.	Запослени имају информације да је ученик/ца често мења сексуалне партнере/ке (промискуитетно понашање ученика/це).	3
18.	Запослени имају информације да ученик/ца „пружа сексуалне услуге“.	3
Ризично понашање ученика/це и понашање које није у складу са узрастом		
19.	Школа има сазнања да је ученица имала један или више абортуса.	2
20.	Ученик/ца често бежи од куће или проводи неколико дана ван куће без објашњења.	3
21.	Ученик/ца не жели да живи са породицом и живи код особа које нису познате другим родитељима или ученицима.	3
22.	Запослени имају информације да је ученик/ца од стране родитеља/других особа ангажован/а за рад на улици (проси, брише прозоре на аутомобилима, продаје различите ствари на улици, свира, пева) или на други начин зарађује/стиче корист за родитеље/друге одрасле.	3
23.	Запослени имају информације да је ученик/ца млађи/а од 15 година запослен/а или радно ангажован/а или постоји намера запослења и радног ангажовања ученика/це.	3
24.	Запослени имају информације да је ученик/ца са 15 или више година нелегално запослен/а или радно ангажован/а на опасним пословима, односно експлоатисан/а кроз најгоре облике дечијег рада.	3
25.	Запослени имају информације да ученик/ца учествује у вршењу кривичних дела и прекршаја (крађа, поседовање наркотика и др).	3
26.	Ученик/ца је покушао/ла самоубиство или има намеру да изврши самоубиство.	3
II КОМУНИКАЦИЈА УЧЕНИКА/ЦЕ И УСПОСТАВЉАЊЕ ОДНОСА СА ДРУГИМА		
	Ученик/ца тешко успоставља односе и нема блиске пријатеље међу вршњацима	
27.	Ученик/ца нагло, изненада и без видљивог разлога мења успостављен однос према вршњачкој групи.	1

28.	Ученик/ца нагло прекида постојеће односе на друштвеним мрежама (искључује се из одељењских и вршњачких група, затвара друштвене налоге).	2
29.	Ученик/ца не успоставља контакте и/или не комуницира са вршњацима/наставницима без присуства друге одрасле особе.	3
Ученик/ца је у друштву са непознатим или значајно старијим особама		
30.	Ученик/ца средњошколског узраста је са дечком/девојком који је значајно старији.	1
31.	Ученик/ца основношколског узраста је са дечком/девојком који је значајно старији.	2
32.	Ученик/ца живи у ванбрачној заједници.	3

10.ПРОГРАМИ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

Циљеви и задаци: - јачање образовно –васпитне делатности школе
- подстицање индивидуалних склоности и интересовања
- подстицање садржајног и целисходног коришћења слободног времена
- богаћење друштвеног живота и разоноде ученика
- развијање и неговање другарства и пријатељста

Друштвено-техничке, хуманитарне, спортске и културне активности

Програми друштвених, техничких, хуманитарних, спортских и култрних активности су саставни део Годишњег програма рада школе и чине његов прилог

Слободне активности/секције у првом циклусу

Слободне ваннаставне активности	1. разред	2. разред	3. разред	4. разред
Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	½-36/72	½-36/72	½-36/72	½-36/72
Екскурзија	1-3 дана	1-3 дана	1-3 дана	1-3 дана
Настава у природи	7-10 дана	7-10 дана	7-10 дана	Дана

Слободне активности/секције у другом циклусу

Слободне ваннаставне активности	5. разред	6. разред	7. разред	. 8разред
Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	½-36/72	½-36/72	½-36/72	½-36/72

Екскурзија	1-3 дана	1-3 дана	1-3 дана	1-3 дана
------------	----------	----------	----------	----------

11.ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

ТИМ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНУ ОРИЈЕНТАЦИЈУ ЧИНЕ:

Александра Стричевић Станојевић, школски психолог

Одељенски старешина 5. разреда

Одељенски старешина 6. разреда

Одељенски старешина 7. разреда

Одељенски старешина 8. разреда

Координатор ПО за разредну наставу

Програм професионалне оријентације у основној школи има за циљ да развије спремност ученика да стичу знања и искуства о себи и свету рада како би доносили реалне одлуке у погледу свог даљег образовања и опредељивања, свесни шта оне значе за каснија образовна и професионална опредељења као и успех у раду.

Општи задаци професионалне оријентације реализоваће се кроз конкретизоване задатке у оквиру професионалног информисања, саветовања и праћења развоја и успешности ученика у школи и то кроз све облике васпитно-образовног рада: обавезни наставни процес, додатна настава, слободне активности, одељењске заједнице, часови разредног старешине, ваннаставне активности у оквиру пројекта „Обогаћени једносменски рад“, родитељски састанци.

Носиоци активности из оквира професионалне оријентације су: учитељи, одељењске старешине, предметни наставници, психолог, педагог, родитељи и у складу са условима рада и потребама стручна лица других институција. Професионална оријентација подразумева укључивање и међусобно повезивање свих актера који имају пресудну улогу и утицај на развој личности ученика и на процес доношења одлука при њиховом избору занимања и остваривању професионалног развоја.

При постављању задатака из оквира програма професионалне оријентације пошло се од савремених научних сазнања о карактеристикама професионалног развоја и избору занимања и реалних могућности примене тих сазнања, резултата

истраживања у процесу самовредновања у кључној области Достигнућа ученика, као и од “Основа програма професионалне оријентације у Школи” (“Просветни гласник бр. 2/91”).

Општи задаци ПО

- 1. Упознавање, праћење и подстицање развоја индивидуалних карактеристика личности ученика значајних за усмеравање њиховог професионалног развоја и њихово подстицање да сами свесно доприносе сопственом професионалном развоју.**
- 2. Упознавање ученика са светом рада и занимања, системом средњег васпитања и образовања и њихово оспособљавање за самостално прикупљање информација које се односе на свет рада и систем средњег образовања.**
- 3. Формирање правилних ставова према раду**
- 4. Оспособљавање ученика за планирање свог професионалног развоја и доношење реалних и зрелих одлука у вези са избором занимања и правцима стручног оспособљавања**
- 5. Подстицање ученика на испитивачко, експлоративно понашање према себи и свету рада**
- 6. Успостављање сарадње са ученичким родитељима и њихово оспособљавање за пружање помоћи деци у подстицању и усмеравању њиховог професионалног развоја**
- 7. Успостављање сарадње са установама и институцијама које могу допринети успешнијем професионалном развоју ученика**

Школске 2011/2012. године Школа је ушла у пројекат „Професионална оријентација на прелазу у средњу школу“. Носилац пројекта је ГИЗ, Немачка канцеларија за младе и Министарство просвете и науке. Три члана наше школе прошли су тродневну обуку у Кањижи и од марта 2012. године почели са имплементацијом пројекта у школи.

Концепт програма ПО остварује се кроз пет модула:

- самоспознаја– препознавање сопствених потенцијала, спремност за постигнућа и склоности преко одговарајућег осмишљавања наставе и учења;**

- информисање о занимањима и каријери– припрема расположивих информација о занимањима на структурисан начин или информација које тек треба развити, да би се омогућила информисана одлука о избору занимања;
- упознавање са путевима образовања – мрежом школа – познавање путева образовања и каријере који воде ка остварењу жељеног занимања;
- реални сусрети са светом рада– преко анкетирања представника занимања, стручне праксе у предузећима („обука за упознавање“) и распитивања у предузећима спровођење теста реалности за жељено занимање; реални сусрети са светом рада и опробавање у појединим занимањима ;
- доношење одлуке о избору школе и занимања – самостално, промишљено и одговорно доношење одлуке о избору школе или занимања.

АКТИВНОСТ		ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Формирање Тима за ПО		септембар 2025.	Чланови које именује директор (учитељи, наставници, стручна служба)
Избор координатора Тима		септембар 2025.	Директор
Израда плана ПО		септембар 2025.	Тим за ПО
Информисање ..	Наставничко веће	октобар 2025.	Александра С. Станојевић, психолог
	Савет родитеља		Дијана Стојановић-директор школе
	Школски одбор		Дијана Стојановић-директор школе
	Ученички парламент		Александра С.Станојевић
	Ученици седмог разреда		Иван Јоцић
	Ученици осмог разреда		Катарина Потић
	Родитељски састанак		Одељенске старешине
Обрађивање тема професионалне оријентације од 1. до 6. разреда кроз наставу		током школске године (септембар 2025. –јун 2026.)	Одељенске старешине, учитељи и предметни наставници
Радионице седмог разреда		од новембра 2025.	Иван Јоцић, Александра С.Станојевић, Ивана Јовић

Радионице осмог разред	од новембра 2025.	Катарина Потих , Александра С. Станојевић, Ивана Јовић
Израда кутка за ПО	јануар -фебруар 2026.	Александра Стричевић Станојевић, Ученички парламент
Професионално саветовање (групне радионице и индивидуални рад психолога са ученицима 8. разреда и израда професионалног профила)	април-јун 2026.	Александра Стричевић Станојевић
Организација реалних сусрета	мај-јун 2026.	Одељенске старешине, директор
Сарадња са медијима и локалном заједницом	по потреби	Одељенске старешине, директор
Евалуација спроведених активности	јун 2026.	Тим за ПО

ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА ЗА УЧЕНИКЕ 1-6. РАЗРЕДА:

Координатор за разредну наставу је Ивана Радуловић.

ПРВИ РАЗРЕД			
Програмски садржај	Методe	Реализатори	Наставни предмет
Шта су по занимању моји родитељи?	Разговор	Наставници разредне наст.	Час одељенског старешине
Шта бих волео да будем кад порастем?	Цртеж	Наставници разредне наст.	Ликовна култура
Обрада текстова који говоре о раду	Читање Разговор	Наставници разредне наст.	Српски језик
ДРУГИ РАЗРЕД			
Које врсте занимања постоје у мом месту?	Разговор	Наставници разредне наст.	Час одељенског старешине Свет око нас
Која су занимања најважнија и зашто?	Поређење Разговор	Наставници разредне наст.	Час одељенског старешине Свет око нас
Кад одрастем бићу...	Састав	Наставници разредне наст.	Српски језик Свет око нас
ТРЕЋИ РАЗРЕД			
Опис радног места једног од родитеља	Разговор	Наставници разредне наст.	Час одељенског старешине

Занимање које ми се највише свиђа	Цртеж	Наставници разредне наст.	Ликовна култура
Дијалози различитих ситуација	Дијалог Глума	Наставници разредне наст.	Српски језик Драмска и рецитаторска секција
ЧЕТВРТИ РАЗРЕД			
Насликај једно занимање	Цртеж	Наставници разредне наст.	Ликовна култура
Живот и рад у школи	Разговор	Наставници разредне наст.	Час одељенског старешине
Какав сам ја дечак? Каква сам ја девојчица?	Писмена вежба	Наставници разредне наст.	Српски језик
ПЕТИ РАЗРЕД			
Нацртај занимање своје омиљене личности	Цртеж	Наставник ликовне култ.	Ликовна култура
Шта бих волео да будем кад одрастем?	Писмена вежба	Наставник српског језика	Српски језик
Прављење албума занимања	Слободни избор	Одељенски старешина	Час одељенског старешине
ШЕСТИ РАЗРЕД			
Личност којој се дивим	Разговор Лектира	Одељенски старешина	Час одељенског старешине Српски језик Историја
Утисци о гледаном филму	Разговор	Одељенски старешина	Час одељенског старешине Српски језик Историја
Моје будуће занимање	Цртеж	Наставник ликовне култ.	Ликовна култура, ваннаставне активности у оквиру једносменског рада

ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА ЗА УЧЕНИКЕ 7. И 8. РАЗРЕДА:

За ученике 7. и 8. разреда програм ће бити реализован у складу са ГИЗ-овим пројектом. Предвиђене радионице биће реализоване

на ЧОС-у и кроз посебне сусрете са члановима тима и психологом школе (нарочито се односи на саветодавни рад са осмацима у другом полугодишту школске године – индивидуални и групни).

Координатори ПО за ове разреде су одељенске старешине 7. и 8. разреда, стручни сарадници и други чланови Тима за ПО.

У седмом разреду предвиђена је обрада 26 тема, док је за осми разред предвиђена обрада 30 тема професионалне оријентације. Теме су у плану повезане у целине које се могу обрадити током једне радионице, сажимањем, односно одабиром одговарајућих активности, а могу и свака индивидуално уколико реализатор радионице процењује да су боље прилагођене специфичностима разреда. Број радионица дат у плану у том смислу може да варира.

План реализације радионица за ученике 7. разреда:

Тема (назив радионице)	Време трајања	Начин остваривања	Носилац активности	Временска динамика
1. Представљање програма и портфолија за 7. разред	45мин	Радионица на ЧОС-у (сат и по времена)	Одељенски старешина	новембар
2. Професионална оријентација и кључне компетенције које она развија	45мин			
3. У свету интересовања	30мин	Радионица на ЧОС-у (сат и по времена)	Одељенски старешина	новембар
4. У свету вештина и способности	30мин			
5. Пут способности	30мин			
6. У свету вредности	45мин	Радионица на ЧОС-у (сат и по времена)	Одељенски старешина	децембар
7. Особине и интересовања у светлу родне равноправности	45мин		Школски психолог	
8. Самоспознаја – аутопортрет	45мин	Радионица (сат и по времена)	Школски психолог	децембар
9. Мој тип учења	45мин			
10. Какав/каква сам у тиму	45мин	Радионица (сат и по времена)	Школски психолог	јануар
11. У очима других	45мин			
12. Ја за 10 година	45мин	Радионица	Школски	фебруар

		(сат и по времена)	психолог	
13. За родитеље и децу – моја очекивања	45мин		Одељенски старешина	
14. Слика савременог света	45мин	Радионица	Школски психолог	фебруар
15. Прикупљање и начини обраде информација о школама и занимањима	45мин	Радионица (сат и по времена)	Члан тима	март
16. Повезивање области рада са занимањима	45мин			
17. Пuteви образовања и каријере	45мин	Радионица (сат и по времена)	Члан тима	март
18. Поштујемо родну равноправност у професионалном и приватном животу	45мин		Школски психолог	
19. Припрема за интервју	45мин	Радионица на ЧОС-у	Одељенски старешина	април
20. Спровођење интервјуа	45мин	(сат и по времена)		
21. Припрема сусрета са представницима занимања у нашој школи*	45мин	Радионица на ЧОС-у	Одељенски старешина	По договору / мај
22. Представници занимања у нашој школи*	45мин	(сат и по времена)		
23. и 24. Посета средњој школи/предузећу/организацији*			Одељенски старешина	По договору/мај
25. Осврт на резултате информисања	45мин	Радионица на ЧОС-у	Члан тима,	јун
26. Евалуација програма професионалне оријентације	45мин	(сат и по времена)	одељенски старешина, психолог	
УКУПНО РАДИОНИЦА НА ЧОС-У:		6 (у трајању од 2 школска часа)		
УКУПНО РАДИОНИЦА СА ЧЛАНОВИМА ТИМА И ПСИХОЛОГОМ:		6 (у трајању од 2 школска часа)		
УКУПНО РАДИОНИЦА (у трајању од 2 школска часа):		12 + реални сусрети		

План реализације радионица са ученицима 8. разреда:

Тема (назив радионице)	Време трајања	Начин остваривања	Носилац активности	Временска динамика
1. Графикон интересовања	45мин	Радионица на ЧОС-у (сат и по времена)	Одељенски старешина	новембар
2. У свету врлина и вредности	45мин			
3. Самоспознаја – то сам ја	45мин	Радионица на ЧОС-у (сат и по времена)	Одељенски старешина	новембар
4. Какав/каква сам на први поглед	45мин			
5. Моја очекивања	45мин	Радионица на ЧОС-у (сат и по времена)	Одељенски старешина	децембар
6. Моја очекивања – колаж – рад са ученицима и родитељима	45мин			
7. Слика савременог света и кључне компетенције за занимање	45мин	Радионица (сат и по времена)	Члан тима	децембар
8. Образовни профили у средњим школама	45мин			
9. Мрежа средњих школа	45мин	Радионица (сат и по времена)	Члан тима	јануар
10. Захтев и занимања – одговарајуће способности и контраиндикације	45мин			
11. Сазнајем преко интернета куда после основне школе	45мин	Радионица (сат и по времена)	Члан тима	фебруар
12. Пuteви образовања и каријере	45мин			
13. Припрема и спровођење интервјуа	45мин	Радионица на ЧОС-у	Одељенски старешина	фебруар
14. Опис занимања помоћу мапе ума	45мин		Члан тима	
15. Критеријум за избор средње школе	45мин	Радионица (сат и по времена)	Члан тима	март
16. Поштујемо родну равноправност при избору занимања	45мин			
17. Испитивање ставова – радни учинак и доходак	45мин	Радионица на ЧОС-у (сат и по времена)	Члан тима	март
18. Избор занимања и приходи	45мин		Школски	

			психолог	
19. Оријентација ствара јасну слику	45мин	Радионица на ЧОС-у	Одељенски старешина	април
20. Опис занимања уз помоћ мапе ума на родитељском састанку	45мин	(сат и по времена)		
21. Припрема за реалне сусрете*	45мин	Радионица на ЧОС-у	Одељенски старешина	По договору / мај
22. Учење путем реалних сусрета*	45мин	(сат и по времена)		
23. Документација за реалне сусрете*	45мин	Радионица на ЧОС-у	Одељенски старешина	По договору/мај
24. Рефлексија о учењу у оквиру реалних сусрета*	45мин	(сат и по времена)		
25. На разговору у предузећу*		Посета	Одељенски старешина	По договору/мај
26. Обука за конкурисање	45мин	Радионица (сат и по времена)	Члан тима	Мај
27. Предузетништво	45мин			
28. Моја одлука о школи и занимању	45мин	Радионица на ЧОС-у	Одељенски старешина,	Јун
29. Моји родитељи – моја подршка на путу одлуке	45мин	(сат и по времена)	психолог школе	
30. Саветодавни рад са психологом школе (тестови интересовања, способности и особина, индивидуални рад, израда „Мог профила“)	По договору	Индивидуални и групни сусрети	Школски психолог	Април, мај, јун
УКУПНО РАДИОНИЦА НА ЧОС-У:		10 (у трајању од 2 школска часа)		
УКУПНО РАДИОНИЦА СА ЧЛАНОВИМА ТИМА И ПСИХОЛОГОМ:		6 (у трајању од 2 школска часа) + саветодавни рад		
УКУПНО РАДИОНИЦА (у трајању од 2 школска часа):		16 + реални сусрети		

***Напомена: реални сусрети са представницима занимања и школа, као и посета школа/организација/предузећа биће реализовани у складу и договору са представницима поменутих институција, односно организација.**

12. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНОГ ВАСПИТАЊА

Већ од првог дана школовања треба постепено ученике навикавати на одлазак у природу и на што чешћи боравак на свежем ваздуху.

Потребно је организовати излете – еколошке радионице у вези са наставом познавања природе, света око нас и другим предметима, али и забавне излете којима се такође, даје одређени смисао. Излети треба да буду испуњени активностима као што су колективне игре, заједничке активности.

Школа у природи, летовања, зимовања омогућавају рекреацију, одмор, организовање културног програма, спортских такмичења.

У свакодневном животу у школи и родитељском дому треба обезбедити повољне услове за чување и јачање здравља ученика: чешћи боравак на отвореном простору, редовно проветравање просторија, температуре и осветљености стана и учионице.

Неопходно је формирати позитивне ставове према личном здрављу и развијати осећања одговорности, осећај да за здравље као вредност треба чинити и извесне напоре.

На конкретним примерима у настави и другим облицима васпитно-образовног рада указати на узроке и последице појединих болести и стварну потребу за чувањем здравља.

Изузетно је важно обратити пажњу на држање тела ученика, на начин седења у клупи. Настојати да деца не седе сувише дуго у клупама, организовати кратке вежбе када се запази замор.

Уколико се појаве деформитети, поремећаји треба се што пре консултовати са стручњацима и организовати корективну гимнастику што захтева сарадњу школе са здравственим установама.

Када је реч о заштити менталног здравља важно је да наставници задовоље основне потребе деце и да им омогуће да се у школи пријатно осећају. Ако ученици постану субјект у васпитно-образовном раду, ако заузму одговарајући положај у ученичком колективу и постигну позитиван успех у свом школском раду, допринеће се заштити њиховог менталног здравља.

На конкретним примерима из програма света око нас, познавања природе и биологије и у разним животним ситуацијама (посебно на ЧОС-у) ваља ученицима указивати на последице уживања дувана, алкохола, дроге.

Упоредо са радом са ученицима и родитеље треба упознати са могућим последицама уживања дувана, алкохола, дроге.

На ЧОС-у од 1. до 4. разреда могуће теме везане за здравствену заштиту су:

- Препознавање осећања (психолошка радионица);
- Формирање навика у вези са правилном исхраном;
- Стицање хигијенских навика;

- Игра као активност;
- Како да помогнем себи када сам болестан;
- Безбедност у кући и школи;
- Сарадња и пријатељство (психолошка радионица)
- Шта се догађа у мом телу
- Ја и моје здравље
- Превенција злоупотребе алкохола и дувана
- Занемаривање и злостављање деце

У вишим разредима неке од тема могу бити:

- Проналажење начина за превазилажење проблема ненасилном комуникацијом (психолошка радионица)
- Развијање здравих навика
- Упознавање са нутриционистичким особинама хране (реч стручњака);
- Спорт, рекреација, активност;
- Болести зависности;
- На часовима биологије као и предавањима стручне службе у сарадњи са спољним сарадницима – лекарима, реализоваће се пригодне тема као што су: пубертет и развијање самопоуздања код ученика (за ученике 5. и 6. разреда), алкохол, пушење, дрога (за ученике 7. и 8. разреда).

Сваке године организују се систематски прегледи као и зубарски прегледи и потребне вакцинације ученика.

Потребно је створити услове да се ученици у школи и селу могу бавити разноврсним спортским активностима – ангажовањем спортских тренера.

ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА МЕНТАЛНОГ ЗДРАВЉА

Програм унапређења менталног здравља представља саставни део Школског програма и реализује се у циљу унапређивања опште добробити ученика, подршке њиховом психо-социјалном развоју, јачања капацитета за учење и школско функционисање, као и унапређивања квалитета међуљудских односа у школској заједници.

Активности усмерене на унапређивање менталног здравља ученика реализују се у складу са Законом о основама система образовања и васпитања, Законом о основном образовању и васпитању, Програмом заштите од насиља, злостављања и занемаривања, као и релевантним стручним упутствима и програмима Министарства просвете и Завода за унапређивање образовања и васпитања.

1. ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

1.1. Унапређивање добробити ученика

- подстицање развоја емоционалне стабилности и самопоуздања
- развој позитивне слике о себи и сопственим капацитетима
- јачање осећаја припадности школској заједници

1.2. Развој социо-емоционалних компетенција

- развој вештина препознавања и изражавања емоција
- унапређивање комуникационих вештина
- развој сарадње, толеранције и конструктивног решавања сукоба

1.3. Подршка процесу школског прилагођавања и учења

- подршка ученицима у адаптацији на школске захтеве
- јачање мотивације за учење и школско ангажовање
- унапређивање организације рада и саморегулације понашања

1.4. Јачање капацитета запослених и родитеља

- унапређивање компетенција запослених за подршку ученицима
- јачање сарадње школа–породица
- подизање нивоа информисаности о развојним потребама ученика

2. НОСИОЦИ ПРОГРАМА

- педагог и психолог школе
- одељењске старешине
- наставници
- директор школе
- стручна већа и тимови школе
- родитељи, у оквиру сарадње са школом

3. НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ

Програм се реализује кроз:

- индивидуални саветодавни рад са ученицима
- групни саветодавни рад и радионичарски рад
- активности у оквиру часа одељењског старешине
- сарадњу са родитељима кроз индивидуалне и групне разговоре
- стручно усавршавање запослених
- међусекторску сарадњу по потреби (здравствене и социјалне службе)

4. АКТИВНОСТИ

4.1. Активности са ученицима

- радионице усмерене на развој социо-емоционалних вештина
- активности развоја комуникације и сарадње

- индивидуални саветодавни разговори по потреби
- активности подршке адаптацији и школском функционисању
- превентивне активности у оквиру одељењских заједница

4.2. Активности са запосленима

- стручна усавршавања из области подршке ученицима
- јачање компетенција за препознавање развојних и емоционалних тешкоћа
- консултативни састанци са стручном службом
- превенција професионалног стреса и јачање капацитета за рад

4.3. Активности са родитељима

- информативно-саветодавни састанци
- индивидуалне консултације са стручном службом
- радионице и тематски састанци по потреби
- заједничко планирање мера подршке ученику

5. ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА

Праћење реализације програма врши се континуирано кроз:

- евиденцију стручне службе
- записнике тимова и стручних органа школе
- извештаје одељењских старешина
- резултате анкета и упитника (по потреби)

- годишњи извештај о раду школе

Евалуација се врши на крају школске године и представља основу за унапређивање програма у наредном циклусу.

Програм се реализује континуирано, у складу са развојним потребама ученика и организационим могућностима школе, уз могућност измена и допуна на предлог стручних органа школе.

13. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Р. Бр.	ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈ
1.	Идентификовање социјално угрожене деце и ученика слабијег материјалног статуса	Одељенске старешине, Стручна служба
2.	Обезбеђивање уџбеника за ученике слабијег материјалног статуса кроз акцију прикупљања прошлогодишњих уџбеника	Одељенске старешине, Стручна служба
3.	Обезбеђивање свесака и школског прибора	Директор школе, Стручна служба, Одељенске старешине
4.	Обезбеђивање бесплатне ужине	Директор школе, Секретар

5.	Набавка одеће и обуће кроз акцију ученика „Моје старо, неком ново“	Одељенске старешине, Стручна служба
6.	У случају ванредних неповољних социјалних или здравствених прилика појединих ученика, Школа ће се обратити за помоћ организацијама из окружења, као и организовати акцију ученика „Динар за здравље“	Директор школе, Стручна служба, Одељенске старешине, Секретар
7.	Развијање саосећања код ученика на невоље људи из њихових окружења и шире (ратне околности, елементарне непогоде, здравствени проблеми у породици, глад код нас и у свету, питка вода, равноправност полова код нас и у свету и сл)	Одељенске старешине, Стручна служба
8.	Укључивање ученика у хуманитарне акције (недеља борбе против рака, недеља помоћи дистрофичарима, солидарни динар)	Директор школе, Одељенске старешине
9.	Развијање позитивног става и културе понашања према старијим особама	Одељенске старешине, Стручна служба
10.	Према могућностима организовати помоћ старачким домаћинствима (набавка новина и намирница, набавка лекова, дружење са старијима, организовање дечијих представа намењеним старијим лицима и сл)	Директор школе, Стручна служба, Одељенске старешине

14.ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Време реализације	Активност	Носиоци реализације
Септембар	- процена постојећег стања уређености школског простора; - набавка контејнера за стакло, папир и пластику;	Тим за кључну област Етос и Чланови ће
Октобар, новембар,	-Уређење школског дворишта;	

децембар	- Наставак редовног одржавања школског простора; - Уређење учионица; - Уређење, неговање, заштита и аранжирање цветног материјала у ентеријеру; - Формирати цветну башту у жардињерима на службеном улазу у школу; - Хуманитарне акције сакупљања секундарних сировина;	
Фебруар	- Процена постојећег стања; - Обезбеђење финансијских средстава за куповину садног материјала; - Сарадња са школом за пејзажну архитектуру у вези стручних информација	
Март	-Садња нових врста биљака; - Акција уређења – учешће свих одељенских заједница;	
Април,мај, јун	- Неговање постојећег садног материјала удворишту и ентеријеру школе; - Еколошка патрола;	
Начин праћења реализације:	Дневник рада слободних активности и Дневници образовно-васпитног рада.	

15. САРАДЊА СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Сарадња са друштвеном средином одвијаће се континуирано и према израженим приоритетима

Институције	Садржај сарадње
Месна заједница	Учешће у акцијама уређења села Учешће у акцијама озелењавања села Учешће у акцијама прикупљања хуманитарне помоћи
Дом здравља	Редовни систематски прегледи ученика Редовно вакцинисање ученика
МУП Бездан-Сомбор	Безбедност ученика, предавања о безбедности ученика у школи,школски полицајац
Центар за социјални рад Сомбор	Решавање текућих питања деце у хранитељским породицама и социјално-угрожене деце.
Интерреесорна комисија	Сарадња због ученика који иду по Индивидуалном образовном плану
Средње школе из Сомбора и Апатина	Презентација образовних профила ученицима наше школе
Дечији вртић“Вера Гуцоња“, Сомбор	Упознавање са карактеристикама будућих ученика првог разреда, одржавање предавања родитељима, организација заједничких приредби и узајамних посета
Црвени крст Сомбор	Хуманитарне акције Обука наших ученика за прву помоћ, пригодна предавања и радионице
Сеоска библиотека	Учлањивање наших ученика у библиотеку, коришћење књижевне грађе
Национална служба за запошљавање	Професионално усмеравање ученика;пројекти
СОШО „Вук Караџић“,Сомбор	Дефектолошки и логопедски третман ученика који иду по ИОП-у
Културни центар „Лаза Костић“	
Спортски савез града Сомбора	Организација Фестивала фудбала у школи, набавка наставних средстава за физичко образовање, РТС крос, Олимпијска стаза

16.ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

САРАДЊА СА РОДИТЕЉИМА

Видови сарадње	Динамика	Задужења	Реализација
Појединачна сарадња одељенских старешина и родитеља	једном недељо (по потреби)	одељ. Старешина	евиденција у дневницима рада одељења
Одељенски родитељски састанци	према плану одељ. Старешине	IV, ,III,V,VI	евиденција у дневнику рада одељења
Савет родитеља	X,II,IV,VI	Директор, педагог,	Посебна евиденција
Општи родитељски састанци	VIII-професионална оријентација	директор и сарадници	посебна евиденција
Сарадња са родитељима стручњацима из разних области	по потреби	директор, педагог, наставник	у дневнику рада
Предавања за родитеље	на одељенском или општем родитељском састанку према плановима	одељ. Старешина, педагог и ангажовани предавачи ван школе	у дневнику рада
Сарадња са педагошко-психолошком службом по позиву	током године	педагог	евиденција педагошко-психолошке службе
Укључивање родитеља у реализацију програма КЈД школе	према плану	председник Комисије	евиденција Комисије
Укључивање родитеља у припрему и извођење наставе и ваннаставних активности – обогаћен једносменски рад	током године према плану наставника	наставник	у дневнику рада
Дани отворених врата	Током године	наставници	У дневнику рада

САВЕТ РОДИТЕЉА

У савет родитеља бира се по један представник родитеља ученика сваког одељења.

У установи у којој стичу образовање деца и ученици са сметњама у развоју, члан савета родитеља је и представник родитеља деце, односно ученика са сметњама у развоју.

Савет родитеља своје предлоге, питања и ставове упућује органу управљања, директору и стручним органима установе. Начин избора савета родитеља установе уређује се статутом установе, а рад пословником Савета. Програм рада савета родитеља припрема психолог школе који је задужен за рад и координирање овог саветодавног тела.

Програм рада Савета родитеља

Време реализације	САДРЖАЈ АКТИВНОСТИ
Септембар	- Конституисање Савета, избор председника и заменика,предлог преставника за општински савет родитеља .- Разматрање извештаја годишњег плана рада, извештај остваривања програма образовања и васпитања, развојног плана, самовредновања, поступање у установи у одговору на насиље... - Извештај о раду директора школе - Разматрање предлога Годишњег плана рада школе ,Школског програма, - Информисање о школском календару - Давање сагласности са програмом екскурзија и наставе у природи - Разматрање новчаних обавеза ученика – осигурање ученика, ужина
Јануар	- Успех и владање ученика на крају првог полугодишта - Укључивање родитеља у обезбеђивање материјалних и других услова за реализацију активности (такмичења...)
Април	- Успех и владање ученика на крају трећег класификационог периода - Извештај о реализованим школским такмичењима - Информација о набавци уџбеника и прибора -- Организација прославе матурске вечери - Припреме за прославу Дана школе
Јун	- Успех и владање ученика на крају другог полугодишта - Остварени резултати ученика на такмичењима - Извештај о реализованим екскурзијама и настави у природи - Анализа и вредновање резултата рада Савета родитеља школе

РОДИТЕЉСКИ САСТАНЦИ

Састанци са родитељима на нивоу школе

ПРВИ РОДИТЕЉСКИ САСТАНАК

Упознавање родитеља са школским календаром

Упознавање родитеља са радом и обавезама ученика у новој школској години.

Упознавање родитеља са начинима и облицима сарадње са одељенским старешином / први и пети разред/

Избор чланова за Савет родитеља

Осигурање ученика

Снабдевеност ученика уџбеницима и потребним прибором

Договор о организовању матурске екскурзије /осми разр./

Улога родитеља у професионалном опредељењу ученика /осми разред/

Текућа питања – разно

ДРУГИ РОДИТЕЉСКИ САСТАНАК

Анализа успеха и владања ученика на крају првог нас.пер.

Запажања наставника и родитеља о раду и понашању ученика

Анализа односа ученика у одељењу :

- активност на часу,
- залагање на часовима,
- однос према обавезама,
- однос дечака и девојчица

Услови и критеријуми уписа у средње школе /осми разред/

Текућа питања – разно

ТРЕЋИ РОДИТЕЉСКИ САСТАНАК

Анализа успеха и владања на крају првог полугодишта

Значај породичног васпитања за развој детета

Организација слободног времена ученика за време зимског распуста

Упознавање родитеља са начином уписа у средње школе /осми разред/

Текућа питања – разно

ЧЕТВРТИ РОДИТЕЉСКИ САСТАНАК

Анализа успеха и владања ученика на крају трећег наставног периода

Учешће ученика у ваннаставним активностима

Договор о реализацији рекреативне наставе, екскурзије

Информисање родитеља о начину бодовања успеха и израде ранг листе приликом полагања класификационог испита за упис у средње школе /осми разред/

Текућа питања –разно

ПЕТИ РОДИТЕЉСКИ САСТАНАК

Анализа успеха и владања ученика на крају другог полугодишта

Похвале и награде ученика

Реализација плана и програма за текућу школску годину

Организација слободног времена ученика за време летњег распуста

Информисање родитеља о процедури полагања завршног испита /осми разреди/

Текућа питања – разно

Индивидуални састанци

Термини индивидуалних састанака са родитељима истакнути су на улазу у школу и чине саставни део ГПРШ.

ИНДИВИДУАЛНИ САСТАНЦИ

Термини индивидуалних састанака са родитељима истакнути су на улазу у школу и чине саставни део ГПРШ.

ОДЕЉЕНСКИ СТАРЕШИНА	РАЗРЕД	ДАН У НЕДЕЉИ	ВРЕМЕ ПРИЈЕМА
Ивана Радуловић	I	Петак	5. час
Јелена Бједов	II	Понедељак и уторак	2. час
Ката Вранић	III	Понедељак	3. час
Татјана Вулиновић	IV	Уторак	3. час
Тамара Лерић	VI	Понедељак	5.час

Владимир Пеурача	VII	Понедељак	3.час
Иван Јоцић	VIII	Среда	2. час
Катарина Потих	V	Четвртак	6. час

ОСТАЛИ НАСТАВНИЦИ И СТРУЧНА СЛУЖБА	ДАН У НЕДЕЉИ	ВРЕМЕ ПРИЈЕМА
Бранка Ковач	Среда	4. час
Анка Вујовић	Среда	1.час
Гордана Танић	Уторак	3. час
Кристина Бења	Четвртак	6. час
Милица Пањак	Петак	7. час
Наташа Перишкић	Понедељак	4. час
Стипан Перишкић	Четвртак	3. час
Немања Ристић	Четвртак	2. час
Бојан Спасић	Уторак	6. час
Небојша Стоисављевић	Среда	5. час
Сузана Нинковић	Уторак	1. час
Ивана Јовић, педагог Александра С.Станојевић, психолог	Понедељак,среда, петак Уторак, четвртак	09:00-10:00
Дијана Стојановић, директор школе	Сваког дана	09:00-10:00

Дани отворених врата

Програм сарадње са породицом обухвата и организацију отвореног дана школе сваког месеца, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно-васпитном раду. План ће бити реализован у зависности од епидемиолошке ситуације.

Распоред Дана отворених врата за родитеље за текућу годину

ДАНИ ОТВОРЕНИХ ВРАТА

Програм сарадње са породицом обухвата и организацију отвореног дана школе сваког месеца, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно-васпитном раду.

Распоред Дана отворених врата за родитеље за школску 2025/2026. годину

МЕСЕЦ	ДАТУМ	НАСТАВНИЦИ	ВРЕМЕ
СЕПТЕМБАР	Понедељак,	Наставници који предају по распореду часова за понедељак	Од 8:20
ОКТОБАР	Уторак,	Наставници који предају по распореду часова за уторак	Од 8:20
НОВЕМБАР	Среда	Наставници који предају по распореду часова за среду	Од 8:20
ДЕЦЕМБАР	Четвртак,	Наставници који предају по распореду часова за четвртак	Од 8:20
ЈАНУАР	Петак,	Наставници који предају по распореду часова за петак	Од 8:20
ФЕБРУАР	Понедељак	Наставници који предају по распореду часова за понедељак	Од 8:20
МАРТ	Уторак	Наставници који предају по распореду часова за уторак	Од 8:20
АПРИЛ	Среда,	Наставници који предају по распореду часова за среду	Од 8:20
МАЈ	Четвртак,	Наставници који предају по распореду часова за четвртак	Од 8:20

Време за посете часовима је у табели планирано у складу са организацијом рада у евентуално редовним условима.
САРАДЊА СА ЛОКАЛНОМ ЗАЈЕДНИЦОМ

Сарадња са друштвеном средином одвијаће се континуирано и према израженим приоритетима

Институције	Садржај сарадње
Месна заједница	Учешће у акцијама уређења села Учешће у акцијама озелењавања села Учешће у акцијама прикупљања хуманитарне помоћи
Дом здравља	Редовни систематски прегледи ученика Редовно вакцинисање ученика
МУП Бездан-Сомбор	Безбедност ученика, предавања о безбедности ученика у школи, школски полицајац
Центар за социјални рад Сомбор	Решавање текућих питања деце у хранитељским породицама и социјално-угрожене деце.
Интерреесорна комисија	Сарадња због ученика који иду по Индивидуалном образовном плану
Средње школе из Сомбора и Апатина	Презентација образовних профила ученицима наше школе
Дечији вртић "Вера Гуцоња", Сомбор	Упознавање са карактеристикама будућих ученика првог разреда, одржавање предавања родитељима, организација заједничких приредби и узајамних посета
Црвени крст Сомбор	Хуманитарне акције Обука наших ученика за прву помоћ, пригодна предавања и радионице
Сеоска библиотека	Учлањивање наших ученика у библиотеку, коришћење књижевне грађе
Национална служба за запошљавање	Професионално усмеравање ученика; пројекти
СОШО „Вук Караџић“, Сомбор	Дефектолошки и логопедски третман ученика који иду по ИОП-у
Културни центар „Лаза Костић“	
Спортски савез града Сомбора	Организација Фестивала фудбала у школи, набавка наставних средстава за физичко образовање, РТС крос, Олимпијска стаза

17. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи („Службени гласник РС“, бр. 30 од 25.априла 2019.

Настава у природи је облик образовно-васпитног рада којим се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми, пројектна настава и ваннаставне активности из плана и програма наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања – у климатски погодном месту из здравствено-рекреативних и образовно-васпитних разлога.

Екскурзија је облик образовно-васпитног рада који се остварује ван школе.

Циљ наставе у природи и екскурзије

Циљеви наставе у природи су:

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу;
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе;
- социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима;
- развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.

Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа, а у циљу остваривања образовно-васпитне улоге школе.

Задаци наставе у природи и екскурзије

Задаци наставе у природи остварују се на основу плана и програма наставе и учења, образовно-васпитног рада и школског програма и саставни су део годишњег плана рада школе.

Задаци који се остварују реализацијом програма наставе у природи су:

- побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;
- задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
- очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у

конкретним природним и друштвеним условима;

- подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;
- развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика;
- упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;
- упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;
- упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости;
- упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;
- развијање способности сналажења тј. оријентисања у простору и времену;
- оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи;
- развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;
- подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи;
- формирање навика редовне и правилне исхране;
- навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна;
- разумевање и уважавање различитости међу појединцима;
- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

Задаци екскурзије су: проучавање објекта и феномена у природи; уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; развијање интересовања за природу и еколошке навике; упознавање начина живота и рада људи појединих крајева; развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, као и позитивним социјалним односима.

Садржаји наставе у природи и екскурзије

Садржаји наставе у природи остварују се на основу плана и програма наставе и учења из којег се издвајају они садржаји који су погодни за остваривање циљева и задатака наставе у природи, а одговарају условима у којима се она реализује.

У програмима наставе и учења за поједине предмете могу се наћи садржаји који експлицитно или имплицитно упућују на погодност овог облика образовно-васпитног рада.

Садржаји наставе у природи остварују се и на основу школског програма и саставни су део годишњег плана рада школе.

Садржаји екскурзије остварују се на основу плана и програма наставе и учења, образовно-васпитног рада и саставни су део школског програма и годишњег плана рада школе.

Садржаји екскурзије у првом циклусу основног образовања и васпитања су посебно:

- уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно-географских одлика Републике Србије;
- посматрање карактеристичних биљака и животиња (обилазак станишта биљака и животиња);

- посете заштићеним природним подручјима (национални паркови, резервати, споменици природе и др.);
- упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи – научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника и др.);
- развијање способности оријентације у простору и времену;
- обилазак разних типова пољопривредних површина и сточарских фарми (упознавање с производњом здраве хране);
- обилазак привредних друштава и јавних предузећа (прерада природних сировина, упознавање с различитим делатностима људи, заштита животне средине и др.).

Садржаји екскурзије у другом циклусу основног образовања и васпитања су посебно:

- посете које омогућавају упознавање са природним лепотама, природно-географским и друштвено-географским одликама Републике Србије (планине, реке, језера, бање, биљни и животињски свет, заштићени природни објекти и национални паркови, становништво, народи и етничке заједнице у Републици Србији и др.);
- обилазак праисторијских, античких, средњовековних, нововековних и локалитета савременог доба (Лепенски вир, Винча, Сирмијум, Виминацијум – војни логор, Гамзиград – Царска палата, Медијана, Студеница, Ђурђеви Ступови, Жича, Милешева, Сопотани, Градац, Грачаница, Високи Дечани, Раваница, Лазарица, Љубостиња, Манасија, Каленић, Сремски Карловци, Крушедол, Ново Хопово, Врдник, Смедеревска тврђава, Голубац, Нишка тврђава, Петроварадинска тврђава, Орашац, Топола, Ћеле-кула, Таково, Тршић, Бранковина, Враћевница, Текериш, Струганик, Шумарице и др.);
- обилазак Београда, престонице Републике Србије (Дом Народне скупштине, Народно позориште, Народни музеј, Београдска тврђава, Опсерваторија, Војни музеј, Музеј Српске православне цркве, Музеј Првог српског устанка – Конак кнеза Милоша, Конак кнегиње Љубице, Народна библиотека, краљевски дворови на Дедињу, Музеј града, Авала, Јајинци, Етнографски музеј, Педагошки музеј, Музеј Вука и Доситеја, Саборна црква, Храм Светог Саве на Врачару, Природњачки музеј, Ботаничка башта „Јевремовац”, зоолошки врт, Музеј југословенске кинотеке, Музеј Николе Тесле, Музеј савремене уметности и др.);
- обилазак установа културе у Републици Србији (Галерија Матице српске у Новом Саду, Српско народно позориште у Новом Саду, Књажевско-српски театар у Крагујевцу, завичајни и локални музеји, спомен-куће и др.);
- обилазак привредних друштава и јавних предузећа (предузећа у области прехранбене, хемијске, машинске и електроиндустрије, индустрије грађевинског материјала, енергетике и др.);
- подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

Програм наставе у природи и екскурзије

Стручно веће за разредну наставу предлаже програм наставе у природи, који доставља наставничком већу, ради разматрања и усвајања.

Одељењска и стручна већа школе предлажу програм екскурзије, који достављају наставничком већу, ради разматрања и усвајања.

Настава у природи и екскурзија могу да се реализују, ако је савет родитеља дао сагласност на програм наставе у природи, односно екскурзије.

Програм наставе у природи и екскурзије садржи: образовне и васпитне циљеве и задатке; садржаје којима се постављени циљеви

остварују; планирани обухват ученика; носиоце предвиђених садржаја и активности; трајање, путне правце, техничку организацију, начин финансирања и друга питања од значаја за реализацију програма наставе у природи и екскурзије.

18.ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

ЦИЉ:

Стручни сарадник-школски библиотекар, својим стручним ангажовањем, доприноси остваривању и унапређивању образовно-васпитног рада у основној школи реализујући програм рада прилагођен наставним плановима и програмима. Програм рада школског библиотекара обухвата задатке и послове из области образовања и васпитања, као и библиотечко-информацијске послове из домена културних и уметничких аспеката образовања.

Он подстиче промовисање читања и самосталност ученика у учењу, даје свој пун допринос развоју информационе писмености (медијске и информатичке за ученике и наставнике, остварује сарадњу и заједничко планирање активности наставника, школског библиотекара и локалне самоуправе, обезбеђује електронске изворе приступа ка њима, што омогућава ученицима да овладају вештинама налажења и критичког процењивања датих информација и перманентности учења током читавог живота. Библиотека има своје место у школи. Има све значајнију улогу у настави. Ради се најпре отоме да се усвоји вештина читања. Према томе, настава читања биће потпуна само ако се детету пружи шта да чита. Зато је најбоље да школа има библиотеку, добро снабдевену књигама за све нивое са најразличитијим садржајима.

ОСНОВНИ ЗАДАЦИ БИБЛИОТЕЧКЕ ЈЕДИНИЦЕ СУ:

- Да набавља и сређује, чува и даје на коришћење ученицима, наставницима и другим запосленим радницима школе библиотечки материјал;
- Да и циљу популарисања књиге и читања, као и учешћа у акцијама ширег значаја, организује активност везане за ову област културне делатности;
- Формирање секција младих библиотекара;
- Да прикупља, евидентира и даје на коришћење корисницима библиотечке јединице сву деčју штампу и друга периодична издања као и стручне новине и часописе;
- Услугама библиотеке првенствено се користе ученици и запослени радници школе

- Коришћење библиотечног материјала врши се у просторијама библиотечке јединице и ван ње;
- У библиотеци се може користити сав библиотечки материјал;
- Из библиотеке се не могу износити: ретке књиге новине, часописи, речници, енциклопедије, уметничке репродукције. Она се могу користити једино у читаоници.
- Сваки корисник дужан је да позајмљене књиге чува од оштећења;
- Да наставници редовно доводе свој разред у библиотеку на часове на којима упућују ученике како да се служе књигама;
- Да подстакну ученике да читају;
- Да их науче потребним поступцима у правилном коришћењу библиотеком;
- Да их навикну да се служе приручницима и да врше истраживања за потребе њиховог рада у школи;
- Да се ученици појединачно упућују шта треба да читају;
- Ученици долазе појединачно у библиотеку кад год је то потребно;
- Она позајмљује комплете књига разредима за потребе наставе;
- Ученици позајмљују књиге да читају код куће;
- Да ученицима стави на располагање збирке;
- Да уведе ученике у њихову лектуру тако да схвате богатство духовне хране коју им може донети књига;
- Да обезбеди значајно место извођењу програма општег образовања;
- Да научи сваког ученика што треба да зна о књигама и библиотекама да би могао да се корисно служи приручницима и средствима за изражавање;
- Да развија смисао одговорности навикавајући децу да се служе колективном имовином;
- Да снабдева учитеље документацијом која им је потребна за њихову наставу и њихово лично професионално усавршавање;
- Да припреми децу да се у потпуности користе благом библиотека.

Активност
Попис књига,уџбеника и приручника школе у посебну књигу инвентара
Посета Градској библиотеци „Карло Бјелицки“ у Сомбору ученика од 5. до 8. Разреда
Посета Дому здравља-предавања на тему исхране,физичке активности или болести зависности

Обележавање светског Дана књиге кроз следеће активности: имитација промоције нове књиге, ликовна активност на тему „Књига и човекова душа“, музичко представљање ученика и приказ краћег документарног филма о неком познатом писцу
Активирање ученика за рад у библиотеци
Успостављање сарадње са сеоском библиотеком

19. ОСТАЛИ ПРОГРАМИ КОЈИ УТИЧУ НА О-В РАД

19. 1. ПРОГРАМ ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА У ШКОЛИ

2) Мере за унапређивање доступности одговарајућих облика подршке и разумних прилагођавања и квалитета образовања и васпитања за децу и ученике којима је потребна додатна подршка на основу резултата самовредновања.

Специфични Циљеви	Планиране Активности	Носиоци Активности	Време Реализације	Показатељи остварености	Евалуација	Време Евалуације
----------------------	-------------------------	-----------------------	----------------------	----------------------------	------------	---------------------

1. Рад са ученицима којима је потребна додатна подршка у учењу	Препознавање ученика из осетљивих група	Предметни наставници, стручна служба, Тим за инклузивно образовање Разредне старешине	септембар текуће школске године	Ученици који су укључени у програм подршке	Директор школе и школски педагог; тим за инклузивно образовање	Септембар, седница наставничког већа На састанку Тима за инклузију
	Препознавање даровитих ученика и даровитих ученика из осетљивих група	Предметни наставници, стручна служба, Тим за инклузивно образовање Разредне старешине	Јун(након тестирања) септембар текуће школске године	Ученици који су укључени у програм подршке даровитих ученика	Директор школе и школски педагог; тим за инклузивно образовање	Септембар, седница наставничког већа На састанку Тима за инклузију
	Идентификовање ученика којима је потребна подршка и сачињавање плана активности инклузивног образовања	Предметни наставници, стручна служба, Тим за инклузивно образовање Разредне старешине	Август, септембар текуће школске године	Број ученика који ће бити обухваћени подршком и план тима за ИОП	Директор школе и школски педагог; тим за инклузивно образовање	Септембар текуће школске године

	Израда планова подршке (индивидуализација, ИОП1,ИОП2, ИОП3)и евалуација планова на полугодишту и крају године	Тим за инклузивно образовање, наставници	Октобар, новембар Квартално	Сачињени планови подршке и њихово планирање у дневним припремама	Наставници, директор, педагог и Тим за инклузију	Током године
	Организовање семинара на тему Инклузивног образовања	Директор	Током школске 2022/2023.	Оспособљени наставници за Инклузивно образовање	Директор, стручна служба Уверење са семинара	Током године
	Сарадња са Интересорном комисијом, Центром за Социјални рад и другим установама у пружању додатне подршке ученицима	Директор, педагог	Током године	Остварена сарадња	Педагог Директор; Тим за инклузију	Крајем текуће школске године
	Набавка стручне литературе из области Инклузивног образовања	Директор, педагог, библиотекар	Током године	Обезбеђена литература	Директор, педагог	Током године

	Пружање помоћи ученицима и родитељима приликом избора средње школе и сарадња са средњим школама	Одељенске стерешине. Тим за професионалну орјентацију	Током године	Правила избор занимања према способностима и успеху.	Тим за професионалну орјентацију, директор, педагог	Крај текуће школске године
	Вредновање квалитета имплементације Иоп-а у школи	Тим за инклузију	Полугодиште и крај године	Квалитет ИОП, ученици који остварују образовне циљеве	Директор школе; извештај Тима за ИОП	Крај другог полугодишта.

19.2. ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
„Болести зависности и наркоманија“	Радионице	Психолог	током године

„Пријатељство и наговарање“	Радионице	Психолог	током године
„Како рећи НЕ“	Радионица	Психолог	током године
Сарадња са кадром у полицији и социјалној служби који је задужен за пружање помоћи школи		Колектив	по потреби
Истраживачки рад о ставовима младих везаних за наркоманију и присутност болести зависности међу ученицима	валидни инструменти	Психолог	Јануар
Презентација резултата анкете ученицима, родитељима и наставницима;	Предавање	Психолог	март, април
Ангажовање ученика у прикупљању и презентовању података везаних за болести зависности	зидне новине, писане вежбе, ликовни радови....	Психолог одељенски старешина	током године
Предавање за родитеље о Проблемима болести зависности („Време је“)	Радионица	Психолог	Мај

19.3. ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ МАЛОЛЕТНИЧКЕ ДЕЛИКВЕНЦИЈЕ

РАЗРЕ	САДРЖАЈ РАДА	РЕАЛИЗАТОРИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НАЧИН ПРАЋЕЊА РЕАЛИЗАЦИЈЕ
-------	--------------	-------------	-------------------	---------------------------

I-VIII	Акције уређења школског дворишта и школе (оплемењивање школске средине), са циљем да се деца у школи осећају безбедно, удобно итд.	Одељењске старешине и наставници	током године	евиденција у Дневнику образ. васп. рада и Дневнику ваннаставних активности
I-VIII	Више ангажовање наставника у ситуацијама ретког или непостојећег контакта са родитељима.	Наставници, одељењске старешине, стручни сарадници	током године	евиденција у Дневнику рада и евиденција ПП службе
I-VIII	Интензивирати рад секција и осталих ваннаставних активности.	Наставници, одеље. старешине, директор, стручни сарадници	током године	евиденција у Дневнику ваннаставних активности
I-VIII	Појачана сарадња са породицом чим се уоче неке промене код детета (бежање са часова, крађа, лаж,...)	Наставници, одеље. старешине, стручни сарадници	током године	евиденција у Дневнику рада и евиденција ПП службе
I-VIII	Интензивније организовање слободног времена ученика (спортски сусрети, излети, играчке, посете,...)	Наставници, одељењске старешине, директор, стручни сарадници, наст. физ. васпитања	током године	Дневници ваннаставних активности, евиденција ПП службе
I-VIII	Сарадња школе са МУП-ом (инспектором за сузбијање малолетничке деликвенције)	струч. сарадници, наставници и директор	током године	евиденција ПП службе и директора
I-VIII	Сарадња школе са Центром за социјални рад (педагози, социјални радници, психолози)	Наставници, одељењске старешине, директор, педагог, психолог	током године	евиденција ПП службе и одељењског старешине
I-VIII	Ангажовање школског полицајца	Наставници, одељењске старешине, директор, педагог, психолог и шк. Полицајац	током године	евиденција у Дневнику рада, евиденција ПП службе, директора

19.4.Програм Прилагођавања школској средини

Општи циљ: Обезбедити ученицима сигурно, постепено и подстицајно укључивање у школску средину, развијање осећаја припадности школи и одељењу, прихватање школских правила и обавеза, као и благовремено препознавање и отклањање тешкоћа у адаптацији.

Програм обухвата ученике првог разреда, ученике петог разреда, новопридошле ученике и ученике којима је потребна додатна подршка у адаптацији.

I ПЛАН ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА ПРВОГ РАЗРЕДА

Бр.	Активност	Начин реализације	Носиоци	Време	Праћење	Доказ
1	Упознавање будућих првака са школом	Посета школи, упознавање са учитељем, простором и запосленима	Директор, педагог, учитељи	Мај–јун	Праћење реализованих активности	План, белешке, фотографије
2	Информисање родитеља	Састанак о упису, организацији рада и обавезама	Директор, педагог, учитељ	Мај–јун	Евиденција присутних	Записник
3	„Добродошли у школу“	Организован пријем ученика и родитеља	Учитељи, педагог	Септембар	Праћење укључености ученика	Програм, фотографије
4	Упознавање школског простора	Обилазак учионица, библиотеке, кабинета, дворишта	Учитељ	Прва недеља	Посматрање	Белешке

		и других простора				
5	Упознавање запослених	Представљање особа којима ученици могу да се обрате за помоћ	Учитељ,	Прва недеља	Разговор	Белешка
6	Упознавање правила школе	Радионица/разговор о кућном реду, правилима и одговорностима	Учитељ,	Прва недеља	Праћење примене правила	Припрема, фотографије
7	Постепено прилагођавање школским обавезама	Прилагођавање темпа рада и захтева уз постепено увођење у пуни режим	Учитељ	Септембар	Свакодневно праћење	Белешке учитеља
8	Радионица о осећањима	Разговор о осећањима, страховима, очекивањима и потребама	психолог, учитељ	Септембар	Анализа ученичких одговора	Припрема, ученички радови
9	Развијање припадности одељењу	Тимске игре, заједнички задаци и активности	Учитељ	Током године	Праћење односа	Белешке
10	Праћење адаптације	Праћење социјализације, понашања, учења и емоционалног	Учитељ, педагог, психолог	Први месец, затим континуирано	Лист праћења	Лист праћења

		реаговања				
11	Разговор са родитељима	Размена информација о адаптацији детета	Учитељ, педагог	Септембар–октобар	Индивидуални разговори	Белешке
13	Додатна подршка	Индивидуални разговори, прилагођавање захтева и сарадња са родитељима	Педагог, учитељ	По потреби	Индивидуално праћење	План подршке
14	Евалуација адаптације	Кратка анкета/разговор са ученицима и родитељима	Педагог	Октобар	Обрада резултата	Извештај

II ПЛАН ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА ПЕТОГ РАЗРЕДА

Бр.	Активност	Начин реализације	Носиоци	Време	Праћење	Доказ
1	Припрема за прелазак у 5. разред	Разговор о променама које ученике очекују	Учитељ, педагог	Друго полугодиште IV разреда	Разговор	Белешка
2	Упознавање са предметним наставницима	Предметни наставници реализују кратке активности у	Учитељ, предметни наставници	Друго полугодиште	Праћење реакција	Распоред, припреме

		IV разреду				
3	Радионица „Шта ме очекује у 5. разреду?“	Разговор о новим предметима, наставницима и обавезама	Педагог	Јун	Ученички одговори	Белешка
4	Упознавање са одељењским старешином	ЧОС и разговор о организацији рада	Одељењски старешина	Прва недеља септембра	Посматрање	Белешка
5	Упознавање са предметним наставницима	Представљање наставника, начина рада и очекивања	Одељењски старешина, наставници	Прва недеља	Повратне информације	Белешке
6	Упознавање школског простора	Обилазак школе и упознавање са просторијама	Одељењски старешина	Прва недеља	Посматрање	Белешка
7	Упознавање са школским правилима	Разговор о правима, обавезама и одговорности	Одељењски старешина, педагог	Прва недеља	Праћење понашања	Запис
8	Радионица „Како да организујем своје учење?“	Технике учења, планирање времена и	Педагог, наставници	Септембар	Праћење примене	Припрема

		обавеза				
9	Упознавање са секцијама	Представљање слободних наставних и ваннаставних активности	Наставници	Септембар	Избор ученика	Анкета
10	Упознавање са тимовима школе	Ученици сазнају коме могу да се обрате за подршку	Педагог, чланови тимова	Септембар	Разговор	Презентација
11	Праћење адаптације	Праћење успеха, односа, понашања и редовности	Одељењски старешина, педагог	Први месец	Лист праћења	Лист праћења
12	Подршка ученицима са тешкоћама	Индивидуални разговори и мере подршке	Педагог, наставници	По потреби	Индивидуално	План подршке
13	Сарадња са родитељима	Родитељски састанак и индивидуални разговори	Одељењски старешина, педагог	Септембар– октобар	Повратне информације	Записник
14	Евалуација адаптације	Анкета за ученике „Како сам се снашао	Педагог	Октобар	Анализа резултата	Извештај

		у 5. разреду?“				
--	--	----------------	--	--	--	--

III ПЛАН ПОДРШКЕ НОВОПРИДОШЛИМ УЧЕНИЦИМА

Бр.	Активност	Начин реализације	Носиоци	Време	Праћење	Доказ
1	Пријем ученика	Представљање директора и педагога	Директор, педагог	Приликом уписа	Разговор	Белешка
2	Индивидуални разговор	Упознавање са учеником, претходним школовањем, интересовањима и очекивањима	Педагог	Први дан	Белешка	Педагошка документација
3	Упознавање са одељењем	Представљање ученика одељењу	Одељењски старешина, педагог	Први дан	Посматрање	Белешка
4	„Ученик домаћин“	Одређивање ученика који пружа вршњачку подршку новом ученику	Одељењски старешина	Прве 2–4 недеље	Праћење односа	Белешка
5	Упознавање са школом	Обилазак простора и	Одељењски старешина	Први дан	Посматрање	Белешка

		важних места				
6	Упознавање са наставницима	Представљање наставника и начина рада	Одељењски старешина	Прва недеља	Повратне информације	Белешка
7	Обезбеђивање прибора и уџбеника	Информисање родитеља и ученика о потребном материјалу	Одељењски старешина	Прва недеља	Провера	Евиденција
8	Упознавање са правилима	Разговор о кућном реду, правима и обавезама	Одељењски старешина, педагог	Прва недеља	Праћење	Белешка
9	Праћење вршњачких односа	Посматрање укључености ученика у групу	Одељењски старешина	Континуирано	Посматрање	Лист праћења
10	Праћење напредовања	Праћење успеха и укључености у наставу	Наставници, одељењски старешина	Месечно	Анализа	Белешке
11	Индивидуални разговор са учеником	Разговор о томе како се осећа и шта му је потребно	Педагог	После 7 дана, 1 месец	Разговор	Белешка
12	Разговор са родитељем	Размена информација о	Педагог, одељењски	Први месец	Повратне информације	Белешка

		адаптацији	старешина			
13	Подршка у учењу	Помоћ у савладавању градива и организацији учења	Наставници, педагог	По потреби	Праћење постигнућа	План подршке
14	Социјализација	Укључивање у секције, активности и одељењску заједницу	Одељењски старешина	Први месец	Праћење	Евиденција
15	Завршна процена адаптације	Процена успешности укључивања ученика	Педагог, одељењски старешина	После 1–3 месеца	Лист адаптације	Извештај

IV ЈЕДИНСТВЕНИ ЛИСТ ПРАЋЕЊА АДАПТАЦИЈЕ

Динамика праћења: након 7 дана, након 1 месеца и након 3 месеца.

Показатељ	1 – тешкоће	2 – потребно праћење	3 – успешно	4 – веома успешно
Осећа се сигурно у школи				
Прихваћен је у одељењу				

Остварује контакт са вршњацима				
Укључује се у активности				
Разуме правила школе				
Поштује правила				
Прихвата школске обавезе				
Сналази се у организацији рада				
Остварује добру комуникацију са наставницима				
Редовно похађа наставу				
Напредује у учењу				
Уме да затражи помоћ				

V ДИНАМИКА ПРАЋЕЊА

Период	Ко прати	Шта се прати	Резултат
--------	----------	--------------	----------

После 7 дана	Учитељ/одељењски старешина	Први утисци, сигурност, вршњачки односи	
После 1 месеца	Учитељ/одељењски старешина + педагог	Социјализација, понашање, обавезе, учење	
После 3 месеца	Педагог + одељењски старешина	Успешност адаптације	
Полугодиште	Педагог	Општа анализа програма	

VI СИСТЕМ РЕАГОВАЊА

Ниво	Учено стање	Мера
I ниво	Ученик се успешно адаптира	Наставити редовно праћење
II ниво	Постоје мање тешкоће у учењу, понашању или социјализацији	Разговор, додатна подршка, праћење
III ниво	Тешкоће трају и утичу на функционисање ученика	Индивидуални план подршке, укључивање стручне службе
IV ниво	Изражене тешкоће, угрожена безбедност или озбиљна неприлагођеност	Интензивна стручна подршка и укључивање родитеља/релевантних тимова

VII ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ ПРОГРАМА

- Ученик осећа школу као сигурно и подстицајно место.

- Познаје основна правила и обавезе.
- Уме да затражи помоћ када му је потребна.
- Успоставља позитивне вршњачке односе.
- Активно учествује у животу одељења.
- Постепено развија самосталност у извршавању школских обавеза.
- Успешно прихвата промене у начину рада.
- Остварује добру комуникацију са наставницима.
- Напредује у учењу.
- Развија осећај припадности школи и одељењској заједници.

19.5. Програм сарадње са предшколском установом

Циљеви:

Унапређивање сарадње Школе и предшколске установе кроз различите заједничке активности;
 Адекватнија припрема деце и родитеља за полазак детета у први разред;
 Умањивање напетости пред проверу спремности за полазак у први разред код деце и родитеља;
 Систематско пружање стручне подршке васпитачима и родитељима у предшколском васпитању;
 Стварање и продубљивање поверења између родитеља и школе;

Чланови тима за остваривање сарадње са предшколском установом:

1. школски педагог/психолог
2. учитељица будућег 1.разреда
3. васпитачица ПУ“Вера Гуцуња“

Активности	Време	Носиоци активности	Место	Начин реализације
Посета предшколској установи – радионица упознавања	Октобар	ПП служба Вршњачки тим	Вртић	Радионица
Обележавање „Дечије недеље“	Октобар	Учитељице Васпитачица	Школа	Дружење и заједничке игре
Рођендан вртића	Октобар	Васпитачица Учитељице	Вртић	Дружење и заједничке игре
Организовање заједничке Новогодишње прославе	Децембар	Учитељице Васпитачица	Школа	Приредба
Организација дружења садашњих првака са децом која треба да пођу у школу наредне године са циљем поделе искустава– како нам је у школи и шта је разлика у односу на период проведен у вртићу	Март	ПП служба, васпитачица	Вртић	Дружење, разговор, радионица
Обележавање Дана школе	Април	Наставници	Школа	Приредба
Обилазак школе и присуство на часу	Мај	ПП служба, учитељица	Школа	Игра и дружење
Родитељски састанак „Припрема деце за полазак у школу“	Април/Мај	ПП служба	вртић	Презентација, излагање, разговор
Завршна свечаност у вртићу	Јун	Васпитачица	вртић	Приредба
Пријем првака	Јун/август	ПП служба, учитељица будућег првог разреда	школа	Пригодне активности

19.6.Програм подршке ученица из осетљивих група и компензаторни програми за подршку ученицима из осетљивих група

Циљеви:

Интеграција, откривање и подстицање развоја очуваних способности, подстицање развоја и стабилизација осећања сигурности, задовољства и самопоштовања, развој комуникативних способности, разумевање и задовољавање потреба других и развој навика и социјализације у целини ученика са сметњама у развоју.

Развијање осетљивости за потребе ученика који теже напредују, развијање способности за препознавање тих потреба и мотивације за пружање помоћи у задовољавању тих потреба у границама могућности; прихватање различитости као нормалности и иницијални развој вредносног система заснованог на позитивном искуству са ученицима који имају сметње у развоју, код ученика без развојних сметњи.

План активности

ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Идентификовање ученика из осетљивих група	Педагог, одељенске старешине	Септембар
Састављање ИОП-а	Тим за ИО	Септембар
Обезбеђивање уџбеника за ученике слабијег материјалног статуса кроз акцију прикупљања донација	Тим социјалног програма школе	Септембар
Обезбеђивање бесплатне ужине	Директор школе Секретар школе	Септембар
Помоћ у прилагођавању школи/наставницима ученика 1. и 5. разреда са неким видом развојних сметњи	Одељенске старешине 1. и 5. разреда, родитељи, педагог	Септембар и током године
Помоћ у прилагођавању школи/наставницима ученика који су дошли из друге школе и ученика који показују потребу за тим	Одељенске старешине, родитељи, педагог	Током године
Појачан васпитни рад са ученицима	Педагог	Током године
Обележавање светског дана хране и борбе против сиромаштва	Одељенске старешине, педагог	Октобар
Анализа постигнућа ученика из осетљивих група и препоруке за рад	Педагог /психолог	Пред крај октобра
Анализа постигнућа ученика из осетљивих група и препоруке за рад	Педагог /психолог	Јануар
Радионица на тему “Сви смо једнаки и имамо једнака права”	Учитељи, наставници	Током године
Анализа постигнућа ученика из осетљивих група и препоруке за рад	Учитељи, наставници, служба	Март
Обележавање међународног дана Рома	Одељенске старешине, тим социјалног програма, ученици	Април
„Моја породица и ја“-радионица	Учитељи, наставници	Мај
Обележавање међународног дана породице	Одељенске старешине, тим социјалног програма	Мај

Анализа постигнућа ученика из осетљивих група и препоруке за рад	Тим за компензацију	Јун
Извештај о раду тима	Тим за подршку	Јун

19.7. Програм рада тима за пројектне активности

Циљеви Тима за пројектне активности:

- унапређивање квалитета процеса образовања и васпитања кроз реализацију пројеката и склапање партнерстава;
- развијање компетениција ученика;
- развијање компетенција наставника;
- обезбеђивање наставних средстава.

Задаци школског Тима за пројектне активности:

- прати конкурсе и јавне позиве на којима школа може да учествује;
- израђује предлоге пројеката и прати њихову реализацију;
- учествује у реализацији пројеката;
- успоставља партнерства са другим установама и школама ради размене искустава и унапређивања процеса образовања;
- планира и реализује активности везане за партнерства.

Активности

1. Састанак чланова Тима ради договора о начину рада, састављању годишњег плана рада тима и поделе задужења

Задужени: сви чланови Тима

Време реализације: септембар 2022. године

2. Израда листе приоритета за школу и осмишљавање начина њиховог остваривања

Задужени: сви чланови Тима

Време реализације: септембар 2022. године

3. Праћење конкурса и јавних позива за пројекте

Задужени: сви чланови Тима

Време реализације: континуирано током целе школске године

4. Писање пројеката

Задужени: Кристина Бења и поједини чланови Тима у зависности од теме пројекта

Време реализације: континуирано током целе школске године

5. Реализација одобрених пројеката

Задужени: извор чланова Тима биће извршен у складу са темом пројекта

Време реализације: у складу са трајањем одобреног пројекта

6. Периодично и завршно извештавање донатору о пројектним активностима

Задужени: чланови Тима који учествују у реализацији пројекта

Време реализације: у складу са условима конкурса и дужином трајања пројекта

7. Учешће у Савету родитеља са циљем информисања о активностима школе у реализацији пројеката

Задужени: Дијана Стојановић

Време реализације: наведена активност реализоваће се у току године у складу са реализацијом пројеката и динамиком одржавања Савета родитеља

8. Састављање завршног извештаја за пројекте

Задужени: председник тима

Време реализације: децембар године

9. Анализа остварених резултата и састављање годишњег извештаја о раду Тима

Задужени: председник тима
Време реализације: јун год.

план укључивања школе у националне и међународне развојне пројекте

Планиране Активности	Носиоци активности	Време Реализације	Показатељи Остварености- оčekивани резултати	Особе задужене за евалуацију	Праћење остварености	Време Евалуације
Формирање тима за писање пројеката	Директор	Август	Боља обученост наставника за писање пројеката; повећан број апликација на пројекте у односу на претходни период	Директор	Извештаји тима	Август
Прављење базе података извора информација које објављују развојне пројекте у оквиру образовања и извора финансирања	Директор школе	Током године	Олакшано праћење конкурса за развојне пројекте и извора финансирања	Директор школе	Извештаји	Крај школске године

Израда плана похађања семинара везаних за писање развојних пројеката	Директор школе Стручна служба Тим за писање пројеката	Септембар	Боља обученост наставника за писање пројеката; повећан број апликација на пројекте у односу на претходни период	Директор школе	Извештаји	Крај школске године
Учешће на семинарима	Директор, стручна служба, тим за писање пројеката	Током године	Већа обученост за писање квалитетних пројеката	Директор школе. Тим	Извештаји	Крај школске године

19.8 ПРОГРАМ СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА

Стално стручно усавршавање наставника, васпитача и стручних сарадника подразумева праћење, усвајање и примену савремених достигнућа у науци и пракси ради остваривања циљева и задатака образовања и васпитања и унапређивање образовно-васпитне праксе.

Према Правилнику о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника ("Службени гласник РС", број 109 од 19. новембра 2021.; <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/ministarstva/pravilnik/2017/81/3/reg>) :

-Лични план стручног усавршавања израђује се на основу самовредновања компетенција и резултата екстерног вредновања

-стручно усавршавања остварује се кроз активности :

- 1) које предузима установа у оквиру својих развојних активности;
- 2) савладавањем одобрених програма стручног усавршавања, у складу са овим правилником;
- 3) учешћем на одобреним стручним скуповима, у складу са овим правилником;
- 4) које предузима министарство надлежно за послове образовања (у даљем тексту: Министарство), Завод за унапређивање образовања и васпитања, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Педагошки завод Војводине, центри за стручно усавршавање;
- 5) које се организују у оквиру пројеката и програма васпитања и образовања на међународном нивоу и кроз пројекте мобилности;
- 6) које предузима установа, а односе се на развијање партнерства са другим установама и развој праксе хоризонталног учења;
- 7) које предузима запослени на пословима образовања и васпитања у складу са личним планом стручног усавршавања, а нису обухваћене тач. 1)–6)
- 8) које остварују високошколске установе на основу програма у оквиру целоживотног учења

-стручно усавршавање у установи остварује се:

- 1) извођењем угледних часова, демонстрирањем поступака, метода и техника учења и других наставних, односно васпитних активности;
- 2) излагањем на састанцима стручних органа и тела које се односи на савладан програм стручног усавршавања или други облик стручног усавршавања ван установе, са обавезном анализом и дискусијом;
- 3) приказом стручне књиге, приручника, дидактичког материјала, стручног чланка, истраживања, студијског путовања и стручне посете са обавезном анализом и дискусијом;
- 4) учешћем у: истраживањима, пројектима образовно-васпитног карактера у установи, пројектима мобилности, програмима од националног значаја у установи, стручним и студијским путовањима и посетама, међународним програмима, скуповима и мрежама, заједницама професионалног учења, програму огледа, раду модел центра;
- 5) остваривањем активности у школи вежбаоници;
- 6) остваривањем активности у оквиру приправничке, односно менторске праксе;
- 7) активностима које се односе на развијање партнерства са другим установама и развој праксе хоризонталног учења

-стручно усавршавање ван установе

- 1) програм стручног усавршавања који се остварује извођењем обуке;
- 2) стручни скупови, и то: конгрес, сабор, сусрети, дани, конференција, саветовање, симпозију, округли сто, трибина, летња и зимска школа.

-Запослени има **право** и **дужност** да сваке школске године учествује у остваривању различитих облика стручног усавршавања у установи, и то да:

- 1) прикаже: облик стручног усавршавања који је похађао, а који је у вези са пословима наставника, васпитача и стручног сарадника; примену наученог са стручног усавршавања; резултате примене наученог на стручном усавршавању; анализу утицаја стручног усавршавања на развој детета

и ученика; стручну књигу, приручник, стручни чланак, дидактички материјал; резултате обављеног истраживања, студијско путовање, стручну посету и слично;

2) изведе угледни час, демонстрира поступке, методе и технике учења и друге наставне, односно васпитне активности;

3) присуствује активностима из става 1. тач. 1) и 2) овог члана и учествује у њиховој анализи;

4) учествује у: истраживањима, пројектима образовно-васпитног карактера у установи, пројектима мобилности, програмима од националног значаја у установи, стручним и студијским путовањима и посетама, међународним програмима, скуповима и мрежама, програму огледа, раду модел центра;

5) оствари активности у школи вежбаоници;

6) оствари активности у оквиру приправничке, односно менторске праксе;

7) оствари активности које се односе на развијање партнерства са другим установама и развој праксе хоризонталног учења.

-у оквиру пуног радног времена запослени на пословима образовања и васпитања има право и дужност да сваке школске године:

1) оствари најмање **44 сата стручног усавршавања које предузима** установа из члана 6. став 1. овог правилника;

2) похађа **најмање један програм стручног усавршавања** који доноси министар или одобрени програм из Каталога програма стручног усавршавања

3) учествује на **најмање једном одобреном стручном скупу**

ПРОЦЕНА КОМПЕТЕНЦИЈА

- увид у стандарде компетенција остварен на <https://issuu.com/zuov/docs/standardi?viewMode=doublePage>
- Процена компетенција урађена на <http://www.zuov.rs/programi1/Kompetencije/Anketa.aspx> и на основу резултата донета одлука

КОМПЕТЕНЦИЈЕ КОЈЕ ЈЕ ПОТРЕБНО РАЗВИЈАТИ

K1 – Компетемције за наставну област

K2 - Компетенција за поучавање и учење

K3 - Компетенције за подршку развоју личности ученика

K4 - Компетенције за комуникацију и сарадњу

ЛИЧНИ ПЛАН СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА

Планирани облици стручног усавршавања	Врста	Број сати	Планирано време остваривања
Извођењем угледних часова	Инерно		
Присуство на угледним часовима	интерно		
Излагањем на састанцима стручних органа и тела које се односи на савладан програм стручног усавршавања	интерно		
Присуство на излагањима других запослених	интерно		
Приказом стручне књиге, приручника, дидактичког материјала, стручног чланка	интерно		
Учешће у истраживањима или пројектима установе	интерно		
Развијање партнерства са другим установама	интерно		
Организовање и реализација разредних испита			
Обука на националној платформи „Чувам те“			
<i>Осим ових обавезних делова могу се наводити и све друге активности за које запослени сматра да унапређују њ^{ов} рад 😊</i>			
Укупно сати	интерно	44	
<i>Овде треба одабрати један акредитован програм стручног усавршавања из каталога</i> https://zuov-katalog.rs/ https://okc.rs/	екстерно	24	прво полугодиште
<i>Овде треба навести бар један акредитован стручн скуп</i> https://skupovi.zuov-katalog.rs/?action=page/catalog/all			
Укупно сати	Екстерно		

Стручно усавршавање наставника, васпитача и стручних сарадника установа планира:

- у складу са потребама и приоритетима образовања и васпитања деце и ученика школе;

- приоритетним областима које утврди министар надлежан за послове образовања;
- на основу сагледавања нивоа развијености свих компетенција за професију наставника, васпитача и стручног сарадника у установи;
- исказаних личних планова професионалног развоја наставника, васпитача и стручних сарадника;
- резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе;
- извештаја о остварености стандарда постигнућа;
- задовољства ученика и родитеља, односно старатеља деце и ученика и других показатеља квалитета образовно-васпитног рада.

Циљеви:

1. Оспособљавање за већу самосталност у планирању и спровођењу образовно-васпитног рада ;
2. Оспособљавање за примену посебних програма : Програм за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања, Социјални програм школе, Програм професионалне оријентације ученика и сл. ;
3. Лични и професионални развој запослених.

Приоритетне области стручног усавршавања од значаја за образовање и васпитање за период од три године

1. Јачање професионалних капацитета запослених, нарочито у области иновативних метода наставе и управљања одељењем
2. учење дасе учи и развијање мотивације за учење
3. здравствено образовање и развијање здравих стилова живота
4. комуникацијске вештине
5. одрживи развој и заштита животнесредине
6. превенција насиља, злостављања и занемаривања
7. превенција дискриминације

8. инклузија деце и ученика са сметњама у развоју и из друштвено – маргинализованих група

9. сарадња са родитељима, ученицима и ученичким парламентом

10. Информационо-комуникационе технологије

Организациони облици стручног усавршавања

Стручно усавршавање на нивоу установе:

- извођење угледних часова, односно активности са дискусијом и анализом
- праћење угледних часова, односно активности колега са дискусијом и анализом
- излагање на састанцима стручних органа и тела које се односе на савладан програм СУ или други облик стручног усавршавања ван установе,
- приказ књиге, приручника, дидактичког материјала, стручног чланка, различите врсте истраживања, резултати праћења развоја детета и ученика
- студијско путовање и стручна посета са обавезном дискусијом и анализом
- истраживања (научна, акциона),
- пројекти образовно-васпитног карактера,
- програм од националног значаја у установи,
- програм огледа, модел центра,
- облик стручног усавршавања који је припремљен и остварен у установи у складу са потребама запослених

Стручно усавршавање ван установе

- програми сталног стручног усавршавања који се остварују извођењем обуке
- акредитовани програми високошколских установа као облика целоживотног учења
- стручни скупови:
 - конгрес;
 - сабор, сусрети и дани;
 - конференција;
 - саветовање;

- симпозијум;
- округли сто;
- трибина;
- летње и зимске школе

стручна и студијска путовања

план стручног усавршавања наставника, стручних сарадника и директора;

Планиране Активности	Носиоци активности	Време Реализације	Показатељи Остварености- оčekивани резултати	Особе задужене за евалуацију	Праћење остварености	Време Евалуације
Израда плана стручног усавршавања на основу увида у развојни план школе и резултата и резултата самовредновања	Стучна служба Директор школе	Август, септембар	Постојање плана стручног усавршавања	Директор школе	Извештаји о стручном усавршавању	Август школске године
Израда личног плана усавршавања унутар установе и ван ње	Наставници, стручни сарадници и директор школе	Август текуће школске године	Постојање личних планова	Стручна служба директор	Извештај наставника, стручних сарадника и директора	Септембар текуће школске године

Предвиђени семинари стручног усавршавања који имају приоритет на основу плана стручних усавршавања	Стручна служба Директор	Септембар текуће школске године	Годишњи план стручног усавршавања на нивоу установе и ван ње	Директор школе	Извештаји стручног усавршавања	Септембар текуће школске године
Вођење евиденције о планирању ,праћењу и вредновању стручног усавршавања	Директор школе Стручна служба	Јануар године	Могућност свих ученика да услед прилагођеног распореда имају могућност да присуствују часовима припремне наставе	Директор Стручна служба	извештаји	Август текуће школске године
Редовно и систематско информисање запослених у вези са стручним усавршавањем и презентација наставника	Директор школе Стручна служба	Наставничка већа током школске године	Повећан број компетентних наставника као резултат похађаних семинара	Директор школе Стручна служба	Извештај о реализацији плана стручног усавршавања; записници са наставничких већа	Крај текуће школске године

19.9.ПИЛОТ ПРОЈЕКАТ „ОБОГАЋЕНИ ЈЕДНОСМЕНСКИ РАД“

Обогаћени једносменски рад представља организацију рада школе у којој ученици, поред редовне наставе, имају могућност да учествују у различитим образовним, васпитним, културним, спортским и креативним активностима током боравка у школи. Основни циљ је да школа постане подстицајно место за целовит развој ученика, развијање њихових интересовања, талената и компетенција за живот у савременом друштву.

Обогаћени једносменски рад је модел рада који омогућава да ученици све школске активности реализују у једној смени, а време након редовне наставе користе за различите програме и активности које доприносе њиховом личном и образовном развоју.

Овај модел је уведен са намером да:

- побољша квалитет образовања,
- повећа доступност различитих садржаја свим ученицима,
- развија функционална знања и вештине,
- подстиче социјализацију и сарадњу,
- јача повезаност школе, породице и локалне заједнице.

Циљеви обогаћеног једносменског рада

- Развијање кључних компетенција за целоживотно учење.
- Подршка ученицима у учењу и напредовању.
- Развијање талената и интересовања.
- Подстицање здравих стилова живота.
- Развијање креативности, критичког мишљења и предузимљивости.
- Унапређивање социјалних и емоционалних компетенција.

Области активности

У оквиру обогаћеног једносменског рада могу се реализовати:

1. Подршка учењу

- Допунска настава
- Додатна настава
- Припрема за такмичења
- Развијање техника учења
- Вршњачка подршка

2. Уметност и култура

- Ликовне радионице
- Драмска секција
- Хор
- Рецитаторска секција

- Новинарска секција

3. Наука и технологија

- Роботика
- Програмирање
- Истраживачки пројекти
- Еколошке активности
- STEM радионице

4. Спорт и рекреација

- Спортске секције
- Школски турнири
- Рекреативне активности
- Промоција здравих стилова живота

5. Предузетништво и животне вештине

- Финансијска писменост
- Предузетничке радионице
- Професионална оријентација
- Развијање комуникацијских вештина

Улога стручних сарадника

Педагог и психолог имају значајну улогу у:

- планирању активности,
- праћењу потреба ученика,
- саветодавном раду,
- професионалној оријентацији,
- развоју социјално-емоционалних компетенција,
- сарадњи са родитељима и локалном заједницом.

Предности обогаченог једносменског рада

Већа мотивација ученика за учење.

Боља искоришћеност школских ресурса.

Смањење образовних неједнакости.

Развој талената и интересовања. Квалитетније провођење слободног времена.

Јачање партнерства школе и породице.

Закључак

Обогачени једносменски рад представља савремени модел организације школе који омогућава ученицима да, поред стицања знања, развијају своје способности, интересовања и животне вештине. Кроз различите активности школа постаје место учења, стваралаштва, дружења и личног развоја, што доприноси квалитетнијем и праведнијем образовању за свако дете.

У Бачком Брегу, 9.6.2026.

Председник Школског одбора

Директор школе
